

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2015

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah

Seznam boxů	5
Slovo ředitele	7
Činnost Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky	9
1. Ochrana přírody a krajiny	10
1.1 Územní ochrana přírody	11
1.2 Druhová ochrana	16
1.3. Obecná ochrana přírody a krajiny	20
2. Péče o přírodu a krajinu	26
2.1 Standardy péče o přírodu a krajinu	27
2.2 Péče o majetek státu	27
2.3 Péče o chráněná území	29
2.4 Péče o volnou krajinu	35
2.5 Administrace finančních nástrojů v ochraně přírody	35
3. Monitoring biodiverzity	42
3.1 Sledování stavu biotopů	44
3.2 Sledování stavu druhů	45
4. Informační systém ochrany přírody	58
4.1 Ústřední seznam ochrany přírody	59
4.2 Informační systém ochrany přírody	60
5. Práce s veřejností	62
5.1 Osvěta	63
5.2 Publikační činnost	63
5.3 Návštěvnická infrastruktura	63
5.4 Program Dům přírody	63
5.5 Rada AOPK ČR	64
5.6 Poskytování informací	64
6. Mezinárodní spolupráce	70
6.1 Mezinárodní závazky	71
6.2 Vědecký orgán CITES	73
7. Hospodaření a provoz	76
7.1 Rozpočet AOPK ČR	77
7.2 Správa majetku	79
7.3 Správa a podpora ICT	82
7.4 Materiálně-technické zajištění	82
Regionální pracoviště AOPK ČR	84
Zkratky	86
Vedení AOPK ČR	88
Rada AOPK ČR	89
Organizační struktura AOPK ČR	90
Kontakty	92

Seznam boxů

Box 1/	Vyhlášení CHKO Brdy	14
Box 2/	Nový plán péče o CHKO Český les na období 2017–2025	15
Box 3/	Nová přírodní památka v CHKO Třeboňsko	18
Box 4/	Obnova trávníků v NPP Zlatý kůň v roce 2015	19
Box 5/	Ošetření památných a významných stromů v CHKO Beskydy	22
Box 6/	Genofundová plocha ovocných dřevin Hlupice	23
Box 7/	Preventivní hodnocení krajinného rázu CHKO Blanský les	24
Box 8/	Písečný rybník – rekonstrukce výpustního zařízení	30
Box 9/	Oprava výpustního zařízení Máchova jezera	31
Box 10/	Zlepšení stavu lesa v NPR Božídarské rašeliniště	32
Box 11/	Výsadba starých odrůd ovocných dřevin v Bílých Karpatech	33
Box 12/	Pastva v NPR Slanisko u Nesytu	36
Box 13/	Jetelotravní směs a vyřezání dřevin v NPR Bohdanečský rybník	37
Box 14/	Monitoring lípnice jesenické a zvonku jesenického na Petrových kamenech	48
Box 15/	Mapování kuňky obecné v Kraji Vysočina	49
Box 16/	Náhrada škody způsobené vlkem	52
Box 17/	Jak managementové zásahy pomohly přírodě?	55
Box 18/	Poklady přírody České republiky	65
Box 19/	Vybudování ptačí pozorovatelny v NPP Chropyňský rybník	66
Box 20/	Naučná stezka v Oldřichovských bučinách: vnímejte všemi smysly	67
Box 21/	Dům přírody Moravského krasu slouží návštěvníkům	68

Slovo ředitele

Vážení čtenáři a čtenářky, kolegyně a kolegové, spolupracovníci, výroční zpráva Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, kterou právě držíte v ruce, shrnuje ty nejdůležitější informace o činnosti naší instituce za rok 2015. Samozřejmě není v možnostech této publikace ukázat vše, čemu jsme se v posledním roce věnovali, berte ji tedy jako malou ochutnávku toho, jak širokým spektrem aktivit se naše organizace zabývá.

Rok 2015 byl výjimečný v tom, že k 1. 1. 2015 byla Agentura ochrany přírody a krajiny ČR ustavena zákonem jako speciální úřad ochrany přírody. S tím souvisela i úprava naší organizační struktury, kterou v současnosti tvoří čtrnáct regionálních pracovišť. Přes nelehké počátky se potvrzuje, že přispívá k efektivitě práce a jednotnosti výkonu státní správy v ochraně přírody.

Za zmínku zcela jistě stojí, že v roce 2015 vrcholily přípravy na vyhlášení zcela nové chráněné krajinné oblasti Brdy. Ta vznikla k 1. lednu 2016 a soustavu chráněných krajinných oblastí tak v tuto chvíli tvoří 26 území, které až na jednu výjimku (CHKO Šumava) spravuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. CHKO Brdy má zcela specifické kořeny vzniku a uchovat její základní ráz nebude do budoucna až tak snadné. Vedle samospráv jsou jedním z klíčových partnerů pro AOPK ČR i Vojenské lesy a statky s. p. Naším cílem je, aby se CHKO Brdy stala plnohodnotným stavebním kamenem v mozaice již existujících chráněných krajinných oblastí.

V loňském roce byly také dokončeny odborné práce na doplňování soustavy Natura 2000. Ministerstvu životního prostředí jsme předložili odborný návrh a ten se promítl do novely nařízení vlády, kterou se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR pečuje také o státní majetek tam, kde je příslušná hospodařit. Z významných investičních akcí jmenujme alespoň náročnou rekonstrukci výpustního zařízení Máchova jezera v národní přírodní památce Swamp, která byla v roce 2015 dokončena.

V roce 2015 se rozběhly první výzvy Operačního programu Životní prostředí, kde je AOPK ČR v novém programovém období důležitým zprostředkujícím subjektem ve věcech ochrany přírody a krajiny. Mezi priority bezesporu patří zlepšení přirozené retence vody v krajině. V dubnu jsme ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou uspořádali celodenní vstupní konferenci k této problematice, které se zúčastnilo neuvěřitelných čtyři sta posluchačů.

V neposlední řadě jsme se věnovali návštěvníké infrastruktuře a práci s veřejností. Návštěvníkům například nově slouží Dům přírody Moravského krasu, naučná stezka v Oldřichově v Hájích a několik nových ptačích pozorovatelem, například v národní přírodní památce Chropýňský rybník. Vydali jsme také obsáhlou česko-anglickou fotografickou publikaci Poklady přírody České republiky.

Všem, kteří se svou prací podíleli na dobrém jménu naší organizace, a všem dalším, kteří nám v tom jakýmkoliv způsobem pomáhali, upřímně děkuji.

František Pelc
ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny ČR

Činnost Agentury ochrany přírody a krajiny ČR

Činnost Agentury ochrany přírody a krajiny ČR

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR) je organizační složkou státu a správním úřadem ve smyslu čl. 79 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky. Zabezpečuje odbornou a praktickou péči o přírodu a krajinu a její územní působnost se vztahuje na celou Českou republiku.

Sledování stavu přírody a dokumentace:

- sledování stavu biotopů a druhů na celém území státu, poskytování a interpretace získaných dat
- tvorba a správa Informačního systému ochrany přírody včetně aplikačních nadstaveb
- vedení Ústředního seznamu ochrany přírody včetně digitální podoby (Digitální registr ÚSOP), tj. evidence zřizovací a odborné dokumentace zvláště chráněných území, památných stromů, lokalit soustavy Natura 2000 a smluvně chráněných území a smluvně chráněných památných stromů
- poskytování ucelené nabídky mapových služeb v oblasti ochrany přírody na mapovém serveru AOPK ČR

Státní správa a její odborná podpora:

- výkon státní správy v ochraně přírody a krajiny na území chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací a národních přírodních památek a jejich ochranných pásem
- zajištění odborné podpory výkonu státní správy, metodická a znalecká činnost pro veřejnou správu, partnery či další subjekty působící v ČR

Péče o přírodu a krajinu:

- tvorba a realizace plánů péče o chráněné krajinné oblasti a více než 760 maloplošných zvláště chráněných území
- koordinace, tvorba a realizace záchranných programů pro ohrožené druhy rostlin a živočichů
- provádění praktických opatření na ochranu přírody a krajiny, administrace celostátních dotačních programů i vybraných fondů Evropské unie
- správa státního majetku a hospodaření s pozemky ve zvláště chráněných územích, vyplácení finanční náhrady za ztížení lesního nebo zemědělského hospodaření

Práce s veřejností:

- poskytování informací, poradenství a vzdělávání
- program Dům přírody, téměř stovka naučných stezek v CHKO
- publikační činnost
- veřejnosti přístupný archiv a odborná knihovna

Mezinárodní spolupráce:

- spolupráce s významnými mezinárodními organizacemi v oblasti ochrany přírody
- členství například v Evropském tematickém středisku biologické rozmanitosti (ETC/BD), v Mezinárodní unii na ochranu přírody (IUCN) a Federaci EUROPARC
- vědecký orgán CITES, tj. Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v České republice

K 1. 1. 2015 se stala Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR) správním úřadem (viz ust. § 75 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění zák. č. 250/2014 Sb.). AOPK ČR vykonává státní správu v ochraně přírody a krajiny, současně plní na základě ust. § 78 odst. 5 cit. zákona úkoly odborné organizace podle požadavků Ministerstva životního prostředí.

V průběhu roku 2015 došlo ke snížení počtu regionálních pracovišť (RP) z 15 na 14, Správa CHKO Jeseníky byla začleněna spolu se Správou CHKO Litovelské Pomoraví do regionálního pracoviště Olomoucko.

1/ Ochrana přírody a krajiny

I po reformě právního postavení zůstala AOPK ČR výhradním poskytovatelem finanční náhrady za ztížené lesní nebo zemědělské hospodaření ve smyslu ust. §58 zák. č. 114/1992 Sb. mimo území národních parků a jejich ochranných pásem (viz ust. § 78 odst. 4 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění zák. č. 250/2014 Sb.). Mezi průřezové agendy v ochraně přírody a krajiny, kterými se v r. 2015 AOPK ČR zabývala, patří posuzování žádostí a vyplácení náhrady újmy za ztížení zemědělského a lesního hospodaření. V roce 2015 obdržela AOPK ČR celkem 279 žádostí o náhradu újmy vzniklé v roce 2014 na území České republiky (mimo území národních parků a CHKO Šumava) a několik žádostí za újmu vzniklou v průběhu roku 2015. Celkový požadavek o náhradu újmy činil přes 90 mil. Kč. Do konce roku 2015 bylo vyplaceno celkem 138,5 mil. Kč. Propláceny byly totiž nejen žádosti za rok 2014, ale také žádosti z předchozího roku a také některé soudní případy a soudní poplatky. V průběhu roku 2015 byl v rámci agendy posuzování žádostí o náhradu újmy proveden na žádost AOPK ČR ze strany MŽP audit. V rámci systému vnitřní kontroly AOPK ČR proběhlo v roce 2015 šetření na 8 pracovištích (6 RP).

AOPK ČR je nadále zapsána do II. oddílu seznamu znaleckých ústavů podle § 21 odst. 3 zákona č. 36/1967 Sb. V roce 2015 vydala z pozice znaleckého ústavu celkem 3 znalecké posudky, z toho dva v oblasti ochrany dřevin rostoucích mimo les a jeden v oblasti zvláštní druhové ochrany živočichů.

1.1 ÚZEMNÍ OCHRANA PŘÍRODY

1.1.1 Chráněné krajinné oblasti

AOPK ČR vykonává státní správu a zajišťuje péči o 25 CHKO, tedy o všechny CHKO v ČR s výjimkou území CHKO Šumava.

Změny v soustavě CHKO

V říjnu 2015 vláda schválila nařízení č. 292/2015 o chráněné krajinné oblasti Brdy. S účinností od 1. 1. 2016 tak vznikla zcela nová CHKO, jejíž vyhlášení se připravovalo od roku 2012. Před vyhlášením CHKO Brdy v průběhu roku 2015 AOPK ČR upravovala podklady podle výsledků meziresortního projednání do finální podoby pro vydání vládního nařízení, vyhlášky MŽP o vymezení zón ochrany přírody a protokolu MŽP o schválení plánu péče. CHKO Brdy, která se rozkládá na území Středočeského a Plzeňského kraje na ploše 345 km², chrání nejvýraznější pohoří vnitřních Čech, z velké části dlouhodobě využívané jako vojenské cvičiště. Předmětem ochrany jsou lesní společenstva (především bučiny, olšiny a podmáčené smrčiny), pestrá škála nelesních společenstev (pcháčov a bezkolencové louky, vřesoviště,

rašeliniště aj.) a početné prvky neživé přírody (paleontologická naleziště, geomorfologické útvary).

více viz Box č. 1

V průběhu roku 2015 pokračoval proces nového vyhlášení a nového vymezení zón ochrany přírody v CHKO Poodří vypořádáním došlých námitek. Po uzavření vypořádání námitek zpracovala AOPK ČR ke konci roku úpravu podkladů pro meziresortní projednání návrhu.

V CHKO Železné hory, kde dosud probíhá proces nového vymezení zón, pokračovaly práce na podkladech pro meziresortní projednání příslušné vyhlášky MŽP a na úpravách na základě meziresortního projednání.

V CHKO Moravský kras byly zpracovány a MŽP odevzdány podklady pro nové vyhlášení CHKO a nové vymezení zón a zahájeny diskuse s MŽP k jejich dopracování v roce 2016.

Plány péče o CHKO

V roce 2015 MŽP schválilo AOPK ČR v předchozím roce zpracované plány péče o CHKO České středohoří a CHKO Slavkovský les. AOPK ČR dále v roce 2015 odevzdala MŽP kompletní návrhy plánů péče o CHKO Pálava a CHKO Český les.

více viz Box č. 2

U plánu péče o CHKO Pálava bylo do konce roku 2015 provedeno i jeho oznámení podle § 38 zákona o ochraně přírody a krajiny (ZOPK) a vypořádání došlých připomínek, takže je připraven ke schválení (počátkem roku 2016). V roce 2015 byl kompletně zpracován plán péče o CHKO Křivoklátsko (k odevzdání na MŽP v průběhu ledna 2016).

V roce 2015 byla jako podklad pro plány péče o CHKO, ale i pro odbornou a správní činnost správ CHKO aktualizována preventivní hodnocení krajinného rázu v CHKO Blanský les a v CHKO Slavkovský les.

Stráž přírody

Stráž přírody je na AOPK ČR vykonávána především dobrovolnými spolupracovníky. Situace na regionálních pracovištích (RP) není jednotná. Na jednom RP (SCHKO Kokořínsko – Máchův kraj) přetrvává stav, kdy nebyl v letošním roce nikdo, kdo by byl ustanovený strážcem přírody. Strážců ustanovených z řad zaměstnanců bylo na AOPK ČR celkem 50, dobrovolných strážců bylo celkem 330. To v obou případech představuje mírný pokles oproti předchozímu roku. Kromě strážců jsou členy stráže přírody i zpravodajové, kterých bylo 70, což je naopak více než vloni.

Jednou z činností, i když ne tou hlavní, je také ukládání blokových pokut za přestupky. Pokut bylo uloženo celkem 187 v souhrnné výši 81.500 Kč, oboje představuje oproti roku 2014 nárůst. V případě zjištění rušivé probíhající činnosti je jediné strážce přírody oprávněn k jejímu pozastavení na místě (§ 81 odst. 8 ZOPK). Tento nástroj nebyl v roce 2015 využit, což však nijak nesnižuje jeho význam.

V průběhu roku byla provedena kontrola regionálního pracoviště (RP Střední Čechy, Správa CHKO Křivoklátsko), při které se ověřovalo, zda regionální pracoviště postupuje při organizaci stráže přírody podle zákona, vyhlášky a vnitřních předpisů ke strážce přírody (OOŘ a ML). Zjištěné nedostatky byly dále řešeny.

Celostátní setkání strážců uspořádala AOPK ČR opět ve spolupráci s Asociací strážců přírody ČR, tentokrát ve dnech 10. a 11. dubna v CHKO Český les. Setkání se zúčastnilo celkem 78 lidí, mezi kterými bylo 15 strážců národních parků (všech čtyř), 47 členů stráže přírody 17 chráněných krajinných oblastí a 4 koordinátoři a strážci čtyř krajských úřadů.

1.1.2 Maloplošná zvláště chráněná území

AOPK ČR je pověřena správou a péčí o celkem 769 maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ), z čehož je 103 národních přírodních rezervací (NPR), 116 národních přírodních památek (NPP), 278 přírodních rezervací (PR) a 272 přírodních památek (PP).

Změny v soustavě maloplošných zvláště chráněných území

V roce 2015 vyhlásila AOPK ČR zcela nově dvě MZCHÚ.

Na území CHKO Jizerské hory byla vyhlášena PP Tesařov k ochraně podmačených pcháčovských a rašelinných luk s bohatou populací prstnatce májového. V CHKO Třeboňsko byla vyhlášena PP Kramářka.

více viz Box č. 3

Dále bylo nově vyhlášeno jedenáct již existujících PR a PP, u kterých bylo přehlášení nezbytné zejména z důvodů úpravy vymezení hranic nebo zpřesnění předmětu a režimu ochrany. V CHKO Beskydy byla takto nově vyhlášena PP Podgruň, v CHKO Bílé Karpaty PP Za Lesem, PP Pod Cigánem a PR Drahy, v CHKO Jizerské hory PR Malá strana, PR Klečové louky a PR Jedlový důl a v CHKO Blanský les PR Klet, PR Jaronínská bučina, PR Ptačí stěna a PP Dobročkovské hadce. V roce 2015 zpracovala AOPK ČR pro MŽP 11 návrhů na vyhlášení a návrhů plánů péče o NPR či NPP plánované k novému vyhlášení.

Návrhy na vyhlášení a návrhy plánů péče o NPP a NPR připravované a předané MŽP v roce 2015

NPR	Břehyně-Pecopala
NPP	Bzenecká střílnice
NPP	Kocelovické pastviny
NPP	Lednické rybníky
NPP	Lokalita břízy ojcovské u Volyně
NPP	Mladá
NPP	Pískovna Erika
NPP	Slanisko u Nesytu
NPP	Trkmanské louky
NPR	Rohová
NPR	Zlatník

Plány péče o maloplošná zvláště chráněná území

Důležitou součástí péče o MZCHÚ je tvorba plánů péče, což jsou odborné a koncepční dokumenty, které na základě vyhodnocení stavu území a výsledků dosavadního managementu stanovují opatření pro další období. Příslušným orgánem ochrany přírody k projednávání a schvalování plánů péče o MZCHÚ národní kategorie je MŽP. V roce 2015 AOPK ČR připravila a předala MŽP k projednání a schválení 9 plánů péče o stávající NPP a NPR.

Návrhy plánů péče o NPP a NPR připravované a předané MŽP v roce 2015

NPP	Babiččino údolí
NPP	Dlouhopolsko
NPP	Venušiny misky
NPR	Karlštejn
NPR	Kohoutov
NPR	Libický luh
NPR	Pochválovská stráž
NPR	Praděd
NPR	Velký a Malý Bezděz

V roce 2015 bylo dle plánu hlavních úkolů AOPK ČR připraveno 60 plánů péče o PR a PP, které následně byly či v nejbližší době budou projednány a schváleny.

Nabývání pozemků do příslušnosti hospodaření AOPK ČR

Získávání pozemků do státního vlastnictví a přímé uplatňování vlastnických práv je jedním z nástrojů ochrany přírody, který se využívá pouze v přírodovědně nejceněnějších územích. Do vlastnictví České republiky, do příslušnosti hospodařit s majetkem státu pro AOPK ČR, se v průběhu roku 2015 vykoupilo celkem 105 pozemků o celkové výměře necelých 140,5 ha, jejich kupní cena činila 32,2 mil. Kč. Byly vykoupeny zejména pozemky ležící na území několika národních přírodních rezervací, například na území NPR Úhošť, Větrníky, Bohdanečský rybník, Libický luh, Čertoryje, Zahrady pod Hájem, dále se pak vykoupily pozemky v PR a PP na území CHKO Litovelské Pomoraví.

Kromě výkupů AOPK ČR také pozemky bezúplatně převádí od ostatních státních organizací, stejně jako při výkupech se výběr řídí prioritami nabývání pozemků. Opět se převádějí přírodovědně cenné pozemky na území MZCHÚ, dále pak na území I. zón CHKO, pozemky nezbytné k zajištění realizace záchranných programů, pozemky nezbytné k ochraně zvláště chráněných druhů (ZCHD), pozemky na nichž se nacházejí prvky vodního díla ve správě AOPK ČR, či pozemky související s revitalizací toků a nádrží na území CHKO. V roce 2015 bylo v této souvislosti vydáno cca 100 stanovisek.

1.1.3 Soustava Natura 2000

Doplnění soustavy Natura 2000

Soustava Natura 2000 se v roce 2015 konečně přiblížila ke svému již třetímu rozšíření, a to po více než dvouletém období náročné odborné práce a projednávání. V polovině roku se završilo přípravné období, kdy byl kompleťován odborný návrh nové podoby evropsky významných lokalit (EVL), a Ministerstvo životního prostředí zahájilo schvalovací proceduru souvisejícího legislativního předpisu (novely nařízení vlády č. 318/2013 Sb.,

kteřou se stanoví národní seznam EVL). AOPK ČR byla intenzivně zapojena do jednání v rámci mezirezortního připomínkového řízení a zpracovávala odborná vyjádření k četným připomínkám a změnovým návrhům k jednotlivým lokalitám.

Na sklonku roku byl vládě ČR předložen ke schválení návrh na vyhlášení 53 nových lokalit a úpravu 358 již existujících EVL, z nichž se v 91 případech navrhovalo změnit výčet jejich předmětů ochrany (doplnění, zrušení nebo změna stanovišť a/nebo druhů). Ostatní změny se týkaly vymezení, názvu nebo aktualizace kategorie zvláště chráněného území, které by se mělo pro zajištění EVL vyhlásit. Jednání vlády ČR do konce roku 2015 neproběhlo a výsledek tak bude známý až počátkem roku nadcházejícího.

Paralelně s činnostmi popsány výše byla zahájena také revize způsobu zajištění ochrany stávajících 1075 EVL. U všech lokalit se proěřuje, zda jsou na jejich území vyhlášena zvláště chráněná území a pokud ano, zda dostatečně pokrývají vybraná stanoviště a druhy, jejichž ochranu mají zabezpečit (pokud není uplatněna pouze tzv. základní ochrana podle §45c odst. 2 zákona). EVL by měly mít také navržen odpovídající způsob péče a nastavena vhodná managementová opatření, přispívající k udržení nebo zlepšení stavu předmětů ochrany. K tomu slouží koncepční dokumenty typu plány péče ke zvláště chráněným územím a souhrny doporučených opatření pro EVL, jejichž stav zpracování je postupně prověřován (viz také kapitola 1.1.2 Maloplošná zvláště chráněná území). Splněním obou podmínek je nezbytné pro „převedení“ lokalit do statutu SAC (Special Area of Conservation), pro něhož směrnice o stanovištích ukládá šestiletou lhůtu od zapsání lokality do evropské soustavy Natura 2000. Teprve tato fáze existence lokality je z pohledu směrnice plnohodnotná, tj. lokalita je vyhlášena, požívá ochrany ze zákona, má nastavena ochranná opatření a potřebnou péči. Evropská komise se členských států na stav SAC průběžně dotazuje a kontroluje tím naplňování povinností, ke kterým jsou členské státy zavázány. Výchozí návrh způsobu zajištění ochrany EVL, tedy základní ochranou, smluvní ochranou podle §39 zákona nebo zvláště chráněnými územími, je k nahlédnutí na mapovém serveru AOPK ČR (<http://mapy.nature.cz/>, úloha „Ochrana přírody“, Natura 2000 – vrstva Forma ochrany EVL – stav k 24.5.2013).

Implementace soustavy Natura 2000

V roce 2015 byla ukončena realizace projektu s názvem „Implementace soustavy Natura 2000 v územích v péči Agentury ochrany přírody a krajiny ČR a jejich monitoring“, podaného v rámci 6. výzvy OPŽP 2007–2013, prioritní osy 6.1. Projekt byl zaměřen hlavně na zlepšení povědomí o předmětech ochrany našich maloplošných zvláště chráněných území národní kategorie a sběr aktuálních informací o rozšíření různých skupin organismů

Vyhlášení CHKO Brdy

Vládním nařízením č. 292/2015 Sb. byla vyhlášena již 26. chráněná krajinná oblast České republiky – CHKO Brdy. Záměr na vyhlášení území v kategorii CHKO se připravoval od roku 2011 v souvislosti s rozhodnutím zrušit vojenský újezd Jince a potřebou zajistit efektivní ochranu a péči o území po odchodu armády. Nejprve bylo nutno dohodnout územní rozsah budoucí CHKO, v dalších letech pak probíhalo složité předjednávání návrhu a od roku 2013 i vlastní legislativní proces.

CHKO Brdy se rozkládá na rozhraní Středočeského a Plzeňského kraje na ploše 345 km². Zahnuje nejen celé území bývalého vojenského újezdu, ale také zbývající část „vysokých“ Brd – Třemšínské Brdy, včetně lučních komplexů u Nových Mitrovic. Pro svou nízkou zachovalost přírodního prostředí zůstal nezahrnut jen jihovýchodní cíp pohorí (jižně Rožmitálu p. T.).

Území Brd je typem podhorské až horské lesní krajiny s charakteristickým reliéfem. Území sice bylo v minulosti člověkem využíváno (např. těžba nerostů ve středověku), ale osídlení Brd bylo vždy řídké; navíc některé obce ve 20. století zanikly v souvislosti se zřízením vojenského prostoru. Území je hodnotné zejména kvůli výskytu horských a podhorských fenoménů, zachovalého režimu oblasti a z důvodu minimálního vlivu lidského osídlení. Většina lesních porostů Brd má v současnosti kulturní charakter, roztroušeně se zachovaly původní fragmenty listnatých a smíšených lesů (reliktní bory, kyselé a květnaté bučiny, suťové lesy, podmáčené a rašelinné smrčiny, potoční olšiny). Nachází se zde řada

vzácných nelesních biotopů (rašeliníště a další mokřady, bezkolencové a pcháčové louky, společenstva skal a sutí aj.) a vyskytuje množství zvláště chráněných druhů organismů (např. největší lokalita pobřežnice jednokvěté v ČR nebo početný výskyt raka kamenáče). Zvláštností území jsou druhotně vzniklá rozsáhlá vřesoviště a sukcesní stadia (udržovaná dosud vojenskou činností). Horninové podloží podmiňuje řadu pozoruhodných geomorfologických jevů (např. kamenná moře, skalní sruby, buližníkové kamýky). Mezinárodně významná jsou zdejší paleontologická naleziště.

Lesnatost CHKO přesahuje 86 %, jen zcela okrajově je zastoupena orná půda (desítky ha) a zástavba (pouze obec Míšov a některé části obcí Nové Mitrovce a Čížkov).

Předmětem ochrany CHKO Brdy je harmonicky utvářená převážně lesní krajina Brdské vrchoviny se zachovalými ekologickými funkcemi, s typickým krajinným rázem s bezlesými enklávami a minimálním osídlením společně s přírodními hodnotami krajiny spočívajícími v rozsahu a kvalitě přirozených a polopřirozených společenstev charakteristických pro brdskou krajinu a na ně vázaných vzácných a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Předmětem ochrany jsou také paleontologická naleziště a geologické a geomorfologické lokality, zejména projevy mrazového zvětvávání, skalní výchozy, kamenná moře a sutě a také typy přírodních stanovišť a druhy, pro které byly vyhlášeny evropsky významné lokality na území chráněné krajinné oblasti.

Dlouhodobým cílem ochrany přírody a krajiny v CHKO je ochrana všech hodnot krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků i přírodních zdrojů, zachování a posilování ekologických funkcí krajiny (např. ekologické stability, biodiverzity, přirozené retence vody v krajině) a přírodních hodnot. Přitom k typickým znakům krajiny náleží zejména její povrchové utváření, včetně toků a vodních ploch, rozvržení a využití pozemků určených k plnění funkcí lesů a zemědělského půdního fondu, její vegetační kryt a rozmístění a urbanistická skladba sídel. Z přírodních hodnot jde konkrétně o zachování prvků neživé přírody, ochranu vyskytujících se přírodě blízkých lesních společenstev, péči o stávající cenná nelesní společenstva (včetně těch vzniklých vojenskou činností) a udržování a vytváření vhodných životních podmínek pro vzácné, ohrožené a chráněné druhy rostlin a živočichů.

V CHKO se nalézá (či sem zasahuje) 16 evropsky významných lokalit. Z osmi maloplošných zvláště chráněných území není žádné v národní kategorii a všechna se nacházejí mimo území zrušeného vojenského újezdu, kde se nejcennější lokality budou připravovat k vyhlášení nových MZCHÚ.

Zrušením vojenského újezdu se území CHKO z většiny otevřelo veřejnosti. Přibližně na třetinu bývalého VÚ bylo zřízeno posádkové cvičiště, kde bude i nadále probíhat výcvik vojsk a tato část zůstává proto pro veřejnost uzavřena. Dočasně uzavřeny budou také bývalé dopadové plochy. Přesto zůstává CHKO Brdy pro návštěvníky zajímavým územím. AOPK ČR spolupracuje s místními obcemi a dalšími partnery na vytvoření terénního informačního systému, který návštěvníkům její poznávání usnadní.

Nový plán péče o CHKO Český les na období 2017–2025

Plán péče je dokument ochrany přírody odborného a koncepčního charakteru, který reflektuje dosavadní vývoj a současný stav chráněného území a navrhuje opatření na zachování či zlepšení stavu předmětů ochrany. MŽP zpracováním plánů péče o CHKO pověřilo AOPK ČR, toto zpracování probíhá v souladu s dlouhodobým harmonogramem. CHKO Český les minulý rok slavila 10 let od svého vzniku. V současnosti je v procesu připomínkování MŽP nový plán péče, který ukazuje, co se v první dekádě existence CHKO podařilo.

CHKO Český les je situována na západním okraji ČR při hranicích s Německem, jedná se o převážně lesnatou oblast podhorského charakteru s řadou lučních enkláv, rašelinišť, potůčků a údolních niv. Z geologického hlediska stojí za zmínku přítomnost tzv. českého křemenného valu. Z přírodních biotopů jsou pro území charakteristické fragmenty acidofilních a květnatých bučin, údolní jasano-olšové luhy, rašelinné smrčiny, blatkové bory a suťové lesy, z lučních společenstev pak poháňkové, ovsíkové a pcháčové louky, dále rašeliniště a vrchoviště. Současný charakter krajiny je nejvíce ovlivněn změnami, ke kterým došlo v posledním století, kdy byl celý příhraniční region poznamenán vysídlením německého obyvatelstva a následným vznikem hraničního pásma se zákazem vstupu. Důsledkem byl nejen zánik mnoha obcí a osad, ale také zarůstání dřívě tradičně obhospodařovaných lučních enkláv. Na historii zdejší krajiny poukazují také pozůstatky starých skláren, hutí a leštíren a ruiny původních vesnic. V současnosti do CHKO zasahuje 7 EVL a 29 MZCHÚ, z nichž 6 bylo vyhlášeno nově.

Velká část úsilí v průběhu první dekády po vzniku CHKO byla vložena do monitoringu a průzkumu území s cílem získat informace o rozšíření chráněných a vzácných druhů. Vzhledem k vysoké lesnatosti a málo rozrůzněným geologickým a klimatickým podmínkám není druhová rozmanitost zdejší krajiny vysoká, přesto byly pro území Českého lesa objeveny nové druhy. Z flóry jsou to např. ostřice dvoudomá, plavuník cypřišovitý, plavuník alpský a prstnatec pleťový pravý, z mechorostů např. dvouhrotec zelený a z hub hlívovec ostnovýtrusný, u živočichů byl potvrzen výskyt mravence rašelinného, modráška bahenního, klínatky rohaté, rosničky zelené, čolka velkého, orla mořského aj.

O nejhodnotnější luční lokality bylo pečováno pravidelnou sečí a odstraňováním náletu, v lesích se pozornost soustředila na zlepšování druhové, věkové a prostorové skladby lesa, ponechávání mrtvého dřeva a doupných stromů, ochranu přirozeného zmlazení a obnovu vodního režimu. Populace některých živočichů byly podpořeny tvorbou tůň a specifickou úpravou biotopu (raci, jeřábek, tetřev), došlo k částečnému zprůchodnění vodních toků. Byl zmapován výskyt invazních druhů, vytvořena základní strategie v přístupu k nim a zahájena jejich likvidace. V rámci péče o krajinu zajistila AOPK ČR např. obnovu dvou extenzivních sadů starých ovocných odrůd. V rámci práce s veřejností zbudovala spolu s partnery 4 naučné stezky (Podkovák, Capartické louky, Vodní svět, Sklářství v okolí Lesné) a 1 vyhlídkový bod (Chodovské skály), pravidelně pořádá cyklus exkurzí „Pojďte s námi do přírody“, přednášky pro školy a vydává ve spolupráci s ČSOP Sylva Lunae časopis Český les, věnovaný přírodě a krajině v CHKO. Na území vznikl v průběhu deseti let také jednotný informační systém a AOPK ČR se podílela na vzniku Domu přírody v Klenčí p. Čerchovem.

Nový plán péče o CHKO na období 2017–2025 zahrnuje v první řadě péči o zvláště chráněné a vzácné druhy a přírodní biotopy včetně jejich monitoringu a zachování typického krajinného rázu území včetně nezastavěných opuštěných reliktních zaniklých sídel. Ze standardních činností bude dále probíhat likvidace invazních a expanzivních druhů přednostně na cenných lokalitách. Také se plánuje k ochraně mokřadních luk vyhlášení dvou nových přírodních památek PP Nemanická niva a PP Niva Bílého potoka. Z druhů je věnována zvýšená pozornost bobru evropskému, a to nejen mapováním jeho výskytu, ale také osvětou a navrhováním opatření prováděných v rámci prevence škod. Bobří populace v CHKO je plně nasycena (29 aktivních teritorií) a dostává se do konfliktu s místními hospodáři, bohužel pro některé škody zatím neexistují adekvátní kompenzační ani účinná preventivní opatření. Pozornost je věnována i kriticky ohroženému modrásku hořcovému zajištěním vhodného managementu a zhodnocením možnosti rozšíření na další lokality. AOPK ČR má v úmyslu podporovat také zachování a obnovu výsadbu alejí, extenzivních sadů starých regionálních odrůd, revitalizaci vodních toků (např. Radbuza v okolí obce Rybník, Nivní a Farský potok v okolí Železně) a rašelinišť (PP Pavlova Huť, PR Farské bažiny) a prosazovat zachování a obnovu trvalých protierozních prvků. V rámci práce s veřejností bude prohlubovat přeshraniční spolupráci s organizacemi zabývajícími se ochranou přírody a krajiny v SRN, spolupracovat s provozovateli DP Českého lesa a aktivně se podílet na rozvoji on-line informačního systému v CHKO. V plánu je i tvorba koncepčního materiálu k rozvoji cestovního ruchu a zpracování pasportizace tradiční architektury a archivu tradičních staveb.

Zpracování nového plánu péče o CHKO Český les proběhlo v letech 2014–2015, v průběhu roku 2016 by měl být projednán s dotčenými obcemi, kraji a dalšími subjekty a následně schválen MŽP.

v těchto územích formou inventarizačních průzkumů. Součástí projektu byla také příprava nezbytné dokumentace (konkrétně výstupy z geodetického zaměření průběhu hranic formou ZPMZ) pro vyhlášení nových či přehlášení stávajících národních přírodních rezervací a národních přírodních památek (dále jen NPR a NPP), vyhlášených z důvodu zajištění účinnější ochrany evropsky významných druhů a stanovišť. Pro zachování hodnot NPR a NPP, jejich předmětů ochrany, pro kontrolu prováděných managementových opatření i únosného rekreačního a hospodářského využití v těchto územích je zaveden pravidelný monitoring, který je prováděn i nadále po dokončení realizace projektu a jsou do něj zapojena všechna regionální pracoviště. Za dobu trvání projektu od roku 2010 byla realizována značná část průzkumů ve všech NPR a NPP se zaměřením jak na neživou přírodu (pedologické, geologické a geomorfologické studie), tak především na živou přírodu, a to v nejrůznějších oblastech (průzkumy botanické, mykologické, lichenologické, bryologické; průzkumy ptáků, savců, plazů, obojživelníků, ryb, měkkýšů i průzkumy zaměřené na konkrétní skupiny hmyzu). Celkem se jedná o 1600 realizovaných průzkumů. Výsledkem je tedy ucelený přehled o výskytu konkrétních skupin organismů i neživých částí přírody jako nezbytného nástroje pro návrh další péče v nejceněnějších částech přírody České republiky. Mimo tyto důležité podklady pro ochranu přírody bylo geodeticky zaměřeno 18 významných lokalit, které byly nebo v brzké době budou nově vyhlášeny v kategorii NPR/NPP. V těchto územích tak bude účinněji zajištěna ochrana evropsky významných fenoménů.

Souhrny doporučených opatření pro evropsky významné lokality

V rámci projektu „Příprava souhrnů doporučených opatření pro evropsky významné lokality v České republice“ financovaného z prostředků Operačního programu Životní prostředí zpracovávala AOPK ČR podrobné zásady péče o evropsky významné lokality (EVL), které jsou součástí soustavy Natura 2000. Projekt byl úspěšně dokončen k 31. 12. 2015 a jeho výsledkem jsou zpracované souhrny doporučených opatření (SDO) pro 1066 EVL. Jedná se o koncepční dokumenty popisující nároky jednotlivých předmětů ochrany, pro které jsou EVL vyhlášeny, a navrhuje vhodnou péči o konkrétní lokality směřující k udržení či zlepšení dochovaného stavu těchto přírodních fenoménů.

V průběhu roku 2015 vyvrcholily práce AOPK ČR na projektu. Na základě zkušeností nabytých v předchozích letech byly zpracovány mimo jiné také SDO pro plošně rozsáhlejší lokality, a to včetně SDO pro národní parky či CHKO, které se překrývají s EVL. Na Ministerstvo životního prostředí bylo dle harmonogramu předáno posledních 449 SDO. Na tvorbě SDO pro jednotlivé lokality pracovali zaměstnanci regionálních pracovišť znalí místních poměrů, sekce ochrany přírody a krajiny pak zaštiťovala jednotnou podobu dokumentů po věcné

i formální stránce. Protože EVL zahrnují i území v soukromém vlastnictví a pozemky, na kterých se běžně hospodaří (lesnický, zemědělský), bylo důležité SDO také projednat s vlastníky či nájemci těchto pozemků. U mnoha lokalit soustavy Natura 2000 to je právě dosavadní způsob hospodaření, který přispěl k zachování cenných stanovišť a druhů. Proto je zapotřebí aktivně nalézat taková řešení, která umožní hospodářské využívání území při současném naplnění povinnosti státu zajistit příznivý stav populací vybraných druhů rostlin a živočichů a příznivý stav přírodních stanovišť. Dokumenty SDO jsou následně průběžně po kontrole Ministerstvem životního prostředí předávány do Ústředního seznamu ochrany přírody (drusop.nature.cz) a uveřejňovány na portálu veřejné správy. SDO budou nyní moci plnit svůj účel a jako odborný podklad pro plánování péče přispět k účinné ochraně evropsky významných fenoménů na území ČR.

1.2 DRUHOVÁ OCHRANA

AOPK ČR v rámci druhové ochrany zajišťuje odbornou a metodickou podporu pro MŽP a ostatní orgány státní správy, sama prostřednictvím regionálních pracovišť AOPK ČR zajišťuje výkon státní správy v oblasti druhové ochrany na území CHKO (s výjimkou CHKO Šumava) a je garantem přípravy a realizace záchranných programů a programů péče vybraných zvláště chráněných druhů ČR.

1.2.1 Odborná a metodická podpora

V rámci zvyšování odbornosti bylo uspořádáno několik odborných setkání pracovníků AOPK ČR, např. determinační semináře botaniků i zoologů. AOPK ČR v roce 2015 připravovala pro MŽP podklady k novelizaci vyhlášky č. 395/1992 Sb. tak, aby bylo možné seznam projednat s MZe, v této souvislosti také prováděla revizi některých z pohledu MZe konfliktnějších skupin. Prostřednictvím Odborné skupiny pro řešení problematiky dopravní a energetické infrastruktury posuzovala AOPK ČR stejně jako v předchozích letech nové technologie pro linky elektrického vedení z hlediska bezpečnosti ptáků a zároveň se podílela na přípravě Metodiky MŽP. Na AOPK ČR v roce 2015 probíhala realizace dvou EHP projektů z oblasti druhové ochrany, jejichž výstupy budou využitelné v rámci odborné a metodické podpory pro státní správu a odbornou veřejnost. Konkrétně se jedná o tyto dva projekty:

Komplexní přístup k ochraně fauny terestrických ekosystémů před fragmentací krajiny v ČR

Základním cílem projektu je zpracování návrhu komplexního metodického přístupu k ochraně konektivity krajiny pro hlavní relevantní skupiny terestrických živočichů. Výstupy budou koncipovány tak, aby byly prakticky použitelné v územním

plánování, především jako územně-analytické podklady. Realizace tohoto cíle má zásadní vliv na ochranu biodiverzity v ČR a je zcela v souladu se zaměřením celého programu CZ02. Osvětová část projektu si pak klade za cíl přispět k ochraně konektivity naší krajiny jednak upozorňováním širší veřejnosti na tuto problematiku a jednak zlepšením rozhodovacích procesů díky prezentaci a zpřístupňování výsledných metodických materiálů odborné veřejnosti a státní správě.

Opatření pro zastavení úbytku biodiverzity na celostátní a regionální úrovni

V rámci tohoto projektu probíhá příprava a realizace regionálních akčních plánů. Do těchto regionálních akčních plánů byly vybrány takové druhy, které slouží jako druhy deštníkové (tzv. „umbrella species“) a jejich ochrana zajišťuje ochranu dalších celoevropsky, celostátně či regionálně ohrožených druhů. Realizace regionálních akčních plánů umožní regionální podporu významných a vážně ohrožených druhů, často ideálních kandidátů na záchranný program, pro něž ovšem záchranný program není schválen. V rámci projektu dále probíhá příprava záchranného programu pro dropa velkého a v plánu je také aktualizace červených seznamů.

více viz Box č. 4

Podrobnosti o projektech, včetně aktualit, jsou k dispozici na stránkách projektů: <http://www.ochranaprirody.cz/druhova-ochrana/ehp-fondy/>

1.2.2 Výkon státní správy

V rámci výkonu státní správy rozhodovala AOPK ČR o povolování výjimek dle § 56 zákona ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, stanovovala odchylný postup při ochraně ptáků dle § 5b ZOPK, udělovala souhlasy s vypouštěním zvláště chráněných živočichů odchovaných v lidské péči a s vyséváním uměle vypěstovaných zvláště chráněných rostlin dle § 54 odst. 3 zákona. Také vydávala osvědčení o tom, že se jedná o živočicha odchovaného v lidské péči dle § 54 odst. 4 zákona. V roce 2015 vydala AOPK ČR celkem 165 rozhodnutí.

1.2.3 Záchranné programy a programy péče

AOPK ČR stejně jako v předchozích letech koordinovala realizaci záchranných programů (ZP) a programů péče (PP) ohrožených druhů rostlin a živočichů. Informace o realizaci jednotlivých ZP a PP poskytují pravidelně internetové stránky www.zachranneprogramy.cz a profil na www.facebook.com/zachranneprogramy. Financování realizace ZP a PP bylo zajišťováno především z EHP fondů a prostřednictvím dotačních titulů POPFK a PPK.

Jednalo se o záchranné programy pro:

- sysla obecného (*Spermophilus citellus*)
 - hvozdík písečný český (*Dianthus arenarius* subsp. *bohemicus*)
 - užovku stromovou (*Zamenis longissimus*)
 - perlorodku říční (*Margaritifera margaritifera*)
 - matiznu bahenní (*Angelica palustris*)
 - rdest dlouholistý (*Potamogeton praelongus*)
 - hořeček mnohotvarý český (*Gentianella praecox* subsp. *bohemika*)
 - hnědáka osikového (*Euphydryas maturna*)
- a program péče pro:
- vydru říční (*Lutra lutra*)
 - bobru evropského (*Castor fiber*)

Rok 2015 byl v záchranných programech zejména ve znamení realizace projektů v rámci Malého grantového schématu Záchranné programy pro zvláště chráněné druhy II EHP fondy 2009-2014 v rámci programové oblasti Biodiverzita a ekosystémové služby v Programu CZ02 „Biodiverzita a ekosystémové služby / Monitorování a integrované plánování a kontrola v životním prostředí / Adaptace na změnu klimatu“ se zaměřením na aktivity specifikované níže. V těchto projektech AOPK ČR realizovala jednak aktivity v již schválených ZP, pracovala na přípravě nových ZP a PP a také na studii pro tzv. „nedostatečně známé druhy“.

V roce 2015 AOPK ČR realizovala celkem 17 projektů, 18. projekt nebyl zatím, v souvislosti s řešením problematiky investic, spuštěn. Realizace těchto projektů bude probíhat i v roce 2016 a vzhledem k opožděnému začátku, způsobenému pozdním přidělením finančních prostředků, by měla být doba jejich realizace prodloužena. Pracuje se na přípravě záchranných programů pro následující druhy:

- zvonovec liliovitý (*Adenophora liliifolia*)
- snědek pyrenejský kulatoplodý (*Ornithogalum pyrenaicum* subsp. *sphaerocarpum*)
- koniklec otevřený (*Pulsatilla patens*)
- hořeček nahořklý pravý (*Gentianella amarella* subsp. *amarella*) a hořeček drsný Sturmův (*Gentianella obtusifolia* subsp. *sturmiana*)
- roah velký (*Falco cherrug*)
- krasec dubový (*Eurythyrea quercus*)

Zároveň se pracuje na aktualizaci ZP pro matiznu bahenní (*Angelica palustris*) a rdest dlouholistý (*Potamogeton praelongus*). Podrobnosti o projektech, včetně aktualit, jsou k dispozici na stránkách projektů: <http://www.ochranaprirody.cz/druhova-ochrana/ehp-fondy/>

Nová přírodní památka v CHKO Třeboňsko

Nařízením AOPK ČR č. 13/2015 ze dne 30. 11. 2015 (s účinností od 1. 1. 2016) byla vyhlášena v CHKO Třeboňsko nová přírodní památka Kramářka. Zvláště chráněné území o rozloze 35,5 ha se nachází ve druhé zóně CHKO na pravém břehu řeky Nežárky v katastrálním území Kardašova Řečice. Jedná se o pestrý komplex lučních, mokřadních a vodních biotopů v říční nivě Nežárky, jehož hlavní složkou je hydrologicky provázaný systém mělkých tůní a jezírek v místě bývalého drobného ložiska rašeliny, které bylo v 80. letech minulého století vytěženo a území bylo ponecháno přírodní obnově spontánní sukcesí. V severovýchodní části CHKO Třeboňsko se jedná o první MZCHÚ. Přírodní památka se překrývá se stejnojmenným lokálním biocentrem vloženým do regionálního biokoridoru Nežárky. Je také součástí ptačí oblasti Třeboňsko a částečně do ní zasahuje evropsky významná lokalita Lužnice-Nežárka. Pro území narušené těžbou je typická makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních vod a makrofytní vegetace oligotrofních jezírek a tůní. Část území tvoří střídavě vlhké bezkolencové louky, vegetace vysokých ostříc a mokřadní olšiny a vrbiny. Základním cílem ochrany v PP Kramářka je zachovat integritu a současný stav mokřadního komplexu v nivě Nežárky včetně vodních ploch po těžbě rašeliny z hlediska jeho funkčnosti, významu pro uchování biologické diversity i krajinného rázu. Předmětem ochrany jsou dle zřizovacího předpisu stanoviště a populace mnoha

ohrožených a chráněných druhů rostlin, např. leknínu bělostného (*Nymphaea candida*), bublinatky bleďožluté (*Utricularia ochroleuca*), aldrovandky měchýřkaté (*Aldrovanda vesiculosa*), rosnatky okrouhlolisté (*Drosera rotundifolia*), bazanovce kytkokvětého (*Lysimachia thysiflora*), rdestu alpského (*Potamogeton alpinus*). Z dalších zvláště chráněných druhů rostlin se zde vyskytuje ostřice plstnatoplodá (*Carex lasiocarpa*), vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*), žebratka bahenní (*Hottonia palustris*) a pupečník obecný (*Hydrocotyle vulgaris*). Předmětem ochrany jsou ale také stanoviště a populace chráněných druhů živočichů, např. třech desítek druhů vážek (*Odonata*). Vedle vážky jasnoskrvné (*Leucorrhinia pectoralis*), zařazené mezi druhy silně ohrožené, zde bylo zaznamenáno dalších 29 druhů. Za zásadní lze považovat zejména šidélko lesklé (*Nehalennia speciosa*), jehož výskyt nebyl doposud potvrzen na žádné další lokalitě v ČR a dle červeného seznamu je řazeno mezi druhy kriticky ohrožené (CR). Žije zde také řada jinde vzácných druhů vodních brouků.

Z obratlovců se zde vyskytuje několik druhů obojživelníků včetně skokana ostronosého (*Rana arvalis*), z ryb je významná populace piskoře pruhované (*Misgurnus fossilis*) či karase obecného (*Carassius carassius*). Území slouží také jako potravní základna např. pro orla mořského (*Haliaeetus albicilla*) či čápa černého (*Ciconia nigra*). Hnízdí zde např. žluna šedá (*Picus canus*), moták pochop (*Circus aeruginosus*), bekasina otavní (*Gallinago gallinago*) nebo hýl rudý (*Carpodacus erythrinus*) a řada dalších druhů pěvců vázaných na litorální porosty.

Území je zatím ponecháno bez zásahu, plán péče však umožňuje udržovat vhodný vodní režim a v zájmu předmětů ochrany udržovat či obnovovat tůně a udržovat bezlesá stanoviště. V okrajové části je možná běžná údržba nivních luk.

Nová přírodní památka Kramářka je tak územím, které i přes dřívější negativní dopady těžby rašeliny dokázalo díky spontánní sukcesí zregenerovat a opět získat přírodní, byť pozmeněnou podobu – změna reliéfu umožnila vznik rozsáhlých zvodněných sníženin, které dotvářejí hodnotný biotop využívaný množstvím vodních a mokřadních druhů rostlin i živočichů. Lokalita je tak jedním ze základních stavebních kamenů ochrany biodiverzity v severovýchodní části CHKO Třeboňsko.

Obnova trávníků v NPP Zlatý kůň v roce 2015

V rámci regionálního akčního plánu na záchranu okáže metlicového (*Hipparchia semele*) a ploskoroha pestrého (*Libelloides macaronius*) na lokalitě Zlatý kůň v CHKO Český kras (dílicí část projektu hrazeného z finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru EHP – 42 Opatření pro zastavení úbytku biodiverzity na celostátní a regionální úrovni) byly provedeny zásahy pro obnovu biotopů skalních a suchých trávníků. Při letní pastvě dvousethlavé smíšené stádo ovcí a koz spáslo 17 hektarů historicky vzniklé pastviny na vrcholu a jižním svahu vrchu Zlatý kůň. Za účelem obnovy a údržby trávníků zvířata při rotační nátlakové pastvě spásla také místa s nahromaděnou stájinou dominantních travin a zarůstající křovinami.

Po pastvě následovala podzimní a zimní likvidace dřevin zarůstajících bývalé pastviny. Byly vyřezány rozsáhlé porosty křovin sestávající především z trnky, svídy krvavé, ptačího zobu, ale i náletu jasanů a borovic na celkové ploše 5,5 hektaru. Horolezeckou technikou byly dále vyřezány nálety především nepůvodní borovice černé na stěnách opuštěných lomů.

1.3. OBECNÁ OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

1.3.1 Obecná ochrana přírody

Památné stromy

K 31. 12. 2015 bylo v Ústředním seznamu ochrany přírody (ÚSOP) evidováno 5 300 objektů památných stromů (solitér, skupin a stromořadí), což představuje 25 088 jedinců. V roce 2015 bylo v ÚSOP za evidováno 57 nově vyhlášených objektů památných stromů. Za stejné období byla zrušena ochrana 20 objektů, což představuje 23 jedinců, z toho 13 lip, 4 buky a 6 jiných dřevin. Mezi nově vyhlášenými památnými stromy byly hlavně duby (53 jedinců) a lípy (15 jedinců), zastoupeny jsou i jiné dřeviny, tisy, platany, jinan, jasany, jilmy, topol, břestovec. Největší z nově vyhlášených památných stromů byly Skalický platan (kód 106094) (v zámeckém parku ve Skalici u Znojma s výčetním obvodem kmene 665 cm a výškou 42 m), Lípa v Horní Rokytne (kód 106089) s obvodem kmene 632 cm a Platan v Lužánkách v Brně (kód 106038) s obvodem kmene 553 cm.

AOPK ČR zpracovala 142 odborných stanovisek k návrhům památných stromů a k péči o ně, na územích CHKO vydávala souhlasy s návrhy ošetření památných stromů a dohlížela při jejich realizaci.

více viz Box č. 5

Dřeviny rostoucí mimo les

V rámci řady A Arboristické standardy byly zpracovávány další standardy (viz kap. Péče o přírodu a krajinu). V závěru roku byly dopracovány standardy k ovocným dřevinám C 02 003 Funkční výsadby ovocných dřevin v zemědělské krajině a C 02 005 Péče o funkční výsadby ovocných dřevin. Průběžně pokračuje práce na standardech A 01 002 Ochrana stromů při stavební činnosti, A 02 004 Bezpečnostní vazby a ostatní stabilizační systémy, A 02 005 Kácení stromů, A 02 006 Ochrana stromů před úderem blesku, A 02 009 Speciální zásahy na stromech, A 02 010 Péče o dřeviny kolem veřejné dopravní infrastruktury a A 02 011 Péče o dřeviny kolem veřejné technické infrastruktury. AOPK ČR plní roli metodické podpory výkonu státní správy. Především regionální pracoviště AOPK ČR zpracovávala během roku odborná stanoviska ke dřevinám rostoucím mimo les (209 odborných stanovisek) a rozhodnutí o povolení ke kácení dřevin (72), případně znalecké posudky týkající se stavu či poškození dřevin rostoucích mimo les (celkem 3). AOPK ČR spolupracuje s MŽP na přípravě metodických materiálů. V roce 2015 měla své zástupce v pracovní skupině k návrhu změny a doplnění § 9 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. V průběhu roku byla zpracována aktualizace metodiky inventarizace genofondových ploch ovocných dřevin.

více viz Box č. 6

V loňském roce proběhla dvě odborná setkání dendrologů AOPK ČR. V květnu tradiční s cílem předání informací, výměny zkušeností a sjednocení názorů mezi jednotlivými regionálními pracovišti, v září pak jako odborný seminář Dřevokazné houby, s velmi názornou terénní exkurzí v oboře v Hukvaldech. Zástupci AOPK ČR se s odbornou přednáškou k památným stromům zúčastnili zářijové konference Pozoruhodné stromy ve Křtinách. V lednu se na Lesnické a dřevařské fakultě Mendelovy univerzity v Brně uskutečnil prozatím poslední odborný seminář „Stromy ve městech hodnotit nebo kácet?“, který AOPK ČR spolupořádala. Zástupce AOPK ČR představil Operační program Životní prostředí ve vazbě na péči o dřeviny. V srpnu se AOPK ČR spolupodílela na odborné konferenci „Strom pro život – život pro strom“ v Olomouci. Zástupkyně AOPK ČR na semináři představila finanční programy spjaté s obnovnou péčí v parcích.

Neživá příroda

V oblasti neživé přírody AOPK ČR vytváří odborné podklady pro zpracování a připomínkování plánů péče a odborná stanoviska pro investiční akce v rámci AOPK ČR. V letošním roce to byla spolupráce na geologických expozicích domů přírody Moravského krasu a Českého ráje. Jde ale i o přímý výkon státní správy. Příkladem toho je 9 vydaných výjimek ze zákazů stanovených k ochraně jeskyní. V květnu proběhlo v CHKO Křivoklátsko pravidelné setkání geologů, na kterém se diskutovalo také o možnostech, jak využít nový Operační program Životní prostředí pro podání projektů ke zlepšení vnímání a stavu geologických fenoménů včetně jeskyní. Došlo také k pravidelnému odbornému dohledu a rozvoji databázového modulu Jednotné evidence speleologických objektů (JESO), jeho naplňování, aktualizaci a verifikaci údajů a trvalé spolupráci s Českou geologickou službou na aktualizaci databáze významných geologických lokalit. V květnu byly zaktualizovány metodické listy „Zpřístupňování a údržba geologických lokalit a dalších zvláště chráněných fenoménů neživé přírody v ZCHÚ“.

Invazní druhy

V roce 2015 byly rozšiřovány informace na internetových stránkách <http://invaznidruhy.nature.cz/>. Jsou zde komplexní informace o problematice invazních druhů na území ČR od právních předpisů přes popis nejzávažnějších druhů, projektů na jejich likvidaci včetně nejúčinnějších metod hubení, odkazy na projekty na likvidaci invazních druhů, aktuality a také první kapitoly z anglické verze stránek.

Ve spolupráci s Botanickým ústavem Akademie věd ČR byl zpracován standard D 02 007 Likvidace vybraných invazních druhů rostlin, který ve druhé polovině roku prošel postupně veřejnou a odbornou oponenturou.

1.3.2 Ochrana krajiny

Územní systém ekologické stability

V souvislosti s nastavením podmínek čerpání dotací z Operačního programu Životní prostředí v programovém období 2014 – 2020 se AOPK ČR v roce 2015 podílela na připomínkování aktualizované Metodiky vymezení ÚSES, která sjednocuje postup pro zpracování plánů ÚSES pořizovaných obcemi s rozšířenou působností. AOPK ČR připravuje kompletní revizi a aktualizaci vymezení ÚSES na území CHKO. V roce 2015 proběhla analýza stavu vymezení ÚSES ve všech CHKO, která ukázala, že stav vymezení ÚSES je velice různorodý. V některých CHKO či na částech jejich území je vymezení lokálního a regionálního ÚSES neaktuální či v nedostačující kvalitě. Naopak, v některých CHKO byly v nedávné době zpracovány kvalitní plány ÚSES – oborové dokumenty, které zároveň slouží jako územně-analytický podklad pro územní plánování, zpracování pozemkových úprav, lesních hospodářských plánů a dalších dokumentací. V roce 2015 ve spolupráci s Lesnickou fakultou Mendelovy univerzity v Brně pokračovaly práce na dvou standardech v oblasti ÚSES – SPPK C 01 002 Vymezování ÚSES (plány a projekty) a SPPK C 02 001 Realizace biocenter a biokoridorů ÚSES. Obsah standardu SPPK C 01 002 Vymezování ÚSES (plány a projekty) doplňuje výše zmíněnou Metodiku vymezení ÚSES (více ke standardům viz kap. Péče o přírodu a krajinu). V září 2015 AOPK ČR spolupořádala odborný seminář „ÚSES – zelená páteř krajiny“, který tradičně proběhl na Mendelově univerzitě v Brně. Kromě přednášek a exkurze bylo součástí semináře i diskusní pracovní setkání, které se věnovalo aktuálním otázkám v oblasti ÚSES včetně výhledu do blízké budoucnosti. Zástupci AOPK ČR prezentovali na semináři zejména možnosti podpory ÚSES v novém programovém období OP ŽP.

Ochrana krajinného rázu

Na území chráněných krajinných oblastí tvoří krajinný ráz jeden z hlavních předmětů ochrany. V roce 2015 vydala regionální pracoviště AOPK ČR přibližně 2 900 závazných stanovisek podle ust. § 12 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Část z těchto stanovisek se s ohledem na charakter předložených žádostí zabývala kromě krajinného rázu i dalšími předměty ochrany.

V souvislosti se změnou organizační struktury AOPK ČR a v rámci sjednocení postupu AOPK ČR k problematice ochrany krajinného rázu na území CHKO byly v roce 2015 zahájeny na

regionálních pracovištích AOPK ČR interní kontroly výkonu státní správy v této oblasti. Důraz byl kladen na vydávání závazných stanovisek a dalších typů dokumentů podle ust. § 12 odst. 2 a § 44 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Pracovníci AOPK ČR, kteří se zabývají ochranou krajinného rázu a stavební činností v CHKO, byli během květnového profesního setkání upozorněni na nutnost transparentního a konzistentního přístupu vycházejícího v maximální možné míře z platné zonace CHKO. V průběhu roku 2015 byly zpracovány aktualizace preventivního hodnocení krajinného rázu CHKO Blanský les a doplnění preventivního hodnocení krajinného rázu CHKO Slavkovský les.

více viz Box č. 7

Významné krajinné prvky

Významné krajinné prvky (VKP) představují účinný nástroj ochrany přírodních a estetických hodnot krajiny. AOPK ČR v roce 2015 připravovala interní metodický materiál k VKP a také analyzovala stav registrovaných VKP v jednotlivých krajích, s důrazem na přístupnost dat širší odborné i laické veřejnosti. Prvním krajem, pro který byla zpracována aktualizace seznamu registrovaných VKP v roce 2014, byl Středočeský kraj. Na tuto práci navázala aktualizace seznamu VKP v Královéhradeckém kraji, která proběhla v druhé polovině roku 2015. Celkově bylo zjištěno 95 aktuálně registrovaných VKP na území Královéhradeckého kraje. Byly zjištěny případy vynětí dřive registrovaných VKP, ale také bylo zjištěno 25 nově registrovaných VKP. Důvodem vynětí bylo v několika případech vyhlášení zvláště chráněných území na místě původních VKP. Nejvíce registrovaných VKP se nachází v obcích s pověřeným obecním úřadem Trutnov, Dvůr Králové nad Labem a Rychnov nad Kněžnou (9), dále pak v obci Jaroměř (8). Naopak zcela bez registrovaných VKP jsou obce Chlumeck nad Cidlinou, Kopidlno, Lázně Bělohrad, Nechanice, Sobotka a Třebechovice pod Orebem. Dalších 8 obcí, které nemají registrované VKP, se nacházejí úplně nebo zčásti ve velkoplošných zvláště chráněných územích či jejich ochranných pásmech. Mezi registrovanými VKP v Královéhradeckém kraji jsou nejvíce zastoupeny vody a mokřady (24 %), zejména lokality vázané na toky Labe a Orlice, s významným podílem slepých ramen a podmáčených ploch, dále pak parky, zahrady a hřbitovy (18 %) či travnaté plochy (13 %).

Ošetření památných a významných stromů v CHKO Beskydy

V roce 2015 proběhlo v rámci finanční podpory z národních dotačních programů, konkrétně Programu péče o krajinu, celkem 916 akcí týkajících se ošetřování památných a významných stromů v celkových nákladech 2 979 372 Kč. Jednou z nich bylo i ošetření památných stromů na území CHKO Beskydy.

V současnosti je na území CHKO Beskydy vyhlášeno 23 objektů památných stromů. Převážně jde o solitérní stromy. V roce 2015 byl k ošetření vybrán jeden památný a jeden významný strom.

Ošetřen byl mohutný památný strom Lípa u Lipky o obvodu 473 cm v k. ú. Frenštát pod Radhoštěm. Zásah byl zaměřen zejména na odstranění jmelí ve spojení s lokálním redukčním řezem za účelem stabilizace kosterních větví. Cílem ošetření bylo zajištění bezpečnosti na přilehlé komunikaci, po níž vede frekventovaná turistická trasa. Jmelí zejména na severovýchodní Moravě zásadním způsobem oslabuje převážně listnaté dřeviny.

Druhým z ošetřených stromů byl významný strom Lípa v Jezerném v k. ú. Velké Karlovice. Na tomto stromě proveden bezpečnostní řez a lokální redukční řez kosterních větví, kde byly následně instalovány čtyři nové bezpečnostní dynamické vazby. Staré nevyhovující popruhy byly odstraněny. Dále bylo provedeno překrytí dutiny na kmeni stromu. Ošetření bylo provedeno na základě zpracovaného znaleckého posudku s cílem zajistit bezpečnost provozu na přilehlé silnici II. třídy. Vzhledem k tomu, že se jedná o významnou krajinnou dominantu s vysokou biologickou a estetickou hodnotou, bude snaha tento strom vyhlásit jako památný.

Ošetření stromů zadala AOPK ČR, zhotovitelem prací byl Miroslav Plesník, držitel certifikátu Český certifikovaný arborista. Celkové náklady realizovaných prací byly 18 660 Kč. Akce proběhla za spolupráce s vlastníky pozemků.

Genofondová plocha ovocných dřevin Hlupice

V roce 2015 pokračovala spolupráce mezi AOPK ČR a ČSOP v oblasti ochrany starých a krajových odrůd ovocných dřevin. Jednou z aktivit bylo zpracování aktualizace metodiky genofondových ploch ovocných dřevin pro potřeby AOPK ČR ze strany ČSOP.

Vhodnost metodiky, resp. její aktualizace byla testována na 5 modelových plochách napříč ČR. Jednou z genofondových ploch byla též alej u Hlupic nedaleko Litoměřic v CHKO České středohoří.

Lokalita je v péči Ekologického centra Meluzína – Regionálního centra Asociace Brontosaura, které se o zdejší stromy aktivně stará od roku 2013. Postupně byly odstraněny neovocné dřeviny, byly ošetřeny stávající ovocné stromy a proběhla dosadba nových ovocných stromů původních odrůd, převážně jabloní a hrušní. Plocha je pravidelně sečena.

V rámci aktualizace metodiky byly doplněny informace o stanovištních charakteristikách, určena současná a teoretická obsaditelnost pozic pro výsadbu a provedena byla i plnohodnotná inventarizace ploch. Bylo zavedeno jednotné číslování v rámci metodiky, dourčeny byly zbývající neznámé odrůdy na lokalitě. Veškeré důležité charakteristiky lokality a jednotlivých stromů jsou nyní zaneseny v atributové tabulce, jednotné pro všechny obdobné plochy v ČR.

Aktualizovaná metodika inventarizace genofondových ploch se nyní stává podkladem pro tvorbu standardu 02 006 Zakládání a péče o genofondové plochy odrůd ovocných dřevin.

Preventivní hodnocení krajinného rázu CHKO Blanský les

V roce 2015 byla zpracována aktualizace preventivního hodnocení krajinného rázu pro CHKO Blanský les. Preventivní hodnocení krajinného rázu je oborovým dokumentem, který slouží jako podklad pro vydávání stanovisek k územně plánovací dokumentaci i k jednotlivým stavebním záměrům. Celé preventivní hodnocení krajinného rázu je možné také poskytnout jako územně analytický podklad.

Aktualizace se zaměřila mimo jiné na kategorizaci sídel ležících na území CHKO Blanský les. Sídla jsou rozčleněna podle zachovalosti typické urbanistické struktury a podle přítomnosti charakteristické historické zástavby a jejich území je v přehledných mapových výřezech rozčleněno na jednotlivé zóny s ohledem na možnosti rozvoje. Pro každou zónu je stanoven stupeň ochrany krajinného rázu. Pasporty jednotlivých sídel obsahují informace o základních historických souvislostech vývoje sídla, urbanistických hodnotách a vizuálním projevu zástavby s ohledem na obraz sídla v krajině.

Preventivní hodnocení krajinného rázu obsahuje také vymezení a popis oblastí a míst krajinného rázu, s důrazem na stávající přírodní a kulturně historické hodnoty. Vymezená místa krajinného rázu byla s ohledem na přítomnost hodnot rozdělena do pásem odstupňované ochrany krajinného rázu, pro každé pásmo ochrany byly stanoveny návrhy vhodných opatření a podmínky ochrany. Aktualizovaná studie preventivního hodnocení krajinného rázu CHKO Blanský les obsahuje také informace o plošné diferenciaci území v grafické podobě a také ve formě jednotlivých vrstev, které lze snadno poskytnout zpracovatelům územně plánovací dokumentace. Výsledky preventivního hodnocení krajinného rázu CHKO Blanský les se tak mohou promítnout do dokumentů závazných pro rozhodování v území.

Oblasti krajinného rázu (OKR)

- A – Masiv Kletě
- B – Bulový – Buglata – Vysoká Běta
- C – Hřbet Kluka
- D – Křemžská kotlina
- E – Předhůří Blanského lesa
- F – Údolní zářez Vltavy
- G – Okrajové sníženiny

2/ Péče o přírodu a krajinu

2.1 STANDARDY PÉČE O PŘÍRODU A KRAJINU

Jedním z hlavních cílů standardů péče o přírodu a krajinu, které vytváří AOPK ČR ve spolupráci s akademickými pracovišti, je zavedení jasně definovaného a veřejně přístupného systému v činnostech souvisejících s péčí o přírodu a krajinu, který má sloužit zejména ke zkvalitnění prováděných prací. Zároveň mají standardy přispět k porovnatelnosti výstupů, sjednocení termínů v komunikaci mezi projektanty, dodavateli, odběrateli, úřady, odbornými institucemi, orgány státní správy a dalšími subjekty. Do procesu vývoje standardů je zapojena akademická sféra, odborné instituce, profesní organizace a společnosti i samostatní pracovníci. Součástí procesu standardizace je veřejná a odborná oponentura.

Schváleny v roce 2015 a následně zveřejněny byly tyto standardy:

- SPPK B 02 006 Rybí přechody (zpracován ve spolupráci s Fakultou stavební Českého vysokého učení technického),
 - SPPK B 02 001 Vytváření a obnova tůň (zpracován ve spolupráci s Fakultou stavební Českého vysokého učení technického),
 - SPPK D 02 003 Pastva (zpracován ve spolupráci s Fakultou životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze).
- Aktualizován byl standard SPPK A 02 002 Řez stromů.

Všechny schválené standardy jsou k dispozici zdarma ke stažení na www.standardy.nature.cz.

V pracovní verzi k veřejné oponentuře byly na uvedených stránkách vystaveny:

- SPPK A 02 005 Kácení stromů (zpracován ve spolupráci s Lesnickou a dřevařskou fakultou Mendelovy univerzity v Brně),
- SPPK A 01 001 Hodnocení stavu stromů (zpracován ve spolupráci s Lesnickou a dřevařskou fakultou Mendelovy univerzity v Brně),
- SPPK D 02 007 Likvidace vybraných invazních druhů rostlin (zpracován ve spolupráci s Botanickým ústavem AV ČR v Průhonicích),
- SPPK D 02 004 Sečení (zpracován ve spolupráci s Agronomickou fakultou Mendelovy univerzity v Brně).

Dále pokračovaly práce na vývoji standardů týkajících se např. péče o vybrané terestrické biotopy, péče o dřeviny, územních systémů ekologické stability, zajištění propustnosti komunikací pro obojživelníky, návštěvnické infrastruktury a dalších.

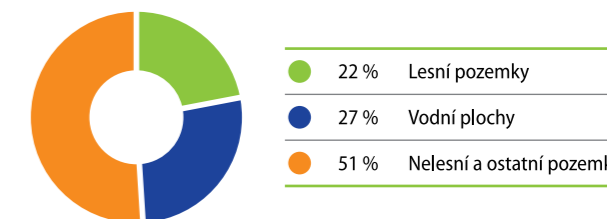
2.2 PÉČE O MAJETEK STÁTU

V současné době přísluší AOPK ČR hospodařit na 12 575 ha pozemků ve vlastnictví státu, kdy převážná většina pozemků svěřených do péče AOPK ČR se nachází ve zvláště chráněných územích (ZCHÚ), kde je při péči o tyto pozemky kladen důraz především na části přírody, pro jejichž ochranu bylo ZCHÚ zřízeno. Jako odborné a koncepční dokumenty slouží plány péče, navrhuující opatření k zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany v předmětných územích.

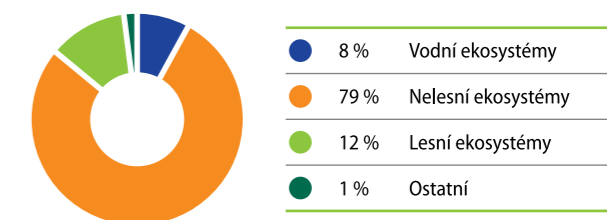
Péče o pozemky ve vlastnictví státu s příslušností hospodaření pro AOPK ČR byla v roce 2015 finančně zajišťována z následujících zdrojů:

- subtitul Správa nezcizitelného státního majetku ve zvláště chráněných územích MŽP – v celkové výši 7,6 mil. Kč,
- program Rozvoj a obnova MTZ MŽP – v celkové výši 16,9 mil. Kč,
- program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny – v celkové výši 27,0 mil. Kč (včetně opatření vyplývajících ze záchraných programů),
- Operační program Životní prostředí – v celkové výši 77 mil. Kč.

Struktura pozemkové držby, ke které je příslušná k hospodaření AOPK ČR, podle typu pozemků

Podíl čerpání ze subtitulu Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ podle jednotlivých oblastí v roce 2015

2.2.1 Péče o vodní plochy ve správě AOPK ČR

AOPK ČR zajišťuje správu státního majetku a činnosti s tím související na 3 416 ha vodních ploch na území celé České republiky. Většinu tvoří vodní nádrže. Při naplňování povinností vlastníka vodního díla AOPK ČR zajišťuje technicko-bezpečnostní dohled, zpracování parametrů zvláštních povodní, manipulaci s vodou, povolení k nakládání s vodami, zpracování manipulačních řádů, zavkládání hrází do katastru nemovitostí a řádný technický a funkční stav vodního díla. Více než polovinu vodních nádrží AOPK ČR pronajímala. Nájemci se zavázali hospodařit v souladu s ochrannými podmínkami vyplývajícími z právní normy o zřízení ZCHÚ a dalšími podmínkami uvedenými ve schváleném plánu péče. Z celkového počtu 146 nádrží ve správě AOPK ČR bylo v pronájmu celkem 68. V roce 2015 vynaložila AOPK ČR na péči o vodní plochy ve své správě 33,8 mil. Kč z národních programů MŽP, tj. 0,7 mil. Kč ze subtitulu Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ, 9,3 mil. Kč z programu Rozvoj a obnova MTZ MŽP – stavby, 23,8 mil. Kč z programu Podpory obnovy přirozených funkcí krajiny. A dále z Operačního programu Životní prostředí 47,4 mil. Kč. Nejvíce se z národních zdrojů financovaly rekonstrukce a opravy technických objektů vodních nádrží a uvedení vodních děl ve správě AOPK ČR do právního stavu (zajištění povolení k nakládání s vodami a zpracování manipulačních řádů).

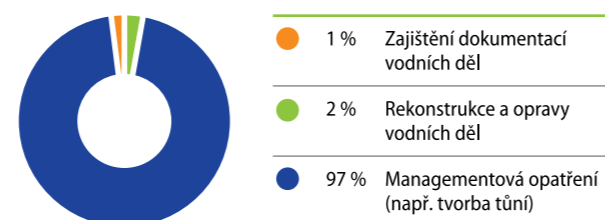
Ze subtitulu Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ bylo převážně financováno zajištění dokumentace vodních děl a managementová opatření (např. tvorba tůň) v rozsahu 0,7 mil. Kč. Z programu Rozvoj a obnova MTZ MŽP – stavby probíhala akce Dokončení revitalizace Bohdanečského rybníka v hodnotě 8,8 mil. Kč a zpracování projektových dokumentací pro podání do OPŽP v celkové hodnotě 0,54 mil. Kč (u akcí Revitalizace a rekonstrukce nádrží v PP Stonáč v hodnotě 0,04 mil. Kč, Záchrana a podpora biodiverzity na rybnice v PR Bažantula v hodnotě 0,2 mil. Kč a Revitalizace a rekonstrukce rybníka v PP Rybník u Králova mlýna v hodnotě 0,3 mil. Kč).

Z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny byly dokončeny akce Geometrické zaměření rybníků v NPR Lednické rybníky v hodnotě 0,1 mil. Kč, Oprava havarijního stavu hráze rybníka Mlýnský v hodnotě 1,3 mil. Kč, Písečný rybník – rekonstrukce výpustních zařízení v hodnotě 1,1 mil. Kč, [více viz Box č. 8](#), Oprava výpustních zařízení Máchova jezera v NPP Swamp v hodnotě 18,2 mil. Kč [více viz Box č. 9](#) a Zabezpečení návodního svahu hráze v NPR Novozámecký rybník v hodnotě 2,5 mil. Kč. Dále byly z programu zahájeny projekční práce na akcích Rekonstrukce bezpečnostních přelivů v NPR Lednické rybníky v hodnotě 0,2 mil. Kč, Opatření v povodí Robečského potoka (Břehyně, Máchovo jezero, Novozámecký rybník) v hodnotě 0,3 mil. Kč a Revitalizace výpustných a ochranných prvků rybníka Černíč v hodnotě 0,1 mil. Kč.

Z Operačního programu Životní prostředí probíhala realizace akce Dokončení revitalizace Bohdanečského rybníka s čerpáním v roce 2015 v celkové výši 56,2 mil. Kč (47,4 mil. Kč z EU a 8,8 mil. Kč z národních zdrojů).

Dále probíhala aktualizace projektových dokumentací a správních rozhodnutí k projektům, které by měly být podány do výzvy OPŽP: akce Revitalizace PP U Sedmi rybníků, Revitalizace PP Stonáč, Záchrana a podpora biodiverzity na rybnících v PR Bažantula, Revitalizace a rekonstrukce rybníka v PP u Králova mlýna a Revitalizace NPP Pastvisko u Lednice.

Podíl čerpání na péči o vodní plochy ve správě AOPK ČR v roce 2015

2.2.2 Péče o lesní pozemky ve správě AOPK ČR

Ke konci roku 2015 spravovala AOPK ČR přibližně 2 695 ha pozemků určených k plnění funkcí lesa ve vlastnictví státu. Lesní pozemky tvoří převážně součást zvláště chráněných území. Nejvýznamnější a zároveň nejrozsáhlejší plošně souvislé pozemky, na kterých AOPK ČR hospodaří, se nacházejí na cca 400 ha v NPR Božidarské rašeliniště v Karlovarském kraji.

[více viz Box č. 10](#)

Při správě lesních pozemků AOPK ČR zabezpečovala výkon odborného lesního hospodáře (OLH) prostřednictvím svých zaměstnanců, kteří splňují podmínky k udělení licence OLH podle lesního zákona. Hospodaření v lesích ve správě AOPK ČR probíhalo v souladu s platnými lesními hospodářskými plány (LHP), zpracovanými pro jednotlivé lesní hospodářské celky (LHC) vymezené krajským uspořádáním.

Při nakládání s lesními porosty AOPK ČR zajišťovala povinnosti vlastníka vyplývající ze zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, dále se při hospodaření řídila podmínkami zákona č. 285/2013 Sb., o dřevě, a řídila se zákonem č. 114/1992 Sb., ze kterého vyplývá především realizace opatření uvedená v plánu péče o ZCHÚ. Ve většině případů se uplatňovaly citlivé úpravy porostní struktury tak, aby byly porosty diferencovány s ohledem na jejich současný stav a s ohledem na jejich stabilizaci do budoucna, jako jedné z podmínek k zajištění optimálního prostředí pro udržení pozitivního vývoje předmětů ochrany.

Při obnově porostů se v maximální možné míře využívalo přirozené obnovy stanovištně původních dřevin. V případech přeměny porostních struktur byly využívány podsadby a dosadby do stávajících kultur (BK, JD, JR, KL atp.), přičemž v roce 2015 bylo vysazeno celkem 3 600 ks sazenic. Velká pozornost byla věnována ochraně stávajících kultur, výsadbě a přirozené obnovy v podobě nárůstů a náletů – byly opravovány oplocenky, instalovány a opravovány individuální ochrany, probíhaly nátěry a ožin dřevin (celková plocha ožin činila zhruba 10 ha). Veškerá péče o lesní pozemky byla financovaná z prostředků subtitulu Správa nezcizitelného státního majetku ve zvláště chráněných územích a dosáhla částky 0,9 mil. Kč. Výchovné těžební zásahy v porostech do 40 let věku byly provedeny na celkové ploše 2,52 ha. V lesích bylo položeno celkem několik lapáků o celkovém objemu 10 m³ a instalováno celkem 31 ks lapačů.

2.2.3 Péče o nelesní pozemky ve správě AOPK ČR

V roce 2015 hospodařila AOPK ČR na 6 464 ha nelesních a ostatních pozemků, což představovalo 52 % pozemků, na kterých měla AOPK ČR právo hospodařit. Největší část finančních prostředků ve výši 4,8 mil. Kč ze subtitulu Správa nezcizitelného státního majetku byla vynaložena na kosení. Na další opatření (pastva, výřezy náletových dřevin, chemická likvidace výmladků, likvidace invazních druhů organismů, rozrušování drnu) byla využita částka 1,2 mil. Kč. Opatření přispívají k udržení druhové skladby luk, příznivému stavu ekosystémů a k udržení populací chráněných a ohrožených druhů. K dalším opatřením patřilo zajištění a ošetřování vysazených stromů a bezpečnostní kácení vzrostlých stromů.

V rámci programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny se realizovala akce v hodnotě téměř 0,04 mil. Kč na podporu biotopu prstnatce pleťového.

V rámci Operačního programu Životní prostředí byla dokončena akce Posílení ÚSES Kunín ve výši 0,35 mil. Kč (0,33 mil. Kč z EU a 0,02 mil. Kč z národních zdrojů).

2.2.4 Ostatní opatření

Ze subtitulu Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ se v roce 2015 realizovala oprava hraničnicků v NPR Bohdanečský rybník a geodetické zaměření v NPR Větrušická rokle, celkem za 0,04 mil. Kč. Z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny došlo k realizaci opatření v celkové výši 1,6 mil. Kč, z této částky se financovaly opravy uzávěr do jeskyně v NPR Býčí skála 0,4 mil. Kč, dále bylo financováno zajištění provozu Domů přírody Moravský kras a Litovelské Pomoraví 0,9 mil. Kč a provoz informačních středisek Křivoklátsko a Český ráj v celkové výši 0,3 mil. Kč. Z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny

na pozemcích, ke kterým má AOPK ČR právo hospodaření, byla realizována opatření pro zvláště chráněné druhy, pro které jsou vyhlášeny záchranné programy nebo programy péče. Na ně bylo vynaloženo téměř 1,5 mil. Kč. Jednalo se o akce Odchov, bioindikace a péče o odchovné prvky a jejich funkční plochy (1,3 mil. Kč) a Realizace záchranného programu perlorodky říční (0,2 mil. Kč).

Z Operačního programu Životní prostředí byla dokončena výstavba Domu přírody Moravského krasu s čerpáním v roce 2015 37 mil. Kč (29,6 mil. Kč z EU a 7,4 mil. Kč z národních zdrojů). Dále došlo k aktualizaci projektové dokumentace, zpracování interpretačního plánu a finanční analýzy k Domu přírody Žďárských vrchů s čerpáním 0,2 mil. Kč z programu Rozvoj a obnova MTZ.

2.3 PÉČE O CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

AOPK ČR v rámci své působnosti zajišťuje také péči o zvláště chráněná území (ZCHÚ), evropsky významné lokality (EVL) a ptačí oblasti (PO), ke kterým nemá právo hospodaření, k čemuž slouží národní a evropské dotační programy:

- Program péče o krajinu (PPK) - v celkové výši 79,4 mil. Kč (včetně studií),
- program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK) – v celkové výši 3,7 mil. Kč,
- mimořádné výdaje státního rozpočtu určené na Posílení návštěvnické infrastruktury ve ZCHÚ ve správě AOPK ČR – v celkové výši 10,5 mil. Kč,
- LIFE+ v celkové výši 9,1 mil. Kč,
- Operační program Životní prostředí v celkové výši 6,8 mil. Kč,
- program Rozvoj a obnova MTZ MŽP v celkové výši 1 mil. Kč.

Z evropských dotačních programů je využíván program LIFE+. V rámci národní výzvy na kofinancování projektů předkládaných do programu LIFE+ byla úspěšně předložena žádost „Aktivní ochrana evropsky významných termofilních stanovišť a druhů v Českém středohoří“. Projekt byl následně podán do výzvy LIFE+ vyhlášené Evropskou komisí.

AOPK ČR realizuje péči o chráněná území na základě platného plánu péče, souhrnu doporučených opatření nebo za účelem podpory předmětu ochrany EVL. AOPK ČR vystupuje v podobných případech jako žadatel o finanční prostředky a na základě smluv o dílo či veřejnoprávních smluv s vlastníky (v případě PPK) zadává odpovídající práce na péči o území vlastníkům nebo nájemcům pozemků či vybraným zhotovitelům. Přednostně oslovuje

Písečný rybník – rekonstrukce výpustního zařízení

Písečný rybník je součástí PR Písečný rybník v k.ú. Milotice u Kyjova v Jihomoravském kraji v okrese Hodonín.

Rybník byl zřízen v 15. století na potoku Zamazaná. Tok Zamazaná odvodňuje území východně nad rybníkem o rozloze cca 19,5 km². Zátapa rybníka o celkové ploše 13,8 ha je rozdělena na dvě části (horní a dolní nádrž) příčnou zemní hrází, která byla vybudována v roce 1974. Plocha horní nádrže je při stálé hladině 3,3 ha, plocha dolní nádrže při stálé hladině je 10,5 ha. Výška stálé hladiny je v obou nádržích stejná, tj. 182,60 m n.m. Účelem dělicí hráze je zachycení převážné části sedimentů v horní nádrži a převedení velkých průtoků mimo nádrž.

PR Písečný rybník byla vyhlášena v roce 1957 za účelem ochrany převážně vodních a mokřadních druhů a společenstev. Vyskytuje se zde řada zvláště chráněných a ohrožených druhů rostlin - např. kriticky ohrožený plavín štítinatý (*Nymphoides peltata*), kriticky ohrožený vstavač bahenní (*Orchis palustris*), silně ohrožený růžkatec bradavčitý (*Ceratophyllum submersum*), silně ohrožený leknín bílý (*Nymphaea alba*), silně ohrožený vstavač vojenský (*Orchis militaris*), kriticky ohrožený vstavač bahenní (*Orchis palustris*) – i zvláště chráněných druhů živočichů – např. kriticky ohrožený skokan skřehotavý (*Rana ridibunda*), kriticky ohrožený bukáček malý (*Ixobrychus minutus*), silně ohrožená rosnička zelená (*Hyla arborea*), silně ohrožený ledňáček říční (*Alcedo atthis*) aj.

Velmi významný je výskyt kriticky ohroženého měkkýše svinutce tenkého (*Anisus vorticulus*), jehož populace je na Písečném rybníce považována za největší v rámci celé ČR. Tento druh je chráněn směrnici Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a je i hlavním předmětem ochrany schválené evropsky významné lokality Písečný rybník.

Předmětem realizace bylo zcela zanesené loviště rybníka, kdy obsádka byla velmi těžce slovitelná. Kádiště i schody, které k němu vedly, byly v havarijním stavu, betonové čelo, do kterého byl vsazen výpustní objekt, bylo rozpraskané a hrozily další nátrže a tím i poškození celé opěrné zdi.

V rámci rekonstrukce bylo provedeno překopání hráze a částečné odstranění stávajících betonových konstrukcí, které budou plnit roli opěrné patky návodní strany hráze. Dále byl zcela odstraněn stávající požerák a schodiště. Nové vypouštěcí zařízení včetně nového potrubí bylo vybudováno v místě vhodnějšího odtoku. Návodní líc hráze byl upraven do sklonu 1:3 a opevněn kamenným pohozem. Pro snadnější obsluhu při výlovu bylo vystavěno loviště a kádiště včetně přístupové rampy a nové schodiště. Dále byla provedena úprava hráze v okolí výpusti a osazení

bezpečnostních prvků. Jako nový prvek vznikl pod vzdušnou stranou hráze mokřadní biotop, který bude zajišťovat vhodné prostředí pro obojživelníky a který bude trvale bez rybí obsádky. Hladina vody by měla korespondovat s hladinou vody v toku.

Stavba byla zahájena v podzimním období 2015, v březnu 2016 bude dokončena včetně kolaudačního souhlasu.

Realizace akce „Písečný rybník – rekonstrukce výpustního zařízení“ je financována z prostředků programu MŽP Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK), podprogramu 115 162, celkové náklady na akci jsou ve výši 2,3 mil. Kč vč. DPH.

Oprava výpustního zařízení Máchova jezera

Máchovo jezero, rozlohou 7. největší a 2. nejhlubší rybník České republiky, byl založen kolem roku 1367 Karlem IV. u Doks. V současné době jeho výměra dosahuje 310 ha s objemem zadržené vody ve výši 6,6 mil. m³ a délce hráze pouhých 209 m.

Význam Máchova jezera a na něj vázaných okolních ekosystémů z pohledu zájmu ochrany přírody je mimořádný a je deklarován jejich zařazením mezi mezinárodně významné mokřady podle Ramsarské úmluvy, do lokalit soustavy Natura 2000 (evropsky významná lokalita Jestřebsko – Dokesko, ptačí oblast Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady), a vyhlášením národní přírodní památky Swamp a CHKO Kokořínsko – Máchův kraj se řadí zároveň mezi nejvýznamnější mokřadní lokality v České republice.

Předmětem realizace stavby bylo zajištění bezpečnosti vodního díla Máchova jezera spočívající v rekonstrukci sdruženého objektu na hrázi Máchova jezera a tím posílení protipovodňové ochrany i zájmu ochrany přírody. Vodní dílo je navrženo na převod Q100, nicméně bezpečně převede i průtok tisícileté vody. Ihned po výlovu jezera dne 13.11. 2014 byly zahájeny stavební práce spočívající ve vytvoření staveništní ochranné hráze z kamenných vaků, vybourání stávajícího kašnového přelivu, následně zpevnění pískovcového podloží injektáží, výměně potrubí včetně technologie ovládání stavidlové výpusti a výstavbě nového kašnového přelivu s kamenným obkladem. Došlo ke kompletní rekonstrukci manipulačního domku na hrázi a okolí s tím, že domek s dřevěným obkladem bude lépe zapadat do okolní krajinné scenerie.

Na zpevnění tělesa kašnového přelivu stavbaři použili železné pruty o celkové délce 70 kilometrů a zároveň více než 1 000 kubiků betonu.

Stavební náklady na realizaci akce dosahují výše 27,6 mil Kč vč. DPH, stanovené na základě výběrového řízení. Kompletní náklady včetně inženýrské činnosti dosahují výše 30,0 mil Kč vč. DPH. Tento projekt byl financován z národního dotačního programu Ministerstva životního prostředí Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK) podprogramu 115 162, který umožňuje realizovat opatření vyplývající z plánů péče o zvláště chráněná území a ze souhrnu doporučených opatření pro lokality Natura 2000.

Zahájení realizace stavby: 10. 10. 2014

Termín uvedení vodního díla do ověřovacího provozu: 1. 5. 2015

Ukončení realizace stavby: 21. 5. 2015

Termín ukončení zkušebního provozu: 30. 4. 2016

Současně se stavebními pracemi u výpustního objektu probíhalo napouštění jezera.

Do jezera byla jeho nájemcem, městem Doksy, opětovně vysazena dravá ryba, která byla slovena při výlovu jezera. Extenzivní způsob vícehorkového hospodaření s vysazováním pouze obsádky dravých ryb je v souladu s plánem péče o NPP Swamp a slouží k zajištění optimálního stavu vodního ekosystému a potřebné kvality vody vhodné nejen pro předměty ochrany, ale zároveň i pro potřeby turistického ruchu. Tento způsob hospodaření je zajišťován prostřednictvím nájemní smlouvy s Městem Doksy, uzavřené v březnu roku 2012. Pro rozvoj tohoto významného díla a jeho okolí je potřebná dobrá spolupráce s místní samosprávou i zde působícími podnikatelskými subjekty. Ke společné spolupráci přispěla pozitivní jednání s Městem Doksy, která odráží změnu přístupu v péči o lokalitu a podporu v rozšíření CHKO Kokořínsko – Máchův kraj.

Zlepšení stavu lesa v NPR Božídarské rašeliniště

Národní přírodní rezervace Božídarské rašeliniště se nachází v nejvyšších částech krušnohorského „platů“, okolo 1000 m n. m. Chrání stanoviště velmi pestrý ekosystém, zahrnující jak těžené, tak netěžené rašeliniště v různých úrovních, luční prameniště, rašelinné louky s roztroušenou stromovou vegetací, rašelinné a podmáčené smrčiny a jejich přechodové zóny. Svým charakterem a rozsahem se jedná o jediné území a to jak v národním, tak i evropském měřítku. Z celé řady kriticky a silně ohrožených druhů se zde vyskytují z rostlin např. ostřice dvoudomá (*Carex dioica*), běloprstka bělavá (*Pseudorchis albida*), bíza zakrslá (*Betula nana*) a z živočichů např. tetřev hlušec (*Tetrao tetrix*), tetřev obecný (*Lyrurus tetrix*), čolek horský (*Triturus alpestris*) a zmije obecná (*Vipera berus*).

Z důvodu silného tlaku spárkaté zvěře, která okusem poškozuje vysazené dřeviny a přirozené zmlazení, došlo k ochraně nátěrem repelenty celkem 22 030 ks dřevin. Jako součást ochrany byly provedeny opravy stávajících lesních oplocenek v celkovém rozsahu 300 m a instalovány nové individuální ochrany v počtu 85 ks na již odrostlé semenáče jeřábu ptačího. Zároveň byla provedena likvidace nefunkčních 15 ks dřevěných individuálních ochran.

Na otevřených obnovních plochách dochází k přirozenému zmlazení bujení, proto bylo provedeno ožínání v pruzích o celkové šíři 0,6 m.

Při zásahu byly vyhledávány a ošetřeny veškeré dřeviny rostoucí na určené ploše. Celkově bylo ošetřeno 4,93 ha.

Opatření na zabránění nadměrného množení podkorního hmyzu patří k základním opatřením ochrany lesa. V porostech byly vyznačeny stromy na výrobu lapáků I. generace, a to v celkovém objemu 10 m³. Po asanaci kmenů „loupáním“ zůstala veškerá dřevní hmota v lese k zetlení. Zároveň došlo i k rozmístění plastových lapáčů v celkovém počtu 25 ks z důvodu ochrany lesa a k monitoringu stavu podkorního hmyzu.

Byla provedena dosadba stanovištěně původních druhů dřevin (např. buku lesního, jedle bělokoré, jeřábu ptačího) do stávajících porostů a celkově bylo vysazeno 2 600 ks sazenic.

Většina území rezervace je tvořena lesními porosty, které se druhovým složením všech pater blíží k přirozeným smrčinám. Při realizované péči je kladen důraz na podporu stability těchto porostů, udržení a podporu jejich prostorové struktury, zajištění obnovy porostů s dostatečným podílem všech stanovištěně původních druhů dřevin.

Celkové náklady na činnosti v roce 2015 dosáhly výše 0,2 mil. Kč.

Výsadba starých odrůd ovocných dřevin v Bílých Karpatech

Záchrana a obnova starých a krajových odrůd ovocných dřevin je jednou z oblastí, na které se AOPK ČR dlouhodobě spolupodílí. AOPK ČR vydala standard SPPK C02003 Funkční výsadby ovocných dřevin v zemědělské krajině, který mimo jiné obsahuje i seznam starých a krajových odrůd rozdělených podle oblasti původu a jejich významu z hlediska genofondu.

Výsadba původních odrůd ovocných dřevin vychází přímo z plánu péče o CHKO, neboť se do krajiny navrácí prvky typické pro extenzivní hospodaření s ohledem na výskyt zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Spoluvytvářejí také podobu krajiny (krajinný ráz), v krajině vznikají esteticky hodnotné prvky, které mají zároveň i protierozní význam. Ve spojení s vhodným následným managementem, například ponecháním nesečených ploch v travním porostu sadu či posunem termínu seče, se stává tento prvek i přírodě blízkým biotopem pro hmyz (motýly apod.) a drobné obratlovce.

Příkladem navrácení genofondu starých a krajových odrůd do krajiny je i výsadba ovocných dřevin na území CHKO Bílé Karpaty v k.ú. Loučka, které je zároveň zemědělsky využívanou oblastí.

Pro výsadbu byly vybrány místní odrůdy, a to s ohledem na jejich stanovištní podmínky (např. nadmořská výška, klimatické podmínky, odolnost vůči vybraným škůdcům a chorobám). Vysazeny byly odrůdy jabloní - Jadernička moravská, Matčino, Panenské české, hrušní - Williamsova a slivoní - Durancie, Mišpule německá.

Celkově bylo vysazeno 80 jednotlivých stromů (vysokokmeny) v různém sponu, a to podle předpokládané náročnosti dané dřeviny na prostor. Kvůli silnému tlaku spárkaté zvěře, která často poškozuje vysazované dřeviny (okusem, vytloukáním, loupáním apod.), byly stromy oploceny včetně plastové ochrany kmene.

Ovocné dřeviny, zejména staré a místní odrůdy, se z krajiny pomalu vytrácejí a právě díky realizaci podobných opatření může být jejich genofond zachován. To je důležité nejen z pohledu ochrany přírody, ale i jako kulturní dědictví pro budoucí generace. Celkové náklady na realizaci opatření v roce 2015 dosáhly výše 0,04 mil. Kč.

vlastníky či nájemce dotčených pozemků. V roce 2015 uzavřela AOPK ČR v rámci Programu péče o krajinu (PPK A) smlouvy a dohody v celkové výši téměř 79,4 mil. Kč, z toho dohody činily 31,5 mil. Kč a smlouvy 47,9 mil. Kč.

více viz Box č. 11, 12

V oblasti péče o vodní ekosystémy AOPK ČR realizovala především obnovu a tvorbu drobných vodních ploch v ZCHÚ – mokřadů, tůň a rašelinišť pro podporu předmětů ochrany. Na tato opatření se v roce 2015 vynaložilo téměř 3,5 mil. Kč z Programu péče o krajinu.

Za účelem zdokumentování stavu fragmentace vodních toků s cílem navrhnout postup (priority) při odstraňování jednotlivých bariér, rozšířit poznatky o migraci ryb s vyhodnocením účinnosti dosud realizovaných rybích přechodů a dále zpřístupnit získané údaje v dostatečné míře veřejnosti je AOPK ČR spolu s partnery Výzkumným ústavem vodohospodářským T.G.M., v.v.i., Beleco, z.s. a Norwegian Institute for Nature Research (NINA) realizován projekt "Vytvoření strategie pro snížení dopadů fragmentace říční sítě ČR" v rámci EHP fondů 2009 – 2015, CZ 02 – Životní prostředí v celkové výši 28,6 mil. Kč.

Stejně jako v předešlých letech se i v roce 2015 prováděla opatření za účelem usměrnění vývoje lesních ekosystémů v celkové výši cca 12,4 mil. Kč z Programu péče o krajinu a 1,3 mil. Kč z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny byla největší část 0,76 mil. Kč využita pro akci Opatření na ochranu předmětu EVL a NPP Hodonínská Důbrava. Největší část finančních prostředků (cca 8,9 mil. Kč) z obou programů byla využita na úpravu druhové nebo prostorové skladby lesa (zejména výsadby stanovištně původních dřevin včetně zajištění jejich ochrany) a podporu procesů přirozené obnovy, zejména ochrany přirozeného zmlazení ve výši 1,4 mil. Kč. Dále byl podíl prostředků v hodnotě 0,6 mil. Kč z programu PPK A vyčleněn na práce spojené s bezpečným ponecháním dřevní hmoty k zetlení v cenných porostech II. zón CHKO a MZCHÚ.

Na plochách nelesních ekosystémů se vynaložilo realizaci opatření téměř 51,8 mil. Kč z Programu péče o krajinu a 0,1 mil. Kč z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Největší objem prostředků se každoročně vynakládá na podporu předmětů ochrany ZCHÚ s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin či živočichů (např. kosení a pastva travních porostů), přičemž v roce 2015 se jednalo o zhruba 39,2 mil. Kč.

více viz Box č. 13

Další opatření měla za cíl obnovu stanovišť, tj. zejména likvidaci nepůvodních nebo invazních druhů rostlin a živočichů nebo likvidaci nežádoucích nárostů křovin či dřevin.

V roce 2015 pokračovaly již čtvrtým rokem 2 projekty LIFE+. V rámci projektu „Integrovaná ochrana ohrožených druhů motýlů nelesních stanovišť v ČR a na Slovensku“ bylo vyčerpáno bylo 6 mil. Kč. V rámci projektu „Aktivní ochrana evropsky významných lokalit s teplomilnými společenstvy a druhy v Lounském středohoří“ bylo vyčerpáno 3,1 mil. Kč.

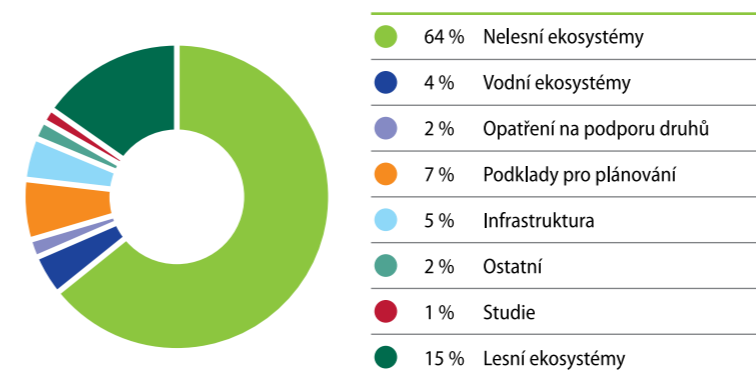
Na speciální opatření byla celkově vynaložena částka 3,0 mil. Kč, z toho bylo na záchranu a zlepšení podmínek pro zvláště chráněné druhy (zajištění migrace obojživelníků a podpora hnízdních možností) vynaloženo přibližně 1,6 mil. Kč z Programu péče o krajinu. Dále z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny na pozemcích, ke kterým AOPK ČR nemá právo hospodařit, bylo vynaloženo téměř 0,5 mil. Kč na realizaci opatření pro zvláště chráněné druhy, pro které jsou vyhlášeny záchrané programy nebo programy péče. Největší část financí byla určena na realizaci záchraného programu pro sysla obecného (ve výši 0,4 mil. Kč), dále se jednalo o realizaci záchraného programu pro užovku stromovou a hnědáka osikového.

Do ostatních opatření spadají především práce související s tvorbou plánů péče včetně podkladových a odborných materiálů, geometrické práce v ZCHÚ, značení hranic ZCHÚ a budování návštěvnické infrastruktury. V roce 2015 se jednalo o opatření v hodnotě 8,7 mil. Kč z Programu péče o krajinu a téměř 1,8 mil. Kč z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Dále byly uzavřeny smlouvy v hodnotě 10,5 mil. Kč v rámci projektu „Posílení návštěvnické infrastruktury v chráněných územích ve správě AOPK ČR“. Na budování a opravy návštěvnické infrastruktury (informační panely, zábradlí, povalové chodníky, lávky atd.) se z výše uvedených programů vynaložilo okolo 12,6 mil. Kč. Z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny byl financován provoz Domu přírody Třeboňska, Domu přírody Slavkovského lesa, Domu přírody Blániku a Domu přírody Poodří v celkové výši cca 1,5 mil. Kč a informačních středisek CHKO Bílé Karpaty, CHKO Beskydy a CHKO Blanský les v částce 0,5 mil. Kč.

Z Operačního programu Životní prostředí byly stavebně ukončeny práce na akci Úprava návštěvnické infrastruktury v NPR Hůrka u Hranic ve výši 7,8 mil. Kč (6,8 mil. Kč z EU a 1 mil. Kč z národních zdrojů).

Z národních programů se každoročně zpracovávají podkladové a osvětové materiály k zajištění a podpoře účelného vynakládání finančních prostředků v rámci krajinotvorných programů. V roce 2015 se ke zpracování 15 odborných studií využilo téměř 1,4 mil. Kč, z nichž větší částí AOPK ČR použila na zpracování podkladových materiálů pro účelné vynakládání finančních prostředků na konkrétní opatření realizovaná podle plánů péče a hodnocení krajinného rázu pro podchycení významných fenoménů (např. genofondy původních ovocných dřevin).

Podíl čerpání Programu péče o krajinu (podprogram A) podle jednotlivých oblastí v roce 2015

2.4 PÉČE O VOLNOU KRAJINU

V oboru vodního hospodářství se AOPK ČR dlouhodobě zabývá stavem vodních toků ve volné krajině i v intravilánu, proto pokračovala spolupráce se správci povodí a dalšími subjekty zapojenými v rámci druhého cyklu vodohospodářského plánování na tvorbě národních i dílčích plánů povodí v souladu s cíli rámcové směrnice o vodách.

V dubnu roku 2015 se konala na České zemědělské univerzitě konference Vybrané problémy ochrany přírody a krajiny a možnosti nápravy s využitím evropských a národních dotačních programů. Účastníci z řad žadatelů o dotace, státní správy či odborné veřejnosti se dozvěděli, jak stát k uvedeným problémům přistupuje – at už se jedná o finance, standardy péče či monitoring přírodních fenoménů. Zároveň byl představen přehled dotačních titulů a konkrétní příklady realizovaných akcí, včetně praktických ukázek.

2.5 ADMINISTRACE FINANČNÍCH NÁSTROJŮ V OCHRANĚ PŘÍRODY

AOPK ČR se každoročně podílí na administraci z některých národních i evropských finančních nástrojů v ochraně přírody a krajiny, tj. Programu péče o krajinu – podprogram B, C, (PPK B, PPK C), programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK) – podprogramu 164-166, Operačního programu Životní prostředí (OPŽP) a dalších programů v gesci MŽP a částečně i na programech v gesci MZe. Proces administrace zajišťuje prostřednictvím regionálních pracovišť a ústředního pracoviště. V rámci jednotlivých dotačních programů se účastní příjmu žádostí a kontroly jejich formálních náležitostí, vypracovává a žádosti, jejichž realizace zasahuje na

území CHKO, odborná stanoviska anebo plní kontrolní funkci, metodicky usměrňuje a spolupracuje s ostatními organizacemi (MŽP, MZe, SFŽP aj.).

2.5.1 Administrace Operačního programu Životní prostředí

V roce 2015 probíhal poslední rok administrace OPŽP pro období 2007-2013 a zároveň startovaly první výzvy nového programového období 2014-2020. AOPK ČR se v rámci dobíhajícího období podílela na administraci prioritní osy 6 „Zlepšování stavu přírody a krajiny“. Zároveň zahájila činnosti zprostředkujícího subjektu pro prioritní osu 4 „Ochrana a péče o přírodu a krajinu“ pro období 2014-2020.

V roce 2015 probíhal příjem žádostí k 64. a 66. výzvě OPŽP 2007-2013. Na základě formální kontroly, kontroly přijatelnosti a věcného hodnocení bylo v těchto výzvách schváleno k financování 331 žádostí (z 505 podaných v termínu). Byla započata realizace 318 projektů v hodnotě necelých 865 mil. Kč, výše podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj (dále ERDF) dosáhla téměř 620 mil. Kč. AOPK ČR zajišťovala příjem žádostí, jejich formální kontrolu, kontrolu obecné a specifické přijatelnosti, slovní návrh nezpůsobitelných výdajů a hodnocení dle ekologicko – technických kritérií vč. vydávání odborných posudků.

Poměrné rozložení žádostí dle jednotlivých oblastí podpory osy 6, poměr podaných žádostí na jednotlivé kraje a rozložení finančních prostředků ukazují níže uvedené grafy. Nejvíce žádostí o podporu bylo podáno v rámci krajů Vysočina (18 %) a Jihočeský (17 %). Naopak nejméně žádostí bylo evidováno pro kraj Liberecký, Pardubický a Karlovarský

Pastva v NPR Slanisko u Nesytu

Národní přírodní rezervace (NPR) Slanisko u Nesytu se nachází v těsném sousedství obce Sedlec a navazuje na západní břeh největšího moravského rybníka Nesyt. Slanisko u Nesytu je svou rozlohou cca 7 ha největším slaniskem u nás. Území je součástí soustavy Natura 2000, evropsky významné lokality Slanisko u Nesytu a ptačí oblasti Pálava. Předmětem ochrany NPR jsou slanomilné trávníky, které se vyvinuly na půdách s vyšším obsahem rozpustných solí, s výskytem chráněných, popř. ohrožených druhů rostlin a živočichů. Ze zvláště chráněných druhů rostlin zde roste jedenáct druhů kriticky ohrožených např. – hvězdnice slanistá panonská (*Aster tripolium* subsp. *pannonicus*), dvojštítek nejtenší (*Bupleurum tenuissimum*), skrytěnka bodlinatá (*Crypsis aculeata*), jitrocel přímořský brvitý (*Plantago maritima* subsp. *ciliata*), solenka valerandova (*Samolus valerandi*) a tři druhy silně ohrožené - ostřice žitná (*Carex secalina*), sítina Gerardova (*Juncus gerardii*) a ožanka čpavá (*Teucrium scordium*). V rezervaci se vyskytují rozsáhlé porosty a fragmenty několika halofilních a subhalofilních společenstev s výskytem slanomilných druhů rostlin. Slanisté (halofilní) trávníky byly v NPR Slanisko u Nesytu do nedávné doby udržovány především sečením, které zabraňuje hromadění stařiny a expanzi konkurenčně silných druhů, jako je rákos obecný.

Opatřením však nebylo zajištěno žádoucí narušení půdního povrchu, které je důležité pro generativní rozmnožování rostlin a pro hmyz a pavoukovce, kteří se na obnažených ploškách často vyskytují.

V několika posledních letech se přistoupilo v NPR Slanisko u Nesytu k zásadní změně v managementu. V roce 2013 byla odstraněna část topolů na pozemku podél chodníku od železniční zastávky do obce Sedlec a vrby byly seřezány tzv. „na hlavu“. Místo tak získalo zpět vzhled slaniska a hned v následujícím roce se zde objevily první slanomilné rostliny. Podařilo se tak rozšířit plochu cenného biotopu. Na lokalitu se také vrátila pastva. Zpočátku se zde pásly ovce a kozy, posléze se přidaly krávy.

Na přelomu roku 2014/2015 byl v západní části NPR Slanisko u Nesytu proveden zásah, kterým se výrazně prosvětli asi padesátiletý porost topolů. Pod zapojeným porostem stromů slanomilná společenstva skomírala, až úplně vymizela. Přítomnost topolů má kromě zástiny povrchu půdy a změny mikroklimatu i další negativní dopady na biotop slaniska. Stromy odčerpávají z půdy velké množství vody, což se negativně projeví zejména při déletrvajícím suchu. Existence slaniska je přitom na vyšším stavu hladiny podzemní vody a jejím kolísání existenčně závislá. Celkem bylo odtěženo cca 80 m³ dřeva. Před provedením zásahu bylo nutné získat výjimku podle zákona o lesích (snížení zakmenění pod zákonem stanovenou mez 0,7).

V roce 2015 byla provedena intenzivní pastva smíšeného stáda koní a ovcí. Pastva velkých býložravců (ideálně právě skotu nebo koní) je pro slanisko velmi důležitá. Nejde přitom jen o spasení biomasy, neméně důležitým přínosem pastvy těžkých zvířat je právě „poškození“ povrchu půdy. Slaná voda z podloží může na rozdupaných ploškách snáze vzlínat k povrchu a také některé vzácné druhy rostlin a hmyzu jsou vázány na plošky obnaženého substrátu. Od doby obnovení pastvy na Slanisku, zejména pak pastvy krav a koní, je pozorován nárůst počtu slanomilných druhů rostlin, nárůst početnosti jednotlivých populací a objevily se rovněž po desítku let ukryté taxony.

Celková cena za provedenou pastvu v r. 2015: 99 812 Kč.

Jetelotravní směs a vyřezání dřevin v NPR Bohdanečský rybník

Národní přírodní rezervace Bohdanečský rybník a rybník Matka se nachází na severozápadním okraji města Lázně Bohdaneč v okrese Pardubice. Stávající chráněné území má výměru 247,77 ha a leží v nadmořské výšce 218 (hladina rybníka) – 220 m n. m.

Území představuje komplex vodních a mokřadních biotopů vytvořených kolem jednoho z největších existujících rybníků bývalé perněstejské soustavy, napájené Opatovickým kanálem. Předmětem ochrany jsou rybníky Bohdanečský a Matka, přilehlé slatinné louky a rákosiny, bažinné olšiny a vrbiny, hodnotné ze zoologického, botanického i krajinářského hlediska. Bohdanečské rybníky jsou považovány za jednu z nejvýznamnějších ornitologických lokalit zejména díky hojnému výskytu mnoha druhů vodních a mokřadních ptáků, nejen v době hnízdění, ale i při tahu. Na území se vyskytuje nepřeberné množství druhů, jako např. kuňka obecná (*Bombina bombina*), vážka jasnoskrvná (*Leucorrhinia pectoralis*), modrásek bahenní (*Phengaris nausithous*), lesák rumělkový (*Cucujus cinnaberinus*) a chřástal kropenatý (*Porzana porzana*).

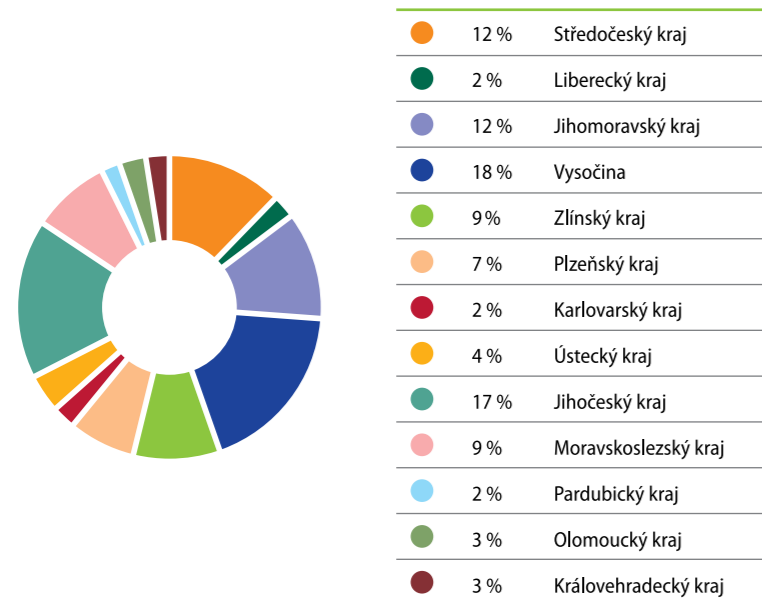
Od roku 1993 jsou na území NPR realizována managementová opatření s cílem udržení a obnovy původních biotopů (kosení luk s cílem omezit šíření rákosu, likvidace náletových a nepůvodních dřevin). Od roku 1999 probíhají rozsáhlé revitalizační zásahy (obnova rybníka Matka, budování tůň, odbahnění Bohdanečského rybníka a rekonstrukce rákosin).

Na podzim roku 2015 byla na lokalitě Polákova poloostrova provedena tři po sobě následující opatření. Nejprve byl proveden výřez náletových dřevin (vrby, olše, topoly) na 20 % (0,425 ha) z celkové plochy 2,125 ha. Získaná biomasa byla odklizená mimo lokalitu, z výřezů byly vynechány mladé duby a několik topolů černých. Poté na této ploše (zmenšené na 2 ha; část 0,125 vykazující charakter lučního společenstva byla z mulčování vyjmuta) došlo ke zmulčování ruderálů a drobných náletových dřevin (převážně vrb a ostružiníku) lesnickou mulčovací frézou. Následně byl tento zmulčovaný, částečně podmáčený pozemek oset jetelotravní směsí bez výskytu mezidruhových kříženců a „triploidů“, ve výsevku 20 kg travní směsi na 1 ha. Opatřením byla obnovena degradovaná plocha v luční společenstvo a podpora biotopu pro bahňáky a další vodní ptactvo. Nad rámec smlouvy se při realizaci prací povedlo zmulčovat část plochy tak, že vznikl cca 30 metrů široký pás bez rákosin navazující přímo na vodní plochu rybníka. Je velká pravděpodobnost, že tato plocha bude využívána divokými husami jako přístup k pastvě. Do budoucna se předpokládá, že se daná plocha vyvine v louku vhodnou jako biotop pro modrásky.

Počet podaných žádostí

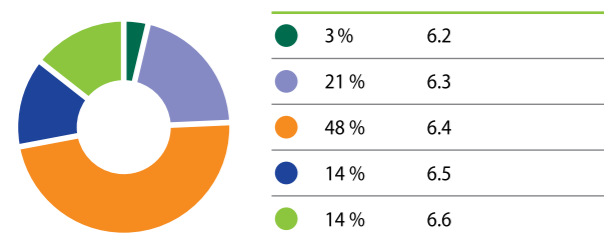
Poměrné rozložení podaných žádostí o podporu v 64. a 66. výzvě OPŽP v jednotlivých krajích.

(po 2 %). Nejvíce žádostí bylo předloženo v rámci oblasti podpory 6.4 (Optimalizace vodního režimu v krajině) a 6.3 (Obnova krajinných struktur).

Podané žádosti v jednotlivých oblastech podpory

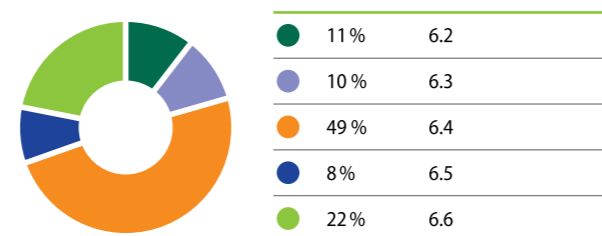
Poměrné rozložení podaných žádostí o podporu v 64. a 66. výzvě OPŽP v jednotlivých oblastech podpory prioritní osy 6

Největší objem financí byl čerpán z ERDF v oblasti podpory 6.4, a to necelých 304 mil. Kč, a v oblasti podpory 6.6 (Prevence sesuvů a skalních říčních, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod), a to necelých 136 mil. Kč.

Rozložení finančních prostředků

Poměrné rozložení poskytnutých finančních prostředků v jednotlivých oblastech podpory prioritní osy 6, 64. a 66. výzva OPŽP

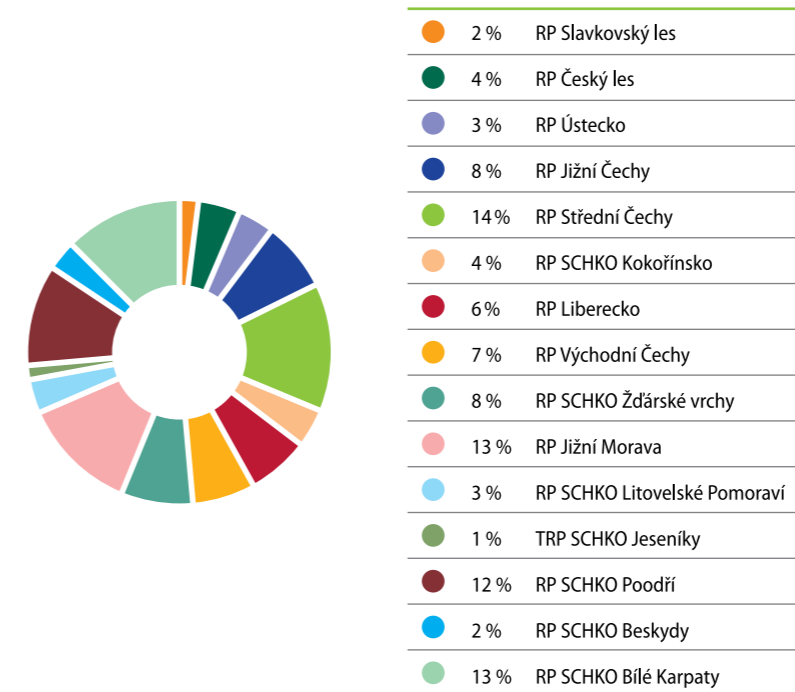

Začátkem roku 2015 byla zveřejněna avíza prvních výzev nového programového období OPŽP 2014 – 2020 a 19. 6. 2015 zveřejněny výzvy s příjmem žádostí od 14. 8. 2015. Výzvy 10. (pro specifický cíl - SC 4.1), 11. (pro SC 4.2), 12. (pro SC 4.3) a 15. (pro SC 4.4) byly kolové a příjem žádostí probíhal v termínu od 14. 8. do 14. 10. 2015. Dále byly vyhlášeny dvě výzvy průběžné – výzva 13. (příjem žádostí v termínu od 14. 8. 2015 do 31. 12. 2016 pro 1. kolo, do 31. 12. 2017 pro 2. kolo) a výzva 14. (příjem žádostí v termínu od 14. 8. 2015 – 31. 12. 2016).

U kolových výzev 10., 11., 12. a 15. probíhala od 14. 10. 2015 kontrola formálních náležitostí a kontrola přijatelnosti, ke konci roku 2015 ještě nebyly známy její výsledky. V rámci těchto výzev bylo přijato celkem 201 žádostí, rozložení dle jednotlivých výzev a dle příslušného regionálního pracoviště

Počet podaných projektů na jednotlivé regiony

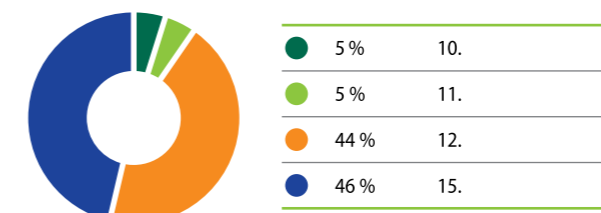
Poměrné rozložení podaných žádostí o podporu podle jednotlivých výzev.

je patrné z grafu. Největší zájem byl o výzvy č. 12 (SC 4.3 Posílit přirozené funkce krajiny) a č. 15 (SC 4.4 Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech). Největší objem podaných žádostí zaznamenalo regionální pracoviště (dále RP) Střední Čechy (14 %) a RP Jižní Morava (13%).

Počet podaných projektů

Poměrné rozložení podaných žádostí o podporu podle jednotlivých výzev.

2.5.2 Program péče o krajinu

Program péče o krajinu – podprogram pro zlepšování dochovaného přírodního prostředí (PPK B)

V rámci národního dotačního programu administrují regionální pracoviště AOPK ČR žádosti externích žadatelů. Podprogram se zaměřuje na zvyšování biologické rozmanitosti zajištěním drobných neinvestičních akcí, které nemohou být zabezpečeny z plošněji nastavených evropských dotačních programů. Regionální pracoviště přijímají žádosti, schvalují je a následně vydávají rozhodnutí.

V roce 2015 bylo v rámci podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního prostředí podpořeno 592 žádostí o finanční podporu na zajištění drobného managementu v krajině za téměř 23 mil. Kč.

Nejvyužívanějším dotačním titulem se stal titul „Vytváření podmínek pro zachování nebo obnovu významných biotopů s přirozeným výskytem alespoň jednoho stanoviště odpovídajícího druhu černého nebo červeného seznamu ČR“, ze kterého se zajišťovalo především maloplošné kosení, extenzivní pastva a výřezávání náletových dřevin.

Čerpání prostředků PPK B v roce 2015

Název dotačního titulu	Počet akcí	v Kč
Vytváření podmínek pro zachování nebo obnovu významných biotopů druhů černého a červeného seznamu ČR – B.1	365	13 189 953
Péče o významné krajinné prvky a prvky ÚSES – B.2	227	9 709 238
Celkem	592	22 899 191

Program péče o krajinu - podprogram zabezpečení péče o ohrožené a handicapované živočichy (PPK C)

V rámci podprogramu jsou podporované činnosti směřující k péči o zraněné a handicapované živočichy a jejich návrat do přírody, péči o trvalé handicapy, které jsou určeny k odchovným a osvětovým účelům. Osvětová činnost probíhá ve vztahu k veřejnosti v oblasti ochrany druhů a možnosti omezování působení ohrožujících faktorů.

V rámci tohoto podprogramu se na podporu záchranných stanic pro tyto živočichy vyplatilo v řádné výzvě 5,1 mil. Kč. Bylo podpořeno 30 záchranných stanic, které tvoří Národní síť záchranných stanic a svou působností pokrývají celé území ČR.

2.5.3 Program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny

Dotační program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny poskytuje investiční a neinvestiční prostředky až do výše 100 % vynaložených nákladů na realizaci adaptačních opatření v lesních, nelesních a vodních ekosystémech za účelem zmírnění dopadů klimatických změn. V roce 2015 AOPK ČR administrovala žádosti externích žadatelů ve třech podprogramech. Prostřednictvím regionálních pracovišť prováděla příjem, kontrolu a navrhovala hodnocení. SOPK následně prováděla kontrolu doporučených žádostí, které postupovala na MŽP k vydání rozhodnutí o přidělení dotace. V roce 2015 bylo podpořeno necelých 140 žádostí k realizaci a zároveň pokračovala finanční podpora 7 víceletých akcí o celkovém objemu 19 mil. Kč.

Čerpání prostředků z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny v roce 2015

Název dotačního titulu	Počet akcí	v Kč
Adaptační opatření pro zmírnění dopadů klimatické změny na vodní ekosystémy	27	4 084 319
Adaptační opatření pro zmírnění dopadů klimatické změny na nelesní ekosystémy	114	14 852 316
Adaptační opatření pro zmírnění dopadů klimatické změny na lesní ekosystémy	2	93 300
Celkem	143	19 029 935

2.5.4 Ostatní národní programy v gesci MŽP

Program MŽP „Likvidace škod po živelních pohromách“, podprogram 115 272 „MŽP Povodně 2013“

AOPK ČR vypracovává odborná stanoviska pro podprogram 115 272 MŽP Povodně 2013 na celém území ČR (u opatření podprogramu č. 4 Obnova migrační prostupnosti a ekologické stability krajiny a č. 5 Obnova přirozené funkce vodních toků). U jednotlivých opatření jsou hodnocena kritéria dle schválené směrnice MŽP č. 8/2014, kde se hodnotí dopady záměrů z hlediska zájmů ochrany přírody a krajiny a mohou být definovány okrajové podmínky či doporučení, za kterých je možné dané záměry realizovat.

Program zeleň do měst a jejich okolí (Program podpory sídelní zeleně)

V červenci a srpnu 2015 AOPK ČR zpracovávala odborné posudky k žádostem v rámci Programu podpory sídelní zeleně, podle příloh XVI směrnice MŽP č. 6/2010. Celkem bylo v AOPK ČR zpracováno

190 odborných posudků, které byly dále předány SFŽP. Zejména bylo posuzováno, zda realizace opatření a projektu povedou ke zlepšení celkového stavu veřejných prostranství, přírodních prvků a sídelní zeleně v obci.

2.5.5 Finanční nástroje v působnosti Ministerstva zemědělství

AOPK ČR se podílí na administraci některých finančních nástrojů, které jsou v působnosti Ministerstva zemědělství (MZe). Prostřednictvím regionálních pracovišť vydává stanoviska a odborné posudky k některým žádostem o dotaci v rámci dotačních programů MZe. Ve stanoviscích hodnotí dopady záměrů z hlediska zájmů ochrany přírody a krajiny a může definovat okrajové podmínky či doporučení, za kterých je možné dané záměry realizovat.

Program rozvoje venkova

AOPK ČR vydávala pro vybraná opatření Programu rozvoje venkova na celém území ČR mimo území národních parků stanoviska pro MŽP, a to v ose I. Zlepšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, v ose II. Zlepšování životního prostředí a krajiny a v ose III. Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova. AOPK ČR prostřednictvím CHKO vydávala rovněž vyjádření orgánu ochrany přírody k opatřením na území CHKO, ptačích oblastí v překryvu s CHKO/NPP/NPR, NPP a NPR mimo CHKO v rámci osy II. Zlepšování životního prostředí.

Agroenvironmentálně - klimatická opatření

Stejně jako v letech minulých AOPK ČR i v roce 2015 vymezovala v rámci Agroenvironmentálně - klimatických opatření (vrstva ENVIRO v systému evidence půdy LPIS) dotační tituly

v podopatření Ošetřování travních porostů. Dotačních titulů je celkem 10 a regionální pracoviště přiřazují z této nabídky vhodný titul podle přírodních podmínek na dané lokalitě a vymezují tituly v CHKO, NPR a NPP. Jedná se o tituly Mezofilní a vlhkomilné louky (varianta hnojené/nehnojené), Horské a suchomilné louky (varianta hnojené/nehnojené), Trvale podmáčené a rašelinné louky, Ochrana chřástala polního, Ochrana modrásků, Druhově bohaté pastviny, Suché stepní trávníky a vřesoviště, dále základní titul Extenzivní louky a pastviny. V tzv. „volné krajině“ (bez územní ochrany) vymezovala regionální pracoviště 4 nadstavbové tituly, konkrétně Trvale podmáčené a rašelinné louky, Ochrana chřástala polního, Ochrana modrásků, Suché stepní trávníky a vřesoviště. AOPK ČR vydávala také souhlasná vyjádření, kterými lze upravit odložení a vynechání seče, povinnost sečení nedopasků, mulčování, přísev, obnovu TP, válení a smykování. Mezi další pak patří souhlas se složením regionální směsi v rámci titulu zatravnění orné půdy, souhlas se základním titulem v ZCHÚ a ptačích oblastech a souhlasné stanovisko s výměrou ploch nevhodných k zařazení do AEO.

Operační program Rybářství

AOPK ČR se podílela ve spolupráci s MŽP v rámci pracovní skupiny ustanovené MZe spolu s dalšími partnery na dokončení podrobných dokumentů operačního programu pro plánovací období 2014 – 2020 a to včetně dokumentů pro první výzvy tohoto období.

3/ Monitoring biodiversity

Monitoring biodiversity na AOPK ČR zahrnuje činnosti dlouhodobého sledování přírodních složek, především s ohledem na naplňování závazků z evropské i tuzemské legislativy, tedy především sledování stavu biotopů a druhů. V roce 2015 probíhalo sledování stavu z hlediska ochrany podle směrnice o stanovištích, pokračoval monitoring podle směrnice o ptácích, a rovněž byl koordinován monitoring opatření hrazených z dotačních titulů. Pracovníci AOPK ČR se podílejí na činnosti Evropského tematického střediska pro biodiverzitu (ETC/BD) a zúčastňují se jednání vědecké pracovní skupiny pro reporting Evropské komise (problematika směrnice o stanovištích a směrnice o ptácích, revize povinností reportingu), a pracovní skupiny pro hodnocení ekosystémových služeb.

V roce 2015 byl zajišťován sběr dat pro příští podání hodnotící zprávy Evropské komisi (2019), organizován monitoring evropsky významných fenoménů vedený pomocí metodik dlouhodobého sledování stavu biotopů a druhů na území ČR. AOPK ČR vede odbornou skupinu pro Nálezovou databázi ochrany přírody; zajišťuje odborný obsah databáze, především v oblasti povinné garance dat o výskytu druhů v zájmu ochrany přírody a rovněž ve věci zpracovávání a zadávání údajů. Na webu jsou k dispozici stránky: www.biomonitring.cz (obsahující relevantní materiály a dokumenty k monitoringu evropsky významných fenoménů, včetně hodnotících zpráv) a www.facebook.com/Biodiverzitanadzlat, které slouží k prezentaci sledování a ochrany druhové rozmanitosti i dílčích výsledků sledování stavu biotopů a druhů.

Práce v rámci sledování stavu biotopů a druhů v roce 2015 probíhaly podle již zavedeného vzoru, který se vyvinul v předchozích letech. Jeho součástí je výběr externích dodavatelů buď pomocí veřejných výběrových řízení, příp. přímým oslovením specialistů v případě objemově a finančně méně náročných aktivit. V rámci AOPK ČR je sledování stavu jednou ze standardních součástí pracovní náplně, v počátku roku je tak stanoven soubor úkolů pro odborné pracovníky regionálních pracovišť AOPK ČR, kde je snaha o rovnoměrné zapojení (v roce 2015 zapojení na úrovni 4774 osobodní). Míra zapojení je jedním z ukazatelů pro stanovování finančních odměn ředitelům regionálních pracovišť. Tato činnost je završována přebíráním hotových děl a kontrolou jejich kvality, posléze pak vyhodnocováním získaných dat. V rámci odborné gesce za obsah Nálezové databáze ochrany přírody (NDOP) spravované AOPK ČR byla v závěru roku 2015 sestavena nová Koncepce zpřístupnění NDOP. Nálezová databáze ochrany přírody byla doposud přístupná na mnoha různých úrovních, odlišných podle kompetencí, popř. specializací. Nová koncepce zpřístupnění tento systém zásadně zjednodušuje. Data budou členěna do tří základních typů: veřejná data (publikovaná zcela veřejně), data přístupná jen autorizovaným uživatelům (OOP,

akademická sféra) a data tajná / skrytá, která budou přístupná jen omezenému počtu pracovníků AOPK ČR.

Úroveň přístupu tedy bude taktéž trojí: veřejnost / smluvní přístup / AOPK ČR - garanti. Koncepce navrhuje k veřejnému přístupu rozsáhlou množinu dat.

Data z vrstvy mapování biotopů a z nálezových údajů druhů jsou poskytována na základě žádostí a smluv. Tento proces je zaveden od roku 2007. Od počátku vykazuje tato agenda vzestupnou tendenci, která má charakter zvýšené byrokratické zátěže (každá žádost je projednávána a zpřesňována, nakonec vrcholí uzavřením smlouvy, které teprve umožňuje vlastní export dat). V roce 2015 bylo vyřízeno 68 žádostí o data o výskytu druhů a 47 žádostí o data o výskytu biotopů. Vrstva mapování biotopů je každoročně v několika desítkách případů poskytnuta také regionálními pracovníky AOPK ČR pro účely lokálních projektů a výzkumů v daných regionech.

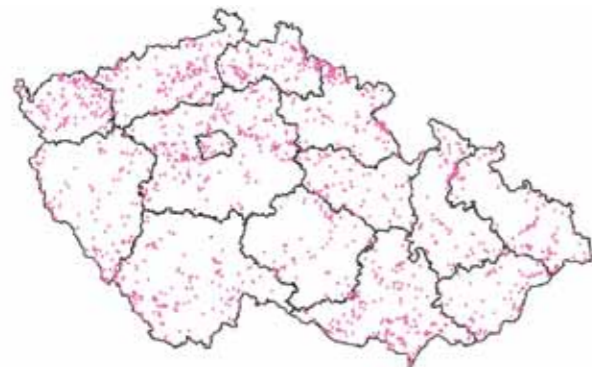
Pro informovanost, především pracovníků AOPK ČR, ale i odborné veřejnosti bylo v rámci monitoringu zorganizováno celkem pět seminářů. První obecný, a zaměřený především dovnitř AOPK ČR, byl uskutečněn v Radešíně, v únoru 2015 (133 účastníků). Zde byl představen a připomenut systém sledování stavu ilustrovaný řadou dílčích příspěvků k jednotlivým oblastem, zároveň však také posloužil jako prostor pro formulaci či diskusi nad dílčími úkoly či zadáními ze strany ústředí AOPK ČR k regionálním pracovištím. V červnu byl zorganizován pro zaměstnance AOPK ČR, kteří se podílejí na monitoringu ptáků, dvoudenní seminář, jehož součástí byl blok přednášek a terénní exkurze. Seminář proběhl na Pálavě a zúčastnilo se jej 18 monitorovatelů. V červnu bylo pro monitorovatele obojživelníků a plazů uspořádáno dvoudenní terénní setkání. Seminář proběhl na lokalitách v oblasti Prahy a okolí s bohatou batracho- a herpetofaunou a zúčastnilo se jej 48 účastníků. Podzimní dvoudenní přednáškový seminář se uskutečnil v Nasavrkách v Železných horách (43 účastníků). V listopadu proběhlo ve středočeských Dobříšovicích dvoudenní setkání 37 interních i externích pracovníků podílejících se na sledování stavu biotopů. V roce 2015 pokračovalo posouzení vybraných zpracovatelů biologických a naturových hodnocení dle § 67, resp. dle §45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (byla posuzována odborná a věcná správnost u tří hodnocení dle § 45i) a připomínkování souhrnů doporučených opatření.

3.1 SLEDOVÁNÍ STAVU BIOTOPŮ

Sledování stavu biotopů se provádí prostřednictvím aktualizace vrstvy mapování biotopů (VMB) a monitoringem trvale monitorovacích ploch (TMP).

3.1.1 Monitoring biotopů

Monitoring biotopů je realizován metodou fytoecologických snímků. Plochy snímků jsou expertně přímo v terénu vybírány, poté zakládány a fixovány. Pro každý typ evropského stanoviště by mělo být založeno až padesát monitorovacích ploch, v případě vzácnějších typů vegetace však může být počet úměrně snížen. V roce 2015 se již třetím rokem uskutečnil opakovaný monitoring, kdy se na v minulosti založených plochách provedl opětovný zápis fytoecologického snímku. V roce 2015 byly monitorovány především pohyblivé sutě silikátových hornin, luční pěnňovcové prameniště a vegetace efemér a sukulentů. Celkově bylo v letošním roce nově založeno a opakovaně monitorováno kolem 180 monitorovacích ploch, z čehož 109 ploch bylo zmonitorováno opakovaně. Zároveň se v terénu vybíraly lokality, na nichž proběhne monitoring v roce 2016. Uplynulá vegetační sezóna byla klimaticky problematická, déletrvajícím extrémním suchem znemožnilo či ovlivnilo monitoring některých, zejména travních a vodních biotopů.

Lokality trvalých monitorovacích ploch pro monitoring biotopů, které byly založeny v letech 2009 až 2015. Vyšší lokální početnost monitorovacích ploch zpravidla značí vyšší kvalitu a pestrost přírodních biotopů

Na monitoringu TMP se v roce 2015 podíleli kromě interních zaměstnanců AOPK ČR i externí spolupracovníci. Externisté založili necelou třetinu všech ploch (57) s celkovými finančními náklady ve výši 95 000 Kč. Jednalo se pouze o plochy opakovaného monitoringu, kde jsou primárně oslovováni původní autoři snímku, aby byla zachována kontinuita zápisu dat. Externě byly monitorovány především plochy s vegetací parožnatek, alpinská vegetace a plochy vrchovišť, které vyžadují expertní přístup. Zajímavým vedlejším produktem monitoringu biotopů je několik

stovek fotografií biotopů, které monitorovateli povinně vkládají do databáze společně se zjištěnými vegetačními daty. Všechny fotografie se stávají automatickou součástí fotoarchivu AOPK ČR a mohou být využity pro prezentační i publikační účely (např. ve veřejné fotogalerii AOPK ČR).

3.1.2 Mapování biotopů

Aktualizace vrstvy mapování biotopů je celoplošný průzkum stavu a dynamiky přírodních stanovišť v České republice. Aktualizace VMB navazuje na původní vrstvu mapování biotopů, vytvořenou v letech 2000–2004. Aktualizuje se plošně na celém území státu, včetně nechráněné krajiny. Ověřuje se výskyt a stav všech přírodních biotopů podle původní VMB, a dále se zakreslují jejich nové výskyty. Díky pravidelné aktualizaci VMB mohou data sloužit nejen pro popis stavu, ale i k hodnocení trendů vývoje. V současném cyklu (2007–2018) již bylo kompletně dokončeno (tj. zapsáno prostřednictvím programu Wanas a převzato garantem) 57 % okrsků (přehled po jednotlivých letech viz tabulka). Další 16,4 % okrsků je v rozpracovaném stádiu, což znamená, že dosud nebyly řádně zapsány, popř. u nich nebyly plně dokončeny terénní práce. V roce 2014 nebyly u relativně velké části okrsků dokončeny terénní práce vzhledem k pozdnímu uzavření externích smluv, k němuž došlo vlivem časové náročnosti administrativních procesů spojených s veřejnou zakázkou na aktualizaci VMB – tyto okrsky byly dokončeny v roce 2015. Výběrové řízení na aktualizaci VMB v roce 2015 bylo uzavřeno až na podzim 2015 a terénní práce proto nebylo možné dokončit. K dokončení těchto prací a zápisu dat dojde v průběhu podzimu 2016.

Stav aktualizace vrstvy mapování biotopů (leden 2016).
Legenda: zeleně = dokončené mapovací okrsky; oranžově = rozpracované okrsky; šedě = okrsky plánované na rok 2016

Přehled odevzdaných prací aktualizaci vrstvy mapování biotopů v průběhu let 2007–2015

Rok	Počet okrsků	Rozloha (ha)	% ČR
2007	9	20855	0,26 %
2008	249	562514	7,13 %
2009	297	693837	8,80 %
2010	289	675817	8,57 %
2011	217	513592	6,51 %
2012	243	551047	6,99 %
2013	200	446241	5,66 %
2014	214	495537	6,28 %
2015	276	626150	7,94 %

Na aktualizaci VMB se v roce 2015 podílelo 46 interních zaměstnanců AOPK ČR, 32 externistů a po jednom pracovníkovi ze Správy NP Šumava, Správy KRNP a Správy NP České Švýcarsko. Finanční náklady na externí spolupracovníky dosáhly téměř 3,5 milionu Kč a byly použity na aktualizaci VMB ve 457 aktualizacích okrsků (z toho 238 okrsků bylo do letošní sezóny přesunuto z roku 2014 – tyto okrsky byly zčásti financovány již v loňském rozpočtovém období). Internisté v terénu pracovali na

78 aktualizacích okrsků (z části se však jednalo i o okrsky, na nichž byly zahájeny terénní práce již v předchozích letech). Čtyři mapovací okrsky byly financovány z rozpočtu NP České Švýcarsko. Celkem 44 mapovacích okrsků se podařilo vymapovat jako dílčí produkt projektu EHP Ochrana a udržitelné využívání mokřadů České republiky a díky doplňkovému mapování přírodních stanovišť pro účely zajištění pokladů pro SDO. Tyto netradiční finanční toky přispěly k vyššímu tempu aktualizace VMB v uplynulém roce ve srovnání s předešlými sezónami. Údaje ze sledování stavu biotopů jsou početně nejvýznamnějším zdrojem dat NDOP. Z aktualizace vrstvy mapování biotopů pochází celkem 6 138 297 záznamů o výskytu rostlin a v rámci monitoringu biotopů bylo doposud zapsáno a následně převedeno do NDOP 54 977 údajů.

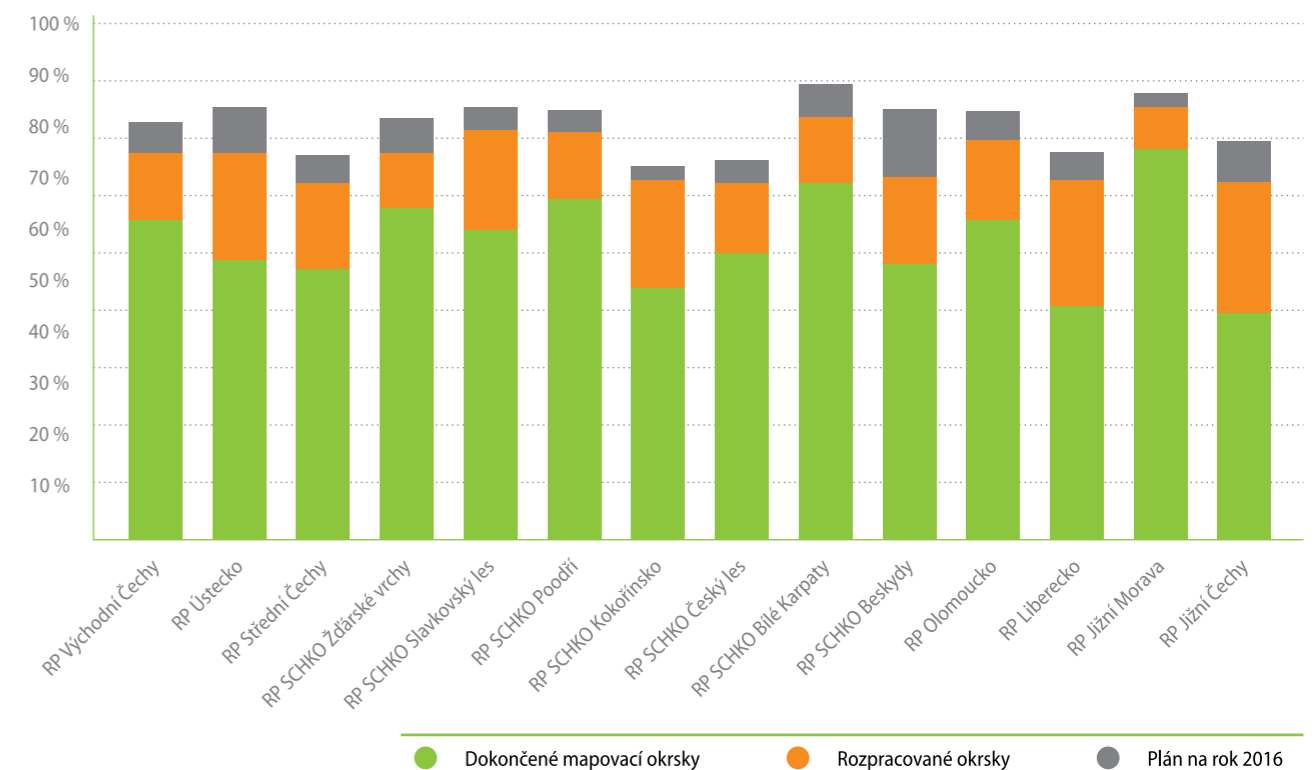
3.2 SLEDOVÁNÍ STAVU DRUHŮ

3.2.1 Mechorosty a lišejníky

V roce 2015 byly prostředky na monitoring bezcévných podstatně navýšeny, díky projektu EHP Monitoring stavu EVD, což umožnilo provést monitoring a mapování v zhruba pětinašobném objemu nežli v předchozích letech a pozitivně se odrazilo i na výsledcích.

Míra zpracování aktualizace VMB na jednotlivých pracovištích AOPK ČR (stav leden 2016)

Regiony s nejvyšším procentem dokončených mapovacích okrsků jsou RP Jižní Morava, RP SCHKO Bílé Karpaty a RP SCHKO Poodří. Relativně nejméně vymapovaným regionem jsou RP Jižní Čechy a RP Liberecko.

Bylo mapováno a monitorováno celkem pět ze šesti evropsky významných druhů vyskytujících se na území České republiky: *Buxbaumia viridis* (šikoušek zelený), *Dicranum viride* (dvouhrtec zelený), *Hamatocaulis vernicosus* (srpnatka fermežová), *Mannia triandra* (mozolka skalní) a *Orthotrichum rogeri* (šurpek Rogerův). Téměř ve všech případech vyneslo mapování objevy nových oblastí výskytu jednotlivých druhů. Výjimkou je pouze vápnomilná játrovka *Mannia triandra*, u které byl výsledek ověřování dvou historických lokalit v Krkonoších negativní, a tak jedinou známou recentní lokalitou zůstává jesenícký Šumárník, kde byla letos jako každoročně monitorována naše jediná, avšak dobře prosperující populace.

U druhu *Buxbaumia viridis*, vázaného na mrtvé dřevo bylo celkově nalezeno 42 nových lokalit druhu na Šumavě, v Jeseníkách, Krkonoších, na Králíckém Sněžníku, v Beskydech a v Moravském krasu. Nově byl šikoušek nalezen také v oblastech Rychlebských a Orlických hor a v Hostýnských vrších.

U epifytického mechu *Dicranum viride* bylo nalezeno 8 nových lokalit druhu. Zcela nově je druh znám pro Beskydy a Chřiby. Na území Moravského krasu byla dosud známa jediná lokalita Vývěry Punkvy, k níž přibyla nová lokalita v PR Habrůvecká bučina. K dvěma dosud známým lokalitám na Šumavě přibyla nově lokalita Zátoňská skála. Během mapování druhu *Dicranum viride* byly objeveny také nové lokality velmi vzácných a ohrožených játrovek *Crossocalyx hellerianus*, *Lophozia ascendens* vázaných na

tlející dřevo a vzácného pralesního epifytu *Neckera pennata*. U epifytického mechu *Orthotrichum rogeri* byly dosud známy 4 lokality v Krušných horách. Druh byl mapován v dalších lokalitách v širším okolí původních nálezů a dále v EVL Východní Krušnohoří a EVL Klínovecké Krušnohoří. Bylo nalezeno celkem 5 nových lokalit u obcí Vejprty, Kalek, Srní, Horní Halže a na lokalitě „Pod Meluzínou“ u Loučné pod Klínovcem. Naopak se nepodařilo ověřit 2 původní lokality: Vejprty – letiště a Načetín – Nový dům, kde populace patrně již zanikly. Během mapování *Orthotrichum rogeri* byl mezi obcemi Načetín a Kalek nalezen vzácný zástupce téhož rodu, druh *Orthotrichum scanicum*, patří mezi kriticky ohrožené mechorosty, u kterého byl dosud znám pouze jediný nález v Mutěvinském lomu u Poběžovic.

U slatiništního mechu *Hamatocaulis vernicosus* byly kromě pravidelného monitoringu rovněž vyhledávány nové lokality druhu. Byly nalezeny 3 nové lokality na Šumavě. Mapování i monitoring byly v letošním roce vzhledem k charakteru lokalit (slatiniště a rašelinné louky) komplikovány velkým suchem v celém letním období, které způsobovalo, že mechové patro na řadě lokalit, kde je výskyt srpnatky znám, bylo zcela spálené. Z výše uvedených důvodů je žádoucí monitoring na některých lokalitách zopakovat v roce 2016.

3.2.2 Cévnaté rostliny

Monitoring cévnatých rostlin byl v r. 2015 proveden téměř u všech druhů přílohy II a IV. Sledováno bylo celkem 36 druhů, největší pozornost byla opět věnována neohroženějším rostlinám s jednou až dvěma lokalitami v ČR. Monitoring byl prováděn jednak interními pracovníky AOPK ČR a jednak externími pracovníky, kteří byli financováni poprvé z EHP a norských fondů.

V Krkonoších se např. monitorovaly starší lokality i vytipovaná místa s potenciálním výskytem zvonku českého (41 lokalit) a všivce krkonošského (10 lokalit) s velmi pozitivním výsledkem. U zvonku bylo zjištěno 20 nových lokalit, což koresponduje s jeho rozsáhlejším rozšířením, ale byla nalezena i nová mikrolokalita silně ohroženého druhu všivce krkonošského nad Horním Úpským vodopádem. V Beskydech byl proveden monitoring a mapování lokalit oměje tuhého moravského na 51 lokalitě, z toho bylo zjištěno pět nových. Nedostatek vláhy a vysoké teploty ve vegetační sezóně (a zčásti také v předchozí sezóně) se obrazily v masivním zasychání květů. Zda bude mít tato skutečnost trvalý dopad na populace ukáže až monitoring v dalších letech. Zasychání na některých lokalitách postihlo i 80–90 % květů.

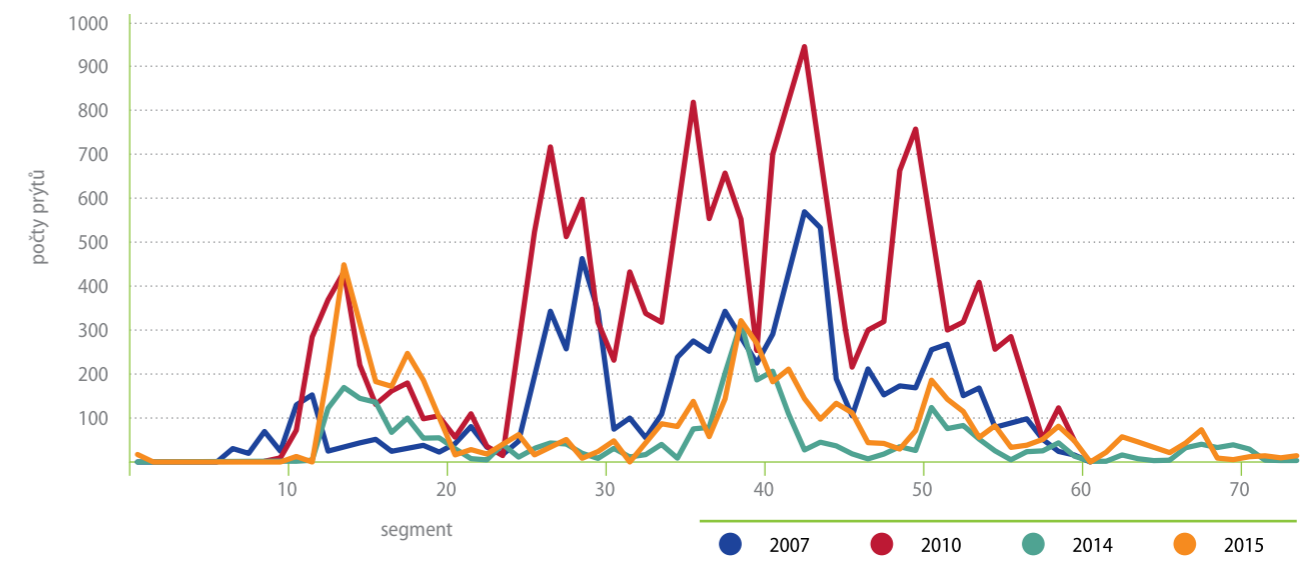
Ve vybraných EVL se monitorovalo 12 druhů rostlin v EVL v Čechách i na Moravě [více viz Box č. 14](#), např. koniklek velkokvětý byl monitorován na všech lokalitách v Podyjí, s výjimkou některých lokalit s nejpočetnějšími populacemi. Byla vypracována závěrečná zpráva s upřesňujícími návrhy

na management, která zohledňuje i výsledky monitoringu v předchozích letech. Mapování a monitoring mečičku bahenního proběhly úspěšně, byly zjištěny nové mikrolokality v Hodonínské doubravě, i když pravidelný monitoring je prováděn už od r. 2000. Druh je však v nekvetoucím stavu prakticky nezjistitelný, neboť připomíná stébla trav.

Populace některých evropsky ohrožených druhů ale vykazují i sestupné trendy, např. monitoring Iněny bezlistenné ukázal výrazný pokles počtu prýtů v letech 2014 a 2015, na kterém

ohrožený zvonovec liliolistý, jehož počty silně kolísají, a který je navíc konkurenčně slabý a vyžaduje trvalý management jak na lučních, tak i v lesních biotopech (viz kapitola 1.2. druhová ochrana). Monitoring probíhá jednotným způsobem podle metodik monitoringu a dotazníků uvedených na webu AOPK ČR. Na sledování stavu evropsky významných cévnatých rostlin v r. 2015 se podíleli v převážné míře pracovníci AOPK ČR, z menší části byl monitoring prováděn specialisty formou smluv o dílo a objednávek.

Graf počtu jedinců Iněny bezlistenné na monitorovací ploše v NPP Slatinná louka u Velenky. Monitorovací plocha je rozdělena na segmenty o šířce 1 m, celkový počet segmentů je 74.

se pravděpodobně podílela i snížená hladina podzemní vody v suchých letech, viz graf. Rostlinám s dlouhodobým sestupným trendem populací bývá věnována zvláštní pozornost a jsou začleněny do záchranných programů. Nově byl navržen na záchranný program pro kriticky

3.2.3 Bezobratlí

V rámci monitoringu hmyzu byl sledován stav druhů ze čtyř skupin: brouků, motýlů, vázek a rovnokřídlých. Rok 2015 byl ve znamení rozsáhlého monitoringu všech sledovaných skupin v rámci končícího mapovacího projektu z OPŽP. Tato data, spolu s výsledky interních mapovatelů a dalších zdrojů, nám poskytují již velmi dobrý obraz rozšíření nejenom evropsky významných fenoménů, ale i řady jiných, ohrožených druhů hmyzu.

Výsledky monitoringu nám umožní nejenom hodnocení současného stavu jednotlivých druhů, ale zároveň nám umožní zpracovat i dlouhodobé trendy a vyhodnocovat změny v početnostech jednotlivých druhů. Představuje to ovšem i závazek k zajištění dostatečného množství nálezových dat i do budoucna, jen tak lze plně využít úsilí věnované monitoringu hmyzu v roce 2015 a letech předcházejících.

Situace u konkrétních skupin za rok 2015 nedoznala větších změn. V případě brouků můžeme stále hovořit o saproxylech (druhy vázané na mrtvé dřevo) jako o neohroženější skupině. V rámci

Monitoring lipnice jesenické a zvonku jesenického na Petrových kamenech

Lipnice jesenická (*Poa riphaea*) je endemitem Hrubého Jeseníku. V současné době je známa z jediné lokality, Petrových kamenů. V minulosti se vyskytovala i na Tabulových kamenech a ve Velké kotlině, udávána byla i z dalších lokalit (např. Keprník, Výrovka, Švýčárna, Medvědí hřbet). Lipnice je na Petrových kamenech vázána výhradně na vrcholovou skálu, kde osídluje štěrbinu a terásky skalní stěny s jižní, jihovýchodní až východní expozicí. I když pravidelně kvete a plodí, jsou semenáčky nalezeny pouze vzácně. Pravidelný monitoring probíhá každoročně od roku 2005, zpravidla v druhé polovině srpna. Monitoruje se celá populace, zjišťuje se počet trsů, jejich velikost a počet stébel.

Velikost populace se pohybuje kolem 180 trsů, které celkově zaujímají plochu cca 0,5 m² (mění se v závislosti na podmínkách, zejména vlhkosti – sesychání trsů v konkrétním roce). Ohrožení populace spočívá především v její omezené velikosti – Petrovy kameny jsou jedinou současnou lokalitou druhu, populaci tvoří pouze cca 180 trsů, dochází jen k minimálnímu generativnímu rozmnožování, v letech s nedostatkem srážek bylo zaznamenáno zasychání a rozpad některých trsů, případně i jejich vypadávání ze skalních štěrbin. Rostliny také bývají napadány patogeny (především rzi *Puccinia poae-nemoralis*).

Zvonek jesenický (*Campanula gelida*) je stenoendemitem Petrových kamenů (Petrovy kameny jsou jeho jedinou lokalitou). Jde o druh ze skupiny *Campanula rotundifolia* agg., který byl odlišen a popsán Kovandou až v roce 1968. Na Petrových kamenech osídluje štěrbinu a terásky na úpatí skály se sz., sv. a jv. expozicí a svah pod úpatím skály s j. a jv. expozicí, maximálně do vzdálenosti cca 15 m od úpatí skály. Pravidelný monitoring probíhá stejně jako u lipnice každoročně od roku 2005, v době květu (tj. koncem

července), kdy jsou nejlépe dohledatelné i malé trsy v trávníku pod skalou. Zjišťuje se počet trsů, protože v případě zvonku není možné stanovit přesný počet jedinců (ve štěrbinách a na úpatí skály rostou těsně vedle sebe, v trávníku pod skalou zase v hustém zápoji trav) a květních lodyh a květů. Ve velikosti jednotlivých trsů jsou značné rozdíly, největší z nich má velikost cca 120 x 80 cm, nejmenší jsou tvořeny pouze několika lístky. Celková plocha populace zvonku činí v součtu přibližně 3,5 m².

V minulosti byl z Petrových kamenů často udáván výskyt podobného příbuzného zvonku okrouhlolistého sudetského (*Campanula rotundifolia* subsp. *sudetica*), proto byly v roce 2013 odebrány ze všech nalezených trsů vzorky pro cytometrickou analýzu. Tou bylo zjištěno, že všechny zvonky na Petrových kamenech jsou zvonek jesenický, zvonek okrouhlolistý sudetský se zde nevyskytuje.

Ohrožení populace spočívá podobně jako u lipnice jesenické zejména v její omezené velikosti a minimálním generativním rozmnožování. Na lokalitě (zejména v trávníku pod úpatím skály) postupně dochází nárůstu množství stařiny, která zmenšuje klíčení semen zvonku, zapojený travní drn také konkurenčně „utlačuje“ rostliny zvonku. O něco lepší je situace na skalních teráskách na úpatí skály, kde ale rostliny více trpí přísušky. Květy zvonku jsou okusovány zvěří, rostliny bývají v některých letech napadány rzí (*Coleosporium tussilaginis*).

Na lokalitě v současné době neprobíhá žádný management, do budoucna se počítá s dílčími opatřeními na podporu druhu, zejména s narušováním souvislého drnu v okolí trsů a vytvářením obnažených plošek pro klíčení semen.

Početnost lipnice jesenické

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet trsů	48	105	145	180	186	182	184	184	183	181	182
Plocha (cm ²)	1573	4256	5993	4526	4544	5112	4586	5224	4514	5324	4632
Počet stébel	866	1823	2946	2389	2451	2323	2784	3314	3081	3471	2946
Semenáčky	?	?	3	2	7	5	3	2	3	4	1

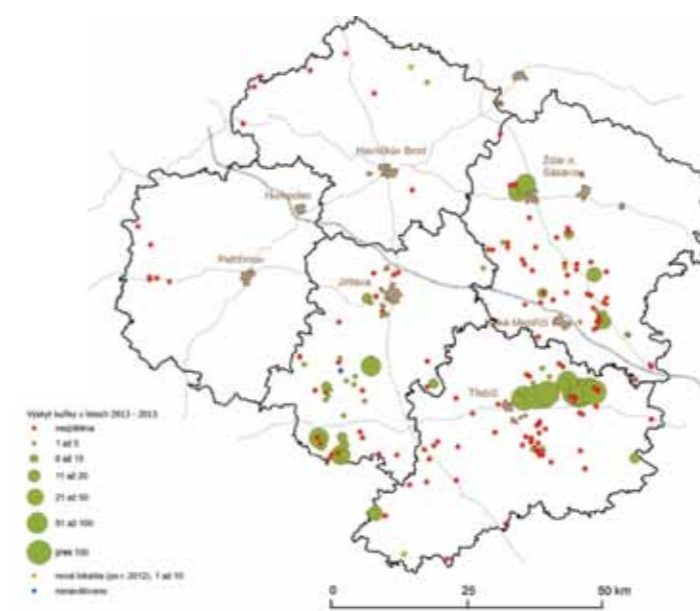
Početnost zvonku jesenického

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet trsů	45	47	?	49	65	64	66	69	68	70	69
Počet květních lodyh	208	195	?	208	242	340	358	672	636	1019	465
Počet květů	199	223	?	235	200	663	552	1012	1108	1863	914

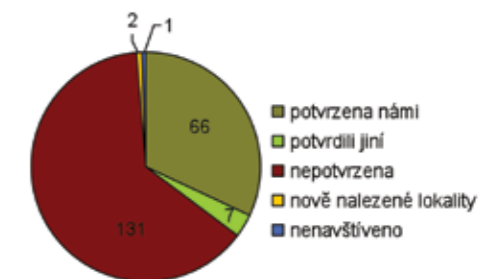
Mapování kuňky obecné v Kraji Vysočina

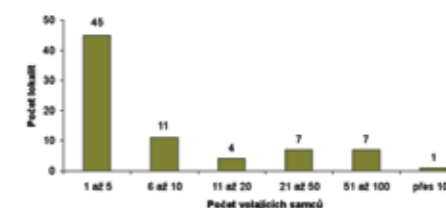
Kuňka obecná (též ohnivá, *Bombina orientalis*) patří mezi nejhroženější obojživelníky na Vysočině. Podobně jako jinde v republice i zde rychle mizí. Proto jsme se rozhodli stav její populace blíže prověřit a srovnat její současný výskyt s výskytem v minulosti. Nejprve jsme shromáždili všechny dostupné informace o jejím dřívějším výskytu. Podařilo se nám tak určit umístění 204 lokalit, kde byla kuňka na Vysočině v minulosti zaznamenána - ve většině případů šlo o rybníky a rybníční soustavy. V letech 2013 až 2015 jsme pak na jaře a v létě ověřovali výskyt kuňky na těchto lokalitách. Protože jde o nenápadnou drobnou žabu, zaměřili jsme se přitom zejména na hlasové projevy samců – typické kuňkání. Kromě počtu kuňkajících samců jsme zaznamenávali i údaje o počasí, stavu biotopu, rybářském hospodaření a přítomnosti dalších vzácných či naopak invazních druhů.

Mapa současného výskytu kuňky na Vysočině. Vyznačeny jsou všechny nám známé lokality před rokem i 2012 po něm (n = 207)

Současný výskyt kuňky na lokalitách kuňky do r. 2012. Čísla udávají počet lokalit

Počet volajících samců na lokalitách s potvrzeným výskytem kuňky

Výsledky svědčí o tom, že situace kuňky na Vysočině je velmi vážná. Přítomnost kuňky jsme bohužel potvrdili pouze na třetině lokalit. V některých regionech již kuňka zcela vymizela. Na řadě míst přežívá jen ve slabých, izolovaných populacích, které patrně nejsou dlouhodobě životaschopné (na 75 % lokalit s výskytem kuňky se ozývalo jen jeden až deset samců). Vzhledem k dlouhověkosti kuňky, která se dožívá až 13 let, se případné škodlivé vlivy mohou projevit se značným zpožděním a dospělci mohou na lokalitě přežít dlouho poté, co ztratili vhodný biotop k rozmnožování.

Možných příčin jejího ústupu je více: v uplynulých desetiletích to byla hlavně intenzifikace chovu ryb, chov tzv. polodivokých kachen pro myslivecké účely a intenzifikace zemědělství. V poslední dekádě pokračuje zejména degradace suchozemských biotopů kuňky (opuštění či naopak intenzivní využívání luk a pastvin, zarůstání břehů náletovými dřevinami i záměrné zalesňování posledních lučních enkláv).

Nyní plánujeme zejména sledovat zbylé populace a zajistit ochranu nadějných lokalit včetně potřebných zásahů (obnova tůní, kosení, prořezávky apod.) - na některých lokalitách už tyto zásahy probíhají. V letošním roce chceme na mapování kuňky navázat a prověřit zejména, v čem se liší biotop v lokalitách, kde kuňka přežila, od míst kde vyhnula. To nám napomůže v ochraně zbylých populací. Pro efektivnější monitoring také chceme zjistit, jak se mění počet kuňkajících samců během dne a v závislosti na počasí.

monitoringu se podařilo nově objevit řadu lokalit s výskytem evropsky významných druhů, nicméně řada z nich přežívá již pouze v rámci „extinkčního dluhu.“ Situace je relativně stabilní u evropsky významných druhů brouků vázaných na bezlesí (rašelinistiště, stepi). Ovšem i zde lze sledovat negativní trend v zarůstání lokalit v místech, kde se nedaří zajistit odpovídající management (zejm. mimo MZCHÚ).

Stav populací evropsky významných vážek a rovnokřídých nedoznal za uplynulý rok také významnějších změn, u vážek vázaných na stojaté vody přetrvává ovšem problém přerybněných nádrží. Bohužel ani v budoucnu nelze očekávat zastavení procesu intenzifikace rybníkářství se stále se zhoršujícími dopady. Z tohoto důvodu je nutno pokračovat v budování náhradních biotopů a jejich obnově, zejména jde o realizaci nových tůň a jejich odbahňování. U vážek vodních toků lze pozitivně hodnotit nastoupený trend v obnově přírodního charakteru malých vodních toků. V případě společenstva vážek řek ovšem stále přetrvávají limity v podobě technického charakteru mnoha větších vodních toků.

V případě motýlů ovšem zůstává situace ve velké míře stále špatná až kritická. Početnost hnědáka osikového pokračovala v mírném nárůstu i letos. Nicméně stále osciluje nad kritickou hranicí vyměření a je třeba nadále pracovat jak na detailním monitoringu, tak i managementových opatřeních. V případě modráska černoskvrnného je situace stále špatná, početnost tohoto druhu vyžadujícího pestrou mozaiku bezlesí se stále nedaří zlepšit a lze očekávat pokles populace i do budoucna. U mokřadních druhů modrásků lze stále narazit na problematické načasování termínu seče, nicméně na řadě lokalit se již podařilo vhodný management nastavit.

Hirudo medicinalis - pijavka lékařská

Monitoring lokality I. v NPR Pastvisko, Lednice na Moravě

Roční výkyvy jsou zpravidla způsobeny suchým létem. Příznivým rokem byla sezóna 2014.

Celkově lze rok 2015 hodnotit za skupinu hmyz neutrálně až mírně pozitivně. Na jednu stranu se nepodařilo odstranit negativní vlivy způsobující pokles populací u řady druhů, na stranu druhou se podařilo zajistit velké množství nálezových dat a tím i objevit řadu dosud neznámých populací a spolu s tím se i díky vhodnému managementu daří stabilizovat početní stavy mnoha ohrožených evropsky významných druhů.

Monitoring ostatních bezobratlých byl v roce 2015 zajištěn jak interními, tak i externími spolupracovníky, byl rovněž součástí projektu OPŽP Mapování a monitoring.

Podle metodik pro monitoring a mapování byly sledovány všechny významné skupiny, z desetinožců monitoring probíhal u raka kamenáče (v současnosti 58 lokalit, převážně externě) a raka říčního. Z měkkýšů se monitorovaly lokality evropsky významných druhů (perlorodka říční, velevrub tupý, svinutec tenký, vrkoč útlý, vrkoč bažinný). Probíhalo každoroční mapování a monitoring lokalit pijavky lékařské (včetně nejteplejších oblastí Čech a další potenciální oblasti výskytu v panonské oblasti). Rok 2015 byl úspěšným ve vyhledávání lokalit vzácných druhů vrkočů, zvláště však evropsky chráněného vrkoče Geyerova, který byl potvrzen nově i na dalších lokalitách mimo Vysočinu (např. Světlík u Frymburka nebo PR Na Volešku, Strašín u Kašperských Hor).

V souvislosti s račím morem bylo prověřováno více lokalit (5). Mor byl prokázán pouze na jedné z nich (Plzeňský kraj, Pec pod Čerchovem, rybník U Mlýnečku na Černém potoce). Na problematice monitoringu AOPK ČR úspěšně spolupracuje s katedrou ekologie PřF UK a VÚV TGM.

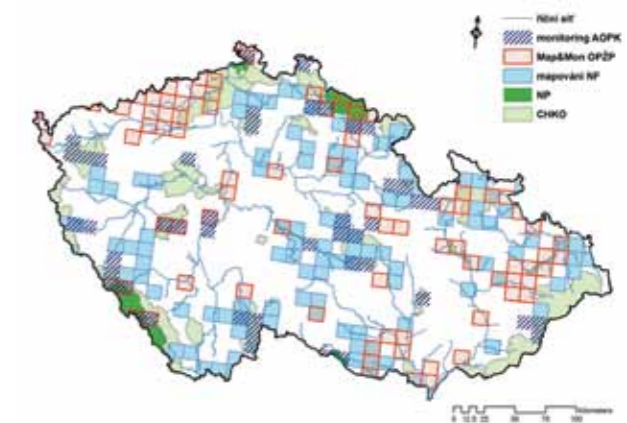
3.2.4 Ryby a mihule

V roce 2015 byl monitoring ryb a mihulí značně rozšířen díky projektu EHP fondů Monitoring stavu evropsky významných druhů rostlin a živočichů a druhů ptáků v soustavě Natura 2000. V rámci tohoto projektu byla provedena inventarizace rozšíření ryb a mihulí na 325 lokalitách v 90 evropsky významných lokalitách (EVL) a 116 mapovacích čtvercích. Více než na 80 % lokalit byly zaznamenány evropsky významné druhy a mezi nejčastěji zaznamenané druhy patří vranka obecná (76 lok.) a mihule potoční (45 lok.). Naopak i přes toto intenzivní úsilí byl např. sekavec zaznamenán pouze na šesti lokalitách a piskoř pruhovaný na dvanácti. Potěšitelné je zjištění výskytu lipana podhorního na 24 lokalitách, kde byly často zhotoviteli potvrzeny životaschopné populace v dobrém stavu, což naznačuje, že na původních a vhodných lokalitách se lipanovi opět daří.

Druhým podstatným zdrojem informací je letos končící projekt OPŽP Mapování a monitoring EVD. Celkem bylo díky tomuto projektu v roce 2015 mapováno 260 lokalit. V jedné z jeho částí bylo provedeno sledování nejcennějších EVL, mezi takové patří EVL Soutok-Podluží. Na této tradičně druhově nejbohatší lokalitě bylo v roce 2015 zaznamenáno sedm evropsky významných druhů ryb. Toto číslo je porovnatelné s výsledky z roku 2014. V loňském roce byly zaznamenány pouze parma obecná, bolen dravý, hořavka duhová, piskoř pruhovaný, sekavci, hrouzek Vladykovův a ježdík dunajský. Dále byl zhodnocen výskyt vzácných druhů v málo prozkoumané EVL Oleksovická mokřina a proveden detailní průzkum populace hrouzka Vladykovova v místě nové navrhované EVL Meandry Jihlavy.

Ve druhé části bylo provedeno sledování 69 potenciálně vhodných lokalit pro výskyt piskoře pruhované či hořavky duhové. Ověřovány byly jak historické literární údaje, tak méně důvěryhodné nálezy z NDOP. Výsledky tohoto sledování ukazují znatelný pokles rozšíření piskoře, který byl zaznamenán pouze na šesti lokalitách a pravděpodobně mizí i z lokalit v minulosti prokazatelně osídlených. Zásadním zjištěním je potvrzení výskytu piskoře i ve spodní části povodí Ohře v Terezíně. U hořavky duhové nedochází k tak velkým změnám rozšíření a tak byla větší pozornost věnována piskoři. Hořavka tak byla potvrzena pouze na šesti lokalitách. I u hořavky ale došlo k vymizení na několika v nedávné minulosti známých místech výskytu, naopak lokality na spodní Sázavě, Berounce a Labí vykazují stabilní početnosti a na Moravě je hořavka obecně relativně běžná. Sledování výskytu vranky obecné a mihule potoční bylo, jako již tradičně, prováděno jak pracovníky AOPK ČR, tak v rámci projektu. Systematický interní monitoring proběhl loni na 32 trvale monitorovaných lokalitách (19 pro vranku / 13 pro mihuli), které se vždy skládají ze tří podlokalit. Externí monitoring byl v roce 2015 naplánován účelně tak, aby se podařilo pokrýt co největší

území ČR, kde v posledních pěti letech neproběhlo mapování žádného z těchto druhů. Z celkem 146 lokalit byla mihule potoční či vranka obecná zjištěny na 28, respektive 49 lokalitách. Poprvé byly v roce 2015 do monitoringu prováděného zaměstnanci AOPK ČR zařazeny vhodné lokality s výskytem sekavce na území CHKO Třeboňsko. Zdejší populace patří dlouhodobě k nejnámějším v republice a aluvium Lužnice navíc představuje vhodný habitat pro tento druh. Sledování bude pokračovat v tříletém intervalu i v budoucnu. Celkem byly tedy v roce 2015 v rámci cíleného monitoringu a mapování získány informace o rozšíření ryb a mihulí z 250 mapovacích polí, což představuje přibližně 37 % plochy celé České republiky. Připočteme-li i údaje získané z loni spuštěného mapování vzácných druhů ryb ve spolupráci se serverem Biolib a ostatní datové zdroje, rozroste se počet sledovaných čtverců na celkových 275, což již představuje 41 % rozlohy ČR.

Rozsah sledování stavu mihulí a ryb v roce 2015

3.2.5 Obojživelníci a plazi

Sledování stavu obojživelníků a plazů probíhalo v roce 2015 na několika úrovních. Monitoring byl v tomto roce z 60 % realizován interními pracovníky (13 regionálních pracovišť a ústřední pracoviště) a z 40 % externisty. Terénní práce probíhaly převážně v první polovině roku na konkrétně určených lokalitách v rámci systému monitoringu dle stanovených metodik. V roce 2014 byl dokončen projekt celoplošného mapování obojživelníků a plazů. Na tento projekt bylo v roce 2015 navázáno a bylo započato další období celoplošného mapování. Předpokládá se, že bude pokračovat do roku 2022 a za toto období bude opět zmapována celá Česká republika. Během prvního roku bylo interními pracovníky získáno celkem 6 000 recentních nálezových dat o výskytu obojživelníků a 1 100 dat o výskytu plazů. Získané údaje jsou velmi cenným podkladem pro analýzy stavu druhů.

více viz Box č. 15

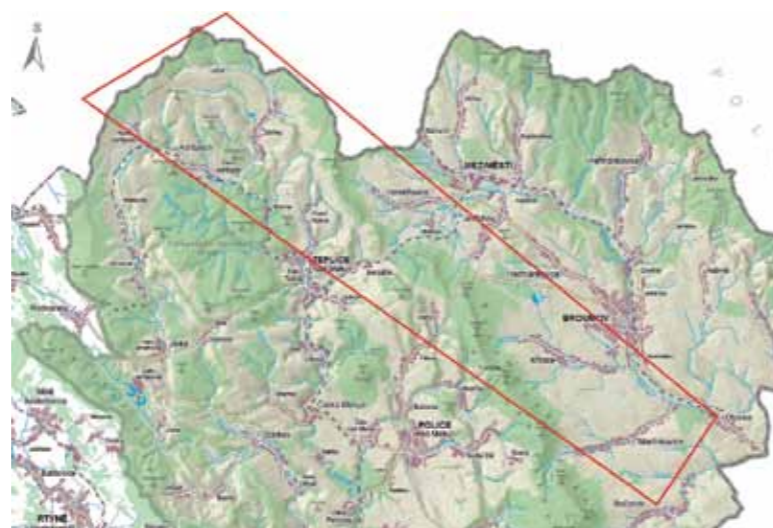
Náhrada škody způsobené vlkem

Na podzim roku 2015 se podařilo zdokumentovat pracovníkům oddělení Správa CHKO Broumovsko výskyt minimálně jednoho vlka (*Canis lupus*) v Broumovském výběžku. Tato šelma zde nežije trvale. V historických pramenech se uvádí pouze to, že vlci se v Broumovském výběžku udrželi nejméně do poloviny 18. století a že ještě na počátku 20. století byly v lesích patry pozůstatky vlčích jam. Za vymizením vlků stál člověk, který vlky přímo pronásledoval jako své potravní konkurenty. O výskytu vlků na Broumovsku až do nedávna nebyly žádné ověřené údaje mimo ojedinělé pozorování v roce 1978. Na jaře roku 2013 však byly nalezeny stopy a trus a jeho nahodilý výskyt je v posledních letech zmiňován také ze sousedního Polska severně od Javořích hor z oblasti chráněné krajinné oblasti (park krajobrazovy) Góry Kamienne.

Vlk obecný (*Canis lupus*) je v České republice chráněný podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, a to v kategorii kriticky ohroženého druhu. Vzhledem k vzácnému výskytu tohoto druhu v České republice (několik jedinců žije pouze v CHKO Beskydy a CHKO Kokořínsko-Máchův kraj) nelze jeho stav snižovat lovem. Za splnění podmínek stanovených zákonem č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, lze hradit škodu prokazatelně způsobenou na území naší republiky tzv. vybraným zvláště chráněným druhem živočicha, kam řadíme právě i vlka.

Vlci občas působí škody na hospodářských zvířatech, především na ovcích. K těm prokazatelně došlo i v CHKO Broumovsko v roce 2015, a to na ovcích na farmě pana Lukáše Krecbacha v Adršpachu. Jeho pastviny se nacházejí severně od obce, přibližně mezi zámekem a Dlouhým vrchem. Ovce zde předtím přes deset let choval už jeho otec Karel Krecbach.

Na pastvinách se pohybovalo více než 200 ovcí, které byly celoročně umístěné venku a majitelé je do žádného chovného zařízení nezavírali (ani sezónně, ani na noc). Své pastviny kontrolovali většinou vícekrát za den. V období od 17.11.2015 do 5.12.2015 však zaznamenali na svých pastvinách celkem 12 usmrčených ovcí. Tyto ovce byly prohlédnuty veterinářem, který ve své zprávě jasně definoval příčinu smrti, a to stržení velkou divočí šelmou. O těchto událostech byli dne 17.12.2015 informováni pracovníci oddělení Správa CHKO Broumovsko. Zároveň jim také byla poskytnuta fotodokumentace zjištěných případů, kopie veterinární zprávy a doklad o likvidaci uhynulých jedinců v kaflerii. V následujícím období s přesahem do roku 2016 byla majiteli nahlášena další zjištěná škoda na 10 ovcích (5 usmrčených, 1 zraněná a usmrčená, 4 zraněné) a jednom teleti (zraněné).

Schematická mapa vlčího teritoria

V našem případě nastala škoda způsobená vlkem na vymezených domestikovaných zvířatech, kam se řadí i ovce. Podmínkou pro úspěšné vyplacení finanční náhrady je v případě napadení nebo usmrcení ovcí jejich umístění v uzavřeném objektu nebo elektrickém ohradníku v době vzniku škody. Tato podmínka byla splněna. O náhradu této škody poškozený majitel požádal Krajský úřad Královéhradeckého kraje. K 31.3.2016 prozatím nebyla škoda poškozenému vyplacena a proces náhrady je v jednání. Nezaplacené náhrady škody se může poškozený případně domáhat soudní cestou.

V roce 2015 probíhalo také sledování stavu obojživelníků a plazů ve vybraných EVL v rámci projektu z EHP fondů „Monitoring stavu evropsky významných druhů rostlin a živočichů a druhů ptáků v soustavě Natura 2000“ (aktivita Mapování evropsky významných druhů živočichů ve stanovištně vhodných územích soustavy Natura 2000).

3.2.6 Savci

Největší taxonomickou skupinou savců, která je předmětem monitoringu, jsou netopýři (27 druhů). V roce 2015 bylo sledování opět zajištěno ve spolupráci s Českou společností pro ochranu netopýřů a zahrnovalo především: 1) sčítání netopýřů na zimovištích (proběhlo v lednu a únoru – cca 700 lokalit); 2) sledování letních kolonií (proběhlo v červnu a červenci – 200 lokalit). Jedná se ve své podstatě o pokračování dlouhodobého projektu, který byl zahájen již v 50. letech minulého století a získaná data tak zásadně přispívají k řešení problematiky dlouhodobých změn rozšíření a početnosti jednotlivých druhů na území ČR. V roce 2015 byl mj. opět potvrzen trend nárůstu početnosti netopýra velkého, netopýra brvitého či vrápence malého.

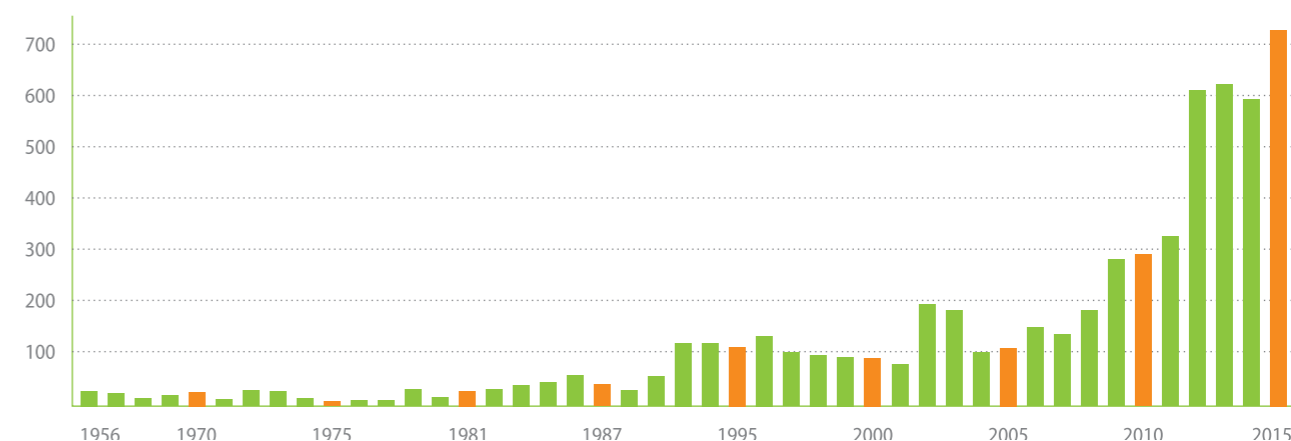
Výskyt sysla obecného byl v roce 2015 potvrzen celkem na 35 lokalitách. Na dalších dvou lokalitách - Dolní Dunajovice a Slavkov u Brna - se nepodařilo výskyt syslů ověřit, je zde pouze předpokládán dle zjištění z roku 2014 a pro jeho potvrzení je nutné provést další podrobnější kontroly v následujících letech. Celková početnost populace syslů byla odhadnuta na 4300 – 5000 jedinců. Management na většině lokalit probíhá odpovídající formou díky podpoře zajišťované v rámci záchranného programu z několika zdrojů ochrany přírody (POPFK, PPK, Life+, příspěvky některých krajských úřadů). Méně závažné problémy s managementem byly zaznamenány pouze na lokalitách Radouč a Ivančice. Na ostatních lokalitách ho lze označit jako vyhovující.

Problémy s predací syslů (kočkami či dravci) byly hlášeny z lokalit Vyškov a Trhový – Bor.

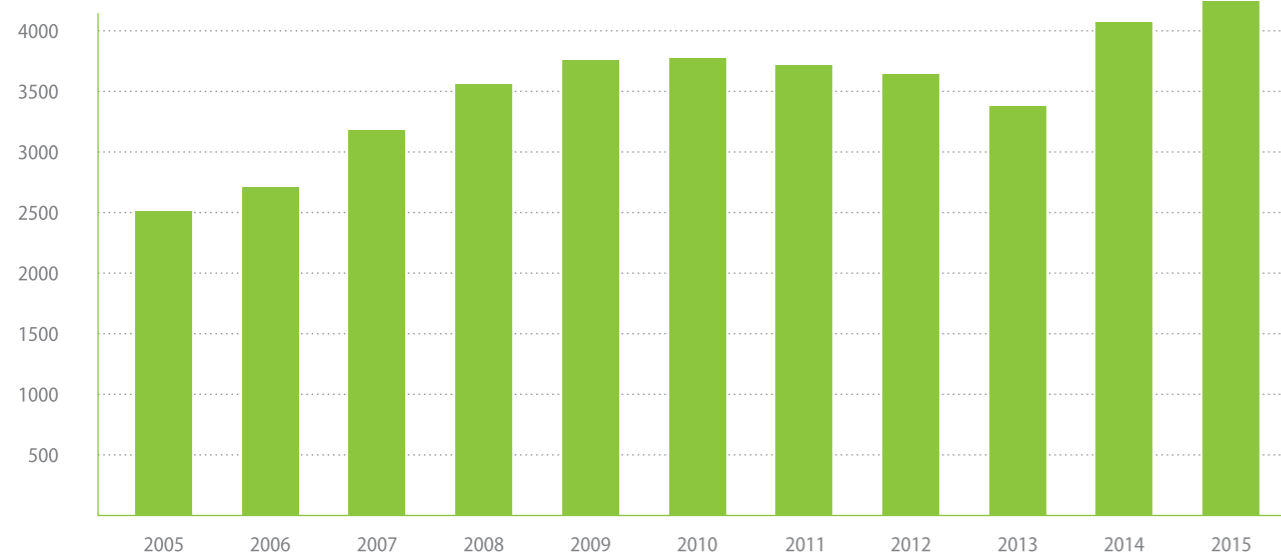
V případě velkých šelem bylo z území celé České republiky získáno za období 2014 – 2015 75 nových údajů o výskytu rysa ostrovida, 26 údajů o výskytu vlka obecného a 6 údajů o výskytu medvěda hnědého. Získané údaje spolu s údaji předchozích monitoringů potvrzují stálý výskyt všech tří velkých šelem v oblasti Beskyd a stálý výskyt rysa ostrovida v Českém lese, na Šumavě, v Blanském lese, Novohradských horách a na Brdech. Na ostatním území nemá výskyt rysa stálý charakter. I přes tuto pozitivní skutečnost je však stále velmi alarmující absence údajů o výskytu druhu v Labských pískovcích a Lužických horách (zaznamenán pouze jediný nález stopy), jakož i velmi nízký počet údajů v sousedních Krušných horách. Opakovaně bylo zaznamenáno málo údajů z Jeseníků, Českého lesa a Novohradských hor, tedy z oblastí, kde ještě nedávno existovaly stabilizované a početnější subpopulace tohoto druhu. Situace v Českém lese zcela jistě souvisí s výrazným poklesem pozorování druhu v hraniční oblasti Bavorska (Oberpfalzer Wald a Fichtelgebirge). Naopak opakovaně se rys ostrovid vyskytl i v Krkonošském národním parku, v Jizerských horách a Krušných horách. V těchto územích se snad jedná o pokračování vzniku stabilní a možná i rozmnožující se populace. Po delší době byl zaznamenán výskyt rysa i na Plzeňsku, Křivoklátsku a Jindřichovohradecku, pravděpodobně se však jednalo pouze o migrujícího jedince. Opakovaně byly získány údaje o výskytu vlka v severních Čechách a zvláště pak v oblasti Mimoňska a Šluknovska. Na Mimoňsku bylo zjištěno i narození mláďat, rozmnožující se populace souvisí s rozšiřující se německou populací v Lužici. Naopak nebyl prokázán opětovný výskyt vlků v oblasti Krušných hor a Krkonoš. Nově byl po několika letech zaznamenán i výskyt vlka na Šumavě.

více viz Box č. 16

Změny početnosti netopýra velkého (*Myotis myotis*) ve štolách lomu Malá Amerika v letech 1956 - 2015

Změny početnosti sysla obecného (*Spermophilus citellus*) v letech 1956 - 2015

Průběžně se evidovaly pozorování a nálezy všech druhů savců, což platí i pro zbývající evropsky významné druhy.

V rámci projektu „Mapování a monitoring EVD“ proběhlo mapování/monitoring kromě netopýrů a sysla obecného (viz výše) u dalších 4 druhů: kočky divoké – definitivně se podařilo po dlouhé době prokázat výskyt na území ČR, tchoře stepního – 2 nová pozorování, vydry říční – 10 vybraných EVL a 2 okrajové oblasti, plšika lískového – doložení výskytu v 50 polích síťového mapování.

3.2.7 Projekt OPŽP Mapování a monitoring EVD

Rok 2015 byl posledním rokem projektu Monitoring a celoplošné mapování evropsky významných druhů živočichů pro dokončení soustavy Natura 2000, (projekt byl podán 2009 a registrován v roce 2010, práce započaly 2013) z Operačního programu Životní prostředí. Byly tedy provedeny veškeré práce v projektu naplánované. Do konce roku byly odevzdány všechny zjištěné údaje do NDOP a byly odevzdány také závěrečné zprávy ke každé části projektu. Veškeré faktury za dodavatelské práce i administrativní a koordinátorské záležitosti byly dle plánu proplaceny.

Cílem projektu bylo podrobné a plošné mapování (v širším smyslu slova monitoring) vybraných druhů živočichů na celém území ČR zajištěné především prostřednictvím akademických subjektů a dalších vědeckých a odborných institucí. Všechna získaná data byla ukládána a zpřístupňována v rámci NDOP, a tak jsou k dispozici všem příslušným orgánům veřejné správy pro činnosti vyplývající z jejich kompetencí.

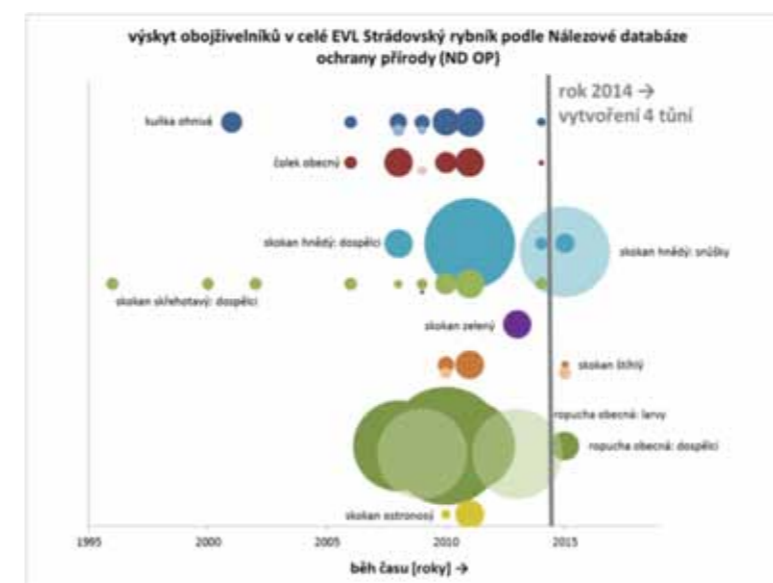
Projekt zahrnuje mapování a monitoring evropsky významných druhů raků, měkkýšů, brouků, motýlů a ostatních skupin hmyzu (vážky, rovnokřídlí), mapování evropsky významných druhů ryb, obojživelníků a plazů, vybraných druhů savců (netopýrů, bobra evropského, velkých šelem, sysla a vydry (mimo území Beskyd), kočky divoké, plšika lískového, tchoře stepního a křečka polního) a mapování druhů ptáků z přílohy I směrnice o ptácích. Mapování a monitoring probíhalo na základě specifických metodik pro každý taxon. Terénní práce provádělo 16 externích subjektů z řad akademické sféry neziskových organizací a dalších vědeckých a odborných institucí.

Terénní práce na projektu proběhly v omezeném rozsahu v letech 2012 a 2013 a v plném rozsahu v roce 2014 a 2015, který je termínem konce projektu.

Výsledky projektu budou prezentovány přímo dodavatelskými subjekty na semináři pořádaném odborem monitoringu a biodiverzity v březnu 2016. Budou shrnuty v samostatném čísle sborníku Příroda, stručné shrnutí, včetně nejzajímavějších zjištění bude publikováno v časopise Ochrana přírody.

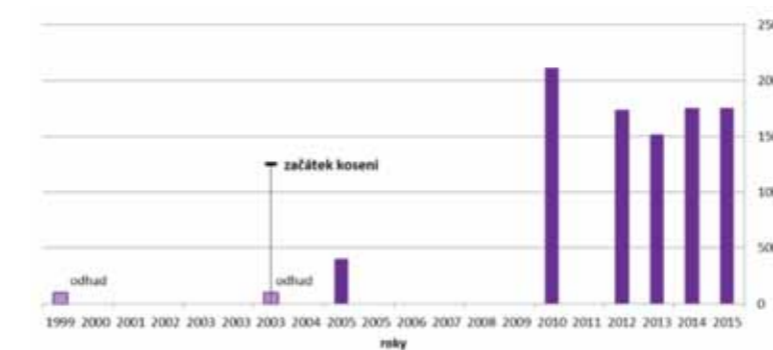
Jak managementové zásahy pomohly přírodě?

VKP „Vstavačová louka u Libouchce“ nacházející se v katastru obce Libouchec (okr. Ústí n. L.) byl registrován v r. 1996. Nalézá se na pravém břehu Tiského potoka s hojným výskytem vlhkomilných druhů rostlin, z nichž některé patří mezi zvláště ohrožené druhy. Lokalita je obklopena lesem, břehovým porostem pravostranného přítoku Tiského potoka a Tiským potokem s doprovodnou zelení. Z chráněných druhů se zde vyskytuje úpolín evropský (*Trollius altissimus*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) a další významné indikační rostlinné druhy (ostřice bledá, o. Hartmanova, o. plstnatá, o. chabá, o. prosová, prvosěnka jarní, sasanka lesní). První managementový zásah zde byl po dlouhé době absence hospodaření proveden v r. 2003 a spočíval v mozaikovitém kosení travních porostů. Počet prstnateců májových se zvýšil za 3 roky o 300 jedinců na ploše 0,4 ha. Od té doby na lokalitě probíhá pravidelný monitoring AOPK ČR, který potvrzuje zvýšení a stabilizaci populace tohoto druhu o celkovém počtu cca 1800 jedinců.

Různé druhy obojživelníků jsou označeny různou barvou. Mladší vývojová stádia (snůšky, larvy) jsou znázorněna světlejší barvou, velikost kruhů odpovídá početnosti.

EVL Strádovský rybník leží v Ústeckém kraji (okr. Ústí nad Labem), cca 1 km východně od města Krupka na úpatí Krušných hor. Lokalitu představuje menší rybník obklopený podmáčenou lesní enklávou (topol, jasan, olše, bříza). Předmětem ochrany je zde kuňka ohnivá (*Bombina bombina*). Z dalších obojživelníků se na lokalitě vyskytují skokan štitlý (*Rana dalmatina*), skokan hnědý (*Rana temporaria*), skokan skřehotavý (*Pelophylax ridibundus*), ropucha obecná (*Bufo bufo*), kuňka ohnivá (*Bombina bombina*) a čolek obecný (*Triturus vulgaris*). Rybník je využíván jako plůdkový výtažník pro chov plůdku a nasad původních druhů ryb, zejména jelce jesena a dalších. Predační tlak na

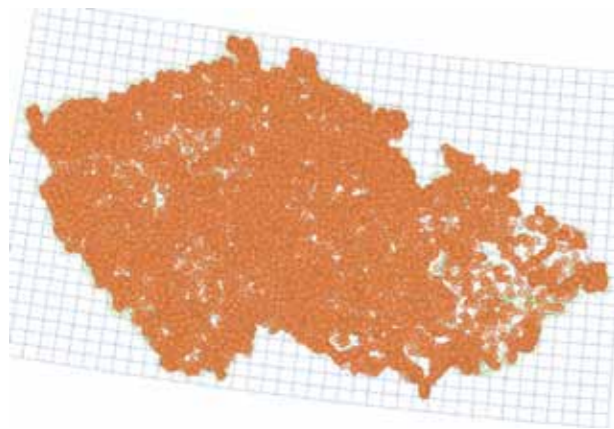
Počet prstnateců májových na Vstavačové louce u Libouchce

obojživelníky není vzhledem k velikosti a způsobu života obsádky zásadní. Populace obojživelníků zde však mnohem více ohrožuje výskyt střevličky východní, která sem po toku Strádovského potoka proniká z rybníků v obci Strádov, a v některých letech může tvořit významnou část obsádky (až 30 %). Negativní vliv má dále zastínění litorálního pásma vzrostlými stromy v okolí, jejichž opad podporuje zaměňování vodní plochy. Pro zlepšení perspektivy populace kuňky ohnivá bylo na lokalitě třeba provést zásah, který by vytvořil prostředí vhodné pro rozmnožování. Na podzim 2014 byly vybudovány čtyři drobné vodní plochy (tůně) o velikosti cca 8 x 6 m s průměrnou hloubkou okolo 1 m. Následně byl v roce 2015 na lokalitě zahájen monitoring, z jehož výsledků vyplývá, že tůně byly osídleny obojživelníky již na jaře tohoto roku. Velký nárůst snůšek skokana hnědého je důkaz, že obojživelníci tůň našli a rozmnožují se v ní.

Podle zkušenosti můžeme větší nárůst snůšek a larev v tůních a také další druhy obojživelníků očekávat později – po dvou či více letech od vytvoření tůň. Máme-li udělat závěr dnes, pak data z monitoringu nasvědčují, že záměr zlepšit prostředí pro rozmnožování obojživelníků v EVL Strádovský rybník se podařilo.

Monitoring zde bude i nadále pokračovat, jeho výsledky poslouží mimo jiné jako podklad pro návrhy dalších managementových opatření, směřujících k podpoře populací obojživelníků na této lokalitě.

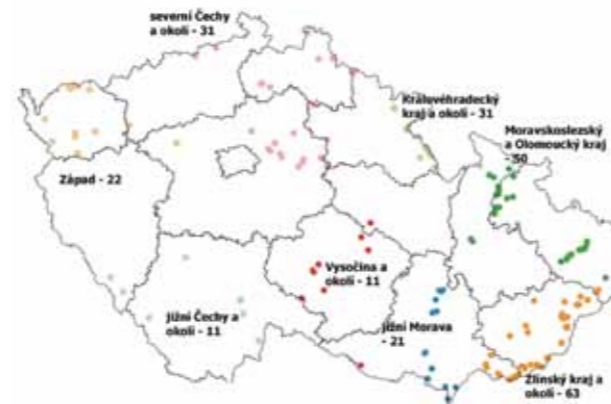

Registrace zjištěné v rámci projektu Map&Mon EVD v letech 2012-2015 a zapsané v NDOP

3.2.8 Projekt EHP „Monitoring stavu EVD rostlin a živočichů a druhů ptáků v soustavě Natura 2000“

V roce 2015 byl zahájen projekt financovaný z EHP fondů zaměřený na sběr dat o stavu populací evropsky významných druhů (EVD) vybraných EVD v soustavě Natura 2000 ve spolupráci s partnery (Česká zemědělská univerzita, Česká společnost ornitologická).

Cílem projektu je prohloubení znalostí o stavu EVD, popř. druhových společenstev, jejichž jsou součástí, v územích Natura 2000, a to se zaměřením na všechny systematické skupiny rostlin a živočichů. Pro jakékoliv rozhodování v těchto územích je znalost o rozšíření a stavu ochránářsky významných druhů nezbytným podkladem, proto budou zjištěné poznatky využity k formulaci managementových opatření pro zajištění příznivého stavu předmětu ochrany. Součástí projektu je i propagace soustavy Natura 2000 a druhů, které jsou předmětem její ochrany. Projekt má celkem 6 odborných částí, které řeší AOPK ČR (Mapování EVD mechorostů v soustavě Natura 2000, Stav vybraných druhů cévnatých rostlin ve vybraných EVL, Detailní inventarizace populací EVD brouků ve vybraných EVL, Mapování EVD živočichů ve stanovištně vhodných územích soustavy Natura 2000, Stav populací bolena dravého a sekavce říčního v EVL – údolních nádrží a Hodnocení úspěšnosti péče o travní porosty v lokalitách soustavy Natura 2000). Na těchto aktivitách se podílí přes 140 externích pracovníků. Všechna získaná data budou uložena do NDOP, kde je mohou využít příslušné orgány veřejné správy. Další 8 odborných částí projektu je řešeno partnery. Kvůli pozdnímu zahájení projektu a extrémně suchému létu v roce 2015 bude prodloužena doba realizace projektu do prosince 2016.

Rozložení 240 fytoocenologických snímků mapovaných v rámci projektu v aktivitě Hodnocení úspěšnosti péče o travní porosty v lokalitách soustavy Natura 2000 v roce 2015 (barvy odpovídají regionálnímu členění zakázky)

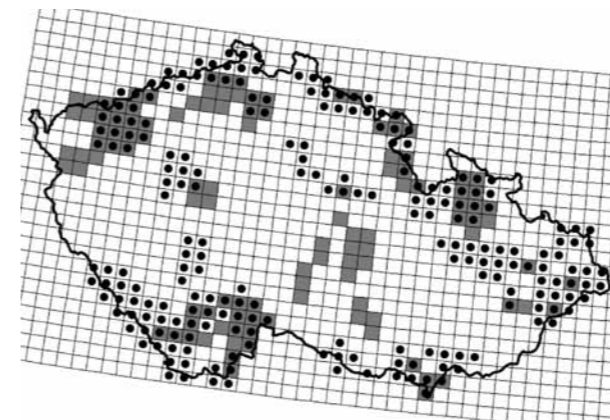
3.2.9 Projekt Ochrana a udržitelné využívání mokřadů České republiky

V roce 2015 pokračovaly práce na projektu Ochrana a udržitelné využívání mokřadů České republiky. Cílem projektu je zjištění současného stavu mokřadů České republiky, včetně jejich rozlohy a rozšíření, zjištění stavu složek biodiverzity mokřadů a zlepšení znalostí a povědomí veřejnosti o úloze a fungování mokřadů v krajině. Projekt věnuje náležitou pozornost i vybraným lidským aktivitám, které významně ovlivňují stav a funkci mokřadů a jejich existenci. Jedná se o interakci mokřadů a zemědělství, mokřadů a těžby a vzájemného vlivu mokřadů a klimatické změny. Projekt započal v roce 2014 a je financován z EHP a Norských fondů 2009 – 2014. Příjemcem je Ministerstvo životního prostředí. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR je jedním z partnerů projektu a zabývá se třemi dílčími aktivitami. První aktivitou je zjištění stavu a rozlohy mokřadů. V rámci této aktivity byla na základě veřejné zakázky provedena aktualizace mapování biotopů ve 21 okrscích, které se nacházejí v oblasti mokřadů mezinárodního významu. Šest z těchto okrsků bude dopracováno v roce 2016 a data budou následně vyhodnocena. Druhou aktivitou je vyhodnocení druhové diversity a velikosti populací netopýrů ve vybraných mokřadech mezinárodního významu. Jednalo se o jedno sezónní sledování společenstev netopýrů v aktivní fázi jejich života. Výstupem je zpráva s názvem „Vyhodnocení druhové diversity a habitatové preference netopýrů ve vybraných mokřadech ČR“. Všechna data o druzích (získaná z této i z předešlé aktivity) jsou ukládána a zpřístupňována v rámci NDOP. Třetí aktivitou je vytvoření Databáze mokřadů. Ta svým obsahem vychází z publikace Mokřady ČR. K 1739 mokřadům byly vytvořeny mapové zákresy a 64 mokřadů bylo lokalizováno bodem. Pro jednotlivé mokřady byly z fotoarchivu AOPK vybrány

vhodné fotografie. Z vytvořených podkladů a připraveného zadání vznikne Databáze mokřadů na začátku roku 2016, kdy bude také zpřístupněna široké veřejnosti.

3.2.10 Ptáci

Sledování stavu ptáků probíhá od roku 2014 do roku 2018 v síti středoevropského systému (KFME), členícím Českou republiku na celkem 679 kvadrátů. Terénní šetření obsahuje dva metodické bloky: A a B. V bloku A se užívá jednotná metodika Atlasu hnízdního rozšíření pro všechny druhy a na celém území ČR. V bloku B se uplatňují specifické metodiky monitoringu pro vybrané druhy směrnice o ptácích. Blok A zajišťuje externě Česká společnost ornitologická, blok B je zajištěn zaměstnanci AOPK ČR. V rámci metodického bloku A bylo letos zmapováno 218 kvadrátů. V rámci metodického bloku B proběhl pomocí 23 metodik monitoring 63 druhů ve 135 kvadrátech. Všechna nasbíraná data byla odevzdána do Nálezové databáze ochrany přírody (NDOP). K monitoringu ptáků přispěl také projekt OPŽP Mapování a monitoring EVD, v rámci něhož se mapuje 60 druhů ptáků z přílohy I směrnice o ptácích. V roce 2015 bylo zmapováno 180 polí síťového mapování.

Přehled mapování a monitoringu ptáků v rámci sledování stavu druhů v roce 2015. Černé tečky: Metodický blok A – metodika Atlasu hnízdního rozšíření. Šedé čtverce: Metodický blok B – intenzivní monitoring vybraných druhů

3.3 Hodnocení péče o přírodu

Hodnocení se zaměřuje na vybraná opatření prováděná v ochraně přírody a na jejich dopady na biodiverzitu. Zdrojem dat pro hodnocení je monitoring vzorku lokalit, které jsou předmětem péče ochrany přírody s cílem podpořit biologickou rozmanitost a zvýšit kvalitu biotopů. Příklad vyhodnocení na dvou sledovaných lokalitách je uveden v boxu. V roce 2014 pokračoval sběr dat zaměřený na 3 opatření:

- péče o trvalé travní porosty, konkrétně kosení, pastva a likvidace náletu (okruhy A1 a A2),

- vytváření tůní pro podporu obojživelníků (okruh C),
- likvidace invazních druhů rostlin (okruh D).

Na sběru dat se podílelo 61 monitorovatelů, všichni jsou pracovníky AOPK ČR. Díky iniciativě a vstřícnosti monitorovatelů se podařilo opět zvýšit počet sledovaných lokalit na celkový počet 370. Sběr terénních dat proběhl standardizovaným způsobem podle již ustálené metodiky. Počet lokalit, na základě kterých je možno hodnotit dopady péče o travní porosty na jejich biodiverzitu, byl v roce 2015 jednorázově zdvojnásoben díky projektu EHP Monitoring stavu EVD. S pomocí externích zpracovatelů bylo zopakováno cca 200 historických fytoocenologických snímků na lokalitách / travních porostech, a to jak sečených, tak kontrolních. Historické snímky pocházejí dílem z databáze AOPK ČR, především však z České národní fytoocenologické databáze.

více viz Box č. 17

3.4 Hodnocení ekosystémových služeb

AOPK ČR nadále spolupracuje s partnery na činnosti směřující k hodnocení ekosystémových služeb v ČR. Hodnocení má vyjádřit význam přírodní složky prostředí (= ekosystémů) pro kvalitu života lidské společnosti a přiměřeně jej zohlednit při všech typech rozhodování, která mají na přírodu dopad. Zástupce AOPK ČR průběžně komunikuje s pracovníky Evropské komise o postupu ČR v hodnocení a zúčastnil se dvou jednání pracovní skupiny zaměřené na hodnocení ekosystémových služeb (WG MAES). AOPK ČR spolupracuje s týmem projektu ESMEALDA, který na zadání Evropské komise analyzuje postup, shody a odlišnosti ve způsobu hodnocení v různých státech EU a sestavuje metodická doporučení a materiály. Podkladem AOPK ČR připraveným za účelem odhadu kapacity ekosystémů poskytovat služby je konsolidovaná vrstva ekosystémů. Vrstvu je k dispozici k nahlédnutí na MapoMat ČR (<http://mapy.nature.cz/>), na žádost je rovněž poskytována externím žadatelům (v roce 2015 5 smluv o poskytnutí dat). Na žádost MŽP byla konsolidovaná vrstva ekosystémů představena v květnu v Trondheimu (Norsko) na konferenci věnované projektům z EHP fondů v tématu „Biodiverzita a ekosystémové služby“.

4/ Informační systém ochrany přírody

4.1 ÚSTŘEDNÍ SEZNAM OCHRANY PŘÍRODY

Činnosti v oblasti zabezpečení chodu Ústředního seznamu ochrany přírody (ÚSOP) probíhaly i v roce 2015 dle zákona č. 114/1992 Sb. a vyhlášky č. 64/2011 Sb. Současně byla zajišťována správa vektorových geografických dat o zvláště chráněných územích (ZCHÚ), smluvně chráněných územích (SCHÚ) a památných stromech. Pokračovala digitalizace (skenování) tištěné dokumentace a její doplňování do Digitálního registru ÚSOP (DR ÚSOP – <http://drusop.nature.cz>). Na základě dokumentace doručené v roce 2015 bylo do DR ÚSOP zapsáno 43 nových maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ) a 1 velkoplošné zvláště chráněné území – CHKO Brdy a byla zapracována změna zonace Krkonošského národního parku. Na základě aktuální i dodatečně dodané dokumentace bylo aktualizováno 29 přehlášených MZCHÚ a 5 území bylo zrušeno. Část dokumentace byla do ÚSOP doručena od orgánů ochrany přírody až s dvouletým zpožděním.

Vyhlášená, přehlášená a zrušená MZCHÚ zpracovaná v DR ÚSOP v r. 2015

V DR ÚSOP zpracováno	NPR	NPP	PR	PP	Celkem
Nově vyhlášených MZCHÚ		1	3	39	43
Přehlášených MZCHÚ	2	4	11	12	29
Zrušených MZCHÚ	1			4	5

Dále bylo nově zaznamenáno 57 památných stromů, 20 památných stromů bylo označeno jako zrušené a u 22 skupin nebo alejí došlo ke zrušení ochrany jednotlivých stromů. Do DR ÚSOP bylo zaevidováno 414 inventarizačních průzkumů, 122 souhrnných doporučených opatření a 236 plánů péče. Došlá dokumentace byla spolu s dalšími podklady uložena do Sbírký listin. V roce 2015 bylo uskutečněno 86 návštěv veřejně přístupných Sbírký listin. Z toho šlo o návštěvy 55 externích badatelů a 31 zaměstnanců AOPK ČR. V rámci poskytování elektronických dat z DR ÚSOP bylo vyřízeno 147 elektronických žádostí. Ve spravovaných geografických datech byly prováděny průběžné aktualizace. Vzhledem k pokračujícímu zvýšenému objemu vyhlášení EVL jako ZCHÚ, bylo vymezení MZCHÚ aktualizováno a poskytováno v kvartálních intervalech. V roce 2015 byla aktualizována data VZCHÚ (1x), památných stromů (2x), smluvně chráněných území (1x) a geoparků (2x). V roce 2015 začala nově probíhat v ÚSOP kontrola vyhlášovacích dokumentací ZCHÚ ještě před jeho vyhlášením. Cílem tohoto opatření je odstranit později těžko napravitelné chyby ve zřizovací dokumentaci. V rámci těchto prací bylo zkontrolováno 13 navrhovaných maloplošných ZCHÚ a 3 velkoplošná ZCHÚ.

V průběhu roku byly poskytnuty statistické výstupy a přehledy o chráněných územích ČR následujícím organizacím v ČR: Český statistický úřad, Ministerstvo životního prostředí, CENIA, Lesy ČR, Česká geologická služba. Na úrovni mezinárodní spolupráce byly předány statistiky za ČR také do Common Database on Designated Areas (CDDA), spravované EEA, a to včetně geografických dat. Během celého roku byly prováděny přípravy a harmonizace dat pro jejich vydávání v souladu se směrnici INSPIRE. Po celý rok 2015 byl zajišťován běžný dataservis a poskytování dat zájemcům mimo AOPK ČR. Celkově bylo vyřízeno 46 oficiálních žádostí o poskytnutí geografických dat mimo AOPK ČR. Dále byly vyřízeny 4 smlouvy o předání externích dat zpracovatelům Agenturou zadaných projektů a byla připravena data pro 15 poskytnutí na základě licenčních smluv. Byly uzavřeny 3 nové smlouvy o spolupráci či získávání dat (s firmami TRASA a Seznam.cz a se Zeměměřičským úřadem). Proběhlo předání a výměna dat dle stávajících a nově uzavřených smluv o spolupráci. Údaje o území pro zpracování územně analytických podkladů (ÚAP) dle zákona 183/2006 Sb. a jeho prováděcí vyhlášky č. 500/2006 Sb. byly nadále poskytovány prostřednictvím webové aplikace pro výdej údajů o území (<http://uap.nature.cz>). Ke konci roku 2015 zpřístupňuje výdejní aplikace 20 vrstev geografických dat o ochraně přírody a vedle předávání údajů pro územní plánování je využívána také pro smluvní poskytování dat dalším 18 subjektům. Aplikace má více než 500 externích uživatelů a kromě nich mají do aplikace přístup také všichni zaměstnanci AOPK ČR.

4.2 INFORMAČNÍ SYSTÉM OCHRANY PŘÍRODY

V roce 2015 byl plynule bez vážných výpadků zabezpečen chod všech aplikací a databází Informačního systému ochrany přírody (ISOP). V rámci jednotné administrace uživatelů bylo registrováno již více jak 3 900 uživatelů. Mnozí z nich využili informace obsažené v Nálezové databázi ochrany přírody, kde byla překročena hranice více jak 17 milionů evidovaných odborných pozorování fauny a flóry na území celé České republiky. V rámci využívání filtru nálezových dat bylo uživateli spuštěno v průběhu roku více jak 146 tisíc dotazů. Mnozí uživatelé rovněž využili rozhraní pro poskytování aktuálních dat vydávaných pravidelně pro územní plánování, nebo navštívili nahlížení na evidenci vyhlášovacích a průvodních dokumentací chráněných území v digitálním registru ochrany přírody. Stejně tak ale nelze opomenout další využívaná provozovaná aplikační webová rozhraní, jež slouží pro návrh souhrnu doporučených opatření naturových lokalit, či aplikace pro aktualizaci vrstvy mapování biotopů, nebo některá z rozhraní pro správu a návrh managementových zásahů v rámci krajinotvorných programů.

Mezi standardně nejvíce využívané aplikace patří interně vyvinutá aplikace LandMan sloužící pro prostorové vymezení opatření podporovaných v rámci dotačních titulů krajinotvorných programů.

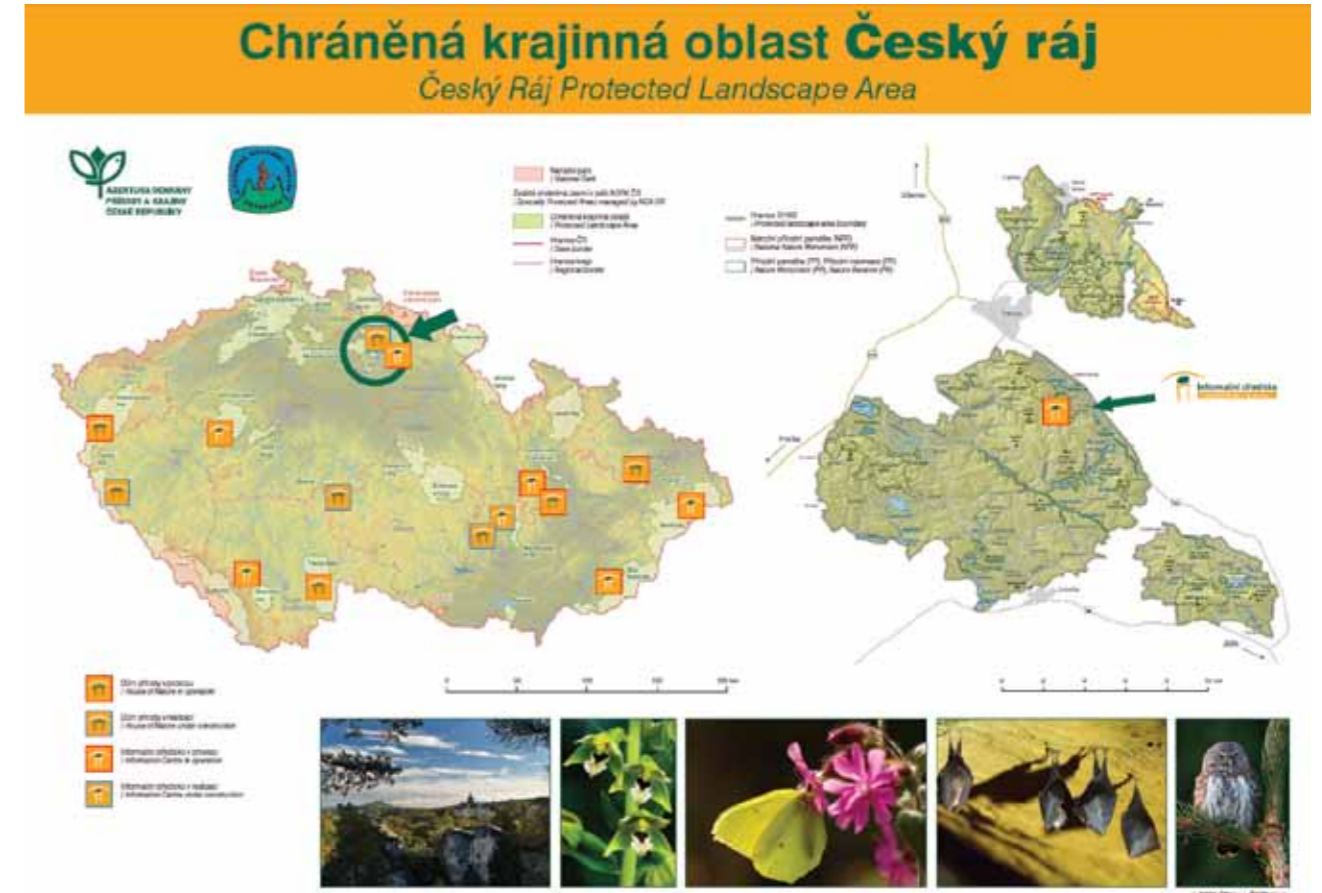
V roce 2015 pokračoval vývoj a rozšiřování funkcionalit interní mapové aplikace s názvem MapoMat+, provozované na adrese (<http://gis.nature.cz>). Byla přidána interaktivní nápověda a byl vytvořen podpůrný prohlížeč pro aplikace založené na technologii Silverlight. Aplikace MapoMat+ funguje jako základní nástroj tzv. podnikového GIS a slouží primárně pro prohlížení interních a externích mapových služeb a vedle toho poskytuje základní GIS funkcionalitu. Odbor ISOP v průběhu roku realizoval 5 školení tohoto GIS nástroje, v rámci nichž vyškolil více jak 90 interních pracovníků.

V průběhu roku byla dále vyvinuta a dodána aplikace Portál Natura 2000. Ta slouží k navrhování a evidenci evropsky významných lokalit a k tvorbě jejich plánů - souhrn doporučených opatření. Rovněž byla spuštěna nová verze mobilní a webové aplikace BioLog (<http://biolog.nature.cz>), která umožňuje zápis pozorování fauny a flóry amatérským, ale i profesionálním pozorovatelům přímo v terénu. Během roku tak bylo skrze tuto rozhraní nově zapsáno více jak 16 tisíc záznamů do Nálezové databáze OP.

V průběhu roku byla trvale zajištěna správa a údržba datového skladu a byl proveden upgrade interního datového souborového úložiště poskytujícího aktuální geoprostorová data. Jako zásadní rozšíření služeb datového skladu AOPK ČR byla v roce 2015 implementována importní linka pro data z katastru nemovitostí obsažená v RÚIAN. Interní pracovníci tak mají k dispozici denně aktualizované vymezení parcelní situace na území celého státu. V rámci zajištění provozu webových mapových služeb byla provedena aktualizace mapových služeb poskytovaných veřejnosti mapovým serverem AOPK ČR na adrese (<https://gis.nature.cz/arcgis>). V souvislosti s poskytováním dat a i služeb byl výrazně aktualizován i jejich metadatový popis, který je veřejně dostupný na adrese (<http://metadata.nature.cz/>). Interně byly rozšířeny převážně služby sloužící jako podklady pro hodnocení žádostí v OPŽP a služby reprezentující návštěvnickou infrastrukturu. Seznam poskytovaných mapových služeb veřejnosti zpřístupňuje přehlednou formou již více jak třetím rokem průvodce mapovými službami AOPK ČR (MapoMat, <http://mapy.nature.cz>). Vlastní výčet poskytovaných dat a služeb je pak uveden v sekci Poskytování dat na Portálu ISOP. AOPK ČR se snaží od roku 2015 poskytovat tato data otevřenou formou pod otevřenou licencí Creative Commons. K online stahování geografických dat slouží mapové služby WFS (formát shapefile). Vedle tohoto formátu otevřených dat jsou pro strojové zpracování k dispozici také formáty XML a JSON publikované přes vlastní

rozhraní REST API (<http://webgis.nature.cz/aopkrest/>). Takto jsou aktuálně publikovány údaje hlavně o maloplošných zvláště chráněných územích a jejich orgánech ochrany přírody, ale postupně přibývají i další datové sady (EVL, významné mokřady, VZCHÚ).

Především díky servisní práci datové podpory byla zajištěna plynulá servisní, analytická a v neposlední řadě komplexní kartografická činnost v rámci AOPK ČR. Mezi její aktivity v roce 2015 patří komplexní podpora při analýzách nad konsolidovanou vrstvou ekosystémů, tvorba vrstvy znázorňující heterogenitu půdy a vlastní analytická a kartografická podpora vymezení hranic a zonace nově vyhlášené CHKO Brdy. V roce 2015 pokračovala technická a datová podpora v tvorbě podkladů pro vytváření sítě Domů přírody.

Interiérová mapa v Domu přírody Českého ráje

5/ Práce s veřejností

5.1 OSVĚTA

AOPK ČR v roce 2015 vydala více než 40 tiskových zpráv, které se věnovaly celé škále nejrůznějších aspektů její činnosti a to od záchranných programů až po managementová opatření. Tradičně největší mediální ohlas měly zprávy, které se věnovaly atraktivním druhům živočichů – v roce 2015 to byly zejména zprávy o výskytu velkých šelem, jako je vlk a rys.

Regionální pracoviště uspořádala v roce 2015 845 akcí veřejnost, které navštívilo přes 87 tisíc lidí. Připraveny byly stovky exkurzí v terénu s kvalifikovanými průvodci (450 akcí, 12 397 návštěvníků), tematicky laděné přednášky a semináře (223 akcí, 11 673 účastníků) či výstavy (26 akcí, 35 043 účastníků) a mnoho dalších. Mezi tradiční akce patří Vítání ptačího zpěvu, Mezinárodní noc pro netopýry či oslavy Evropského dne chráněných území. Popularitu si získaly Slavnosti stepí v Českém středohoří, které se v roce 2015 konaly popáté.

AOPK ČR v roce 2015 uspořádala ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou v Praze první ze série pravidelných velkých konferencí. Konference na téma Vybrané problémy ochrany přírody a krajiny a možnosti nápravy s využitím evropských a národních dotačních programů se konala v pražském Suchdole a zúčastnilo se jí na 400 lidí.

Veřejnosti je přístupná také odborná knihovna AOPK ČR, v níž bylo k 31. prosinci 2015 zaevidováno 20 882 svazků a 152 aktuálně docházejících periodik. Knihovna se počtem svazů řadí do kategorie středně velkých. Oproti běžné knihovně zajišťuje odborná knihovna prodej a distribuci publikací vydávaných AOPK ČR. Jejich přehled je průběžně aktualizován na internetových stránkách www.nature.cz. Na webových stránkách AOPK ČR je k dispozici on-line katalog s databází dostupných publikací knihovny, takže si je zájemci mohou vyhledávat z pohodlí svého domova.

5.2 PUBLIKAČNÍ ČINNOST

V roce 2015 AOPK ČR vydala například výpravnou publikaci Poklady přírody České republiky [více viz Box č. 18](#), Monitoring ohrožených rašelištních mechorostů a péče o jejich lokality či sborník ze semináře Zprůchodnění migračních překážek vodních toků. Kromě toho také některá regionální pracoviště vydávala, na vlastní náklady či ve spolupráci s partnery, řadu dalších tiskových materiálů určených pro širokou veřejnost. Jako příklad je možno uvést průvodce NS Macocha, tiskoviny k Domu přírody Moravského krasu apod. V roce 2015 vyšlo šest pravidelných čísel časopisu Ochrana přírody, který poskytuje odbornou a informační podporu zejména profesionálním ochráncům přírody.

Je přístupný rovněž na internetových stránkách www.casopis ochranaprirody.cz. Na jeho vydávání se podílí Správa jeskyní ČR a správy všech čtyř národních parků.

5.3 NÁVŠTĚVNICKÁ INFRASTRUKTURA

V roce 2015 probíhala poslední fáze projektu "Posílení návštěvnické infrastruktury v chráněných územích ve správě AOPK ČR". V rámci tohoto víceletého projektu bylo v roce 2013 pro Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR schváleno 86 akcí v chráněných krajinných oblastech, národních přírodních rezervacích a národních přírodních památkách v celkové výši zhruba 67 mil. Kč. V roce 2015 byly realizovány akce za 10,5 mil. Kč – například oprava naučné stezky Plakánek v Českém ráji, oprava vodácké naučné stezky Berounka na Křivoklátsku a v Českém krasu či oprava povalového chodníku na Kladské.

[více viz Box č. 19](#)

AOPK ČR má ve své správě 97 naučných stezek, v roce 2015 bylo 7 z nich rekonstruováno tak, aby odpovídaly současným poznatkům z oblasti interpretace přírodního dědictví.

[více viz Box č. 20](#)

Zajímavosti o přírodě návštěvníkům přinášejí také informační panely, které jsou umístěny téměř u všech maloplošných zvláště chráněných území. Pohyb v terénu usnadňují také mostky, schody, zábradlí, přístřešky či lavičky.

5.4 PROGRAM DŮM PŘÍRODY

V roce 2015 pokračovaly práce na programu Dům přírody, který byl zahájen roku 2009. Jeho cílem je vybudovat ve vybraných chráněných krajinných oblastech návštěvnická střediska, která budou návštěvníkům poskytovat informace o ochraně přírody a krajiny, přírodního a kulturního dědictví dané lokality. Bez podpory veřejnosti by totiž nebylo možné ochranu přírody a krajiny účinně a dlouhodobě zajišťovat.

Domy přírody jsou budovány podle jednotného architektonického konceptu, který obsahuje řadu společných vizuálních prvků.

V roce 2015 byly do provozu uvedeny dva nové Domy přírody – Dům přírody Moravského krasu [více viz Box č. 21](#) a Dům přírody Blaníku. Veřejnosti sloužily Dům přírody Třeboňska, Dům přírody Slavkovského lesa, Dům přírody Litovelského Pomoraví a Dům přírody Poodří. Finišovaly práce na expozicích a úpravách Domu

přírody Českého lesa a Domu přírody Českého ráje.

Sít se postupně rozšiřuje o menší objekty – informační střediska, která zajišťují základní informace o CHKO.

Do programu Dům přírody se v roce 2015 zapojilo sedm informačních středisek v chráněných krajinných oblastech Beskydy (Dolní Lomná), Bílé Karpaty (Veselí nad Moravou), Blanský les (Holubov), Český ráj (Bukovina), Křivoklátsko (Křivoklát), Litovelské Pomoraví (Šargoun), Moravský kras (Macoča).

5.5 RADA AOPK ČR

Rada AOPK ČR projednává koncepční a strategické agendy, návrhy a doporučení Rady pomáhají zkvalitnit práci organizace. V roce 2015 se kompletní Rada AOPK ČR z provozně-organizačních důvodů sešla pouze jednou ve dnech 9. - 10. 11. 2015 a část členů Rady se zúčastnila otevření Domu přírody Moravského krasu dne 19. 8. 2015. Listopadové jednání Rady se převážně věnovalo problematice soustavy Natura 2000 – historii přípravy a vzniku, aktuálnímu stavu a doplňování dalších lokalit podle závěrů biogeografického semináře. Návrh na doplnění soustavy bude projednávat vláda v lednu 2016. Rada byla také seznámena se zkušenostmi z aplikace služebního zákona v AOPK ČR. Součástí jednání byla také exkurze do evropsky významné lokality Žehuňsko a ptačí oblasti Žehuňský rybník – Obora Kněžičky. Rada AOPK ČR měla ke konci roku 23 externích členů, jejich seznam je uveden na <http://www.ochrana-prirody.cz/o-aopk-cr/poradni-organy/rada-aopk-cr/>.

5.6 POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ

Podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, bylo podáno 185 žádostí, všechny byly poskytnuty. Podle zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí podaly v roce 2015 fyzické či právnické osoby na AOPK ČR více než tisíc písemných i ústních žádostí o informace. Ty byly poskytnuty písemně, ústně, telefonicky nebo elektronicky. Pokud nebyla AOPK ČR příslušná k vyřízení žádosti, postoupila ji správnímu orgánu kompetentnímu k jejímu vyřízení. Žádosti o informace podávaly většinou soukromé osoby, dále zástupci občanských spolků a neziskových organizací.

Data z vrstvy mapování biotopů a z náleзовých údajů druhů jsou poskytována na základě žádostí a smluv. V roce 2015 bylo vyřízeno 68 žádostí o data o výskytu druhů a 47 žádostí o data o výskytu biotopů. Vrstva mapování biotopů je každoročně v několika desítkách případů poskytnuta také regionálními pracovníky AOPK ČR pro účely lokálních projektů a výzkumů v daných regionech. V roce 2015 AOPK ČR neposkytla žádnou výhradní licenci.

Poklady přírody České republiky

box
18/

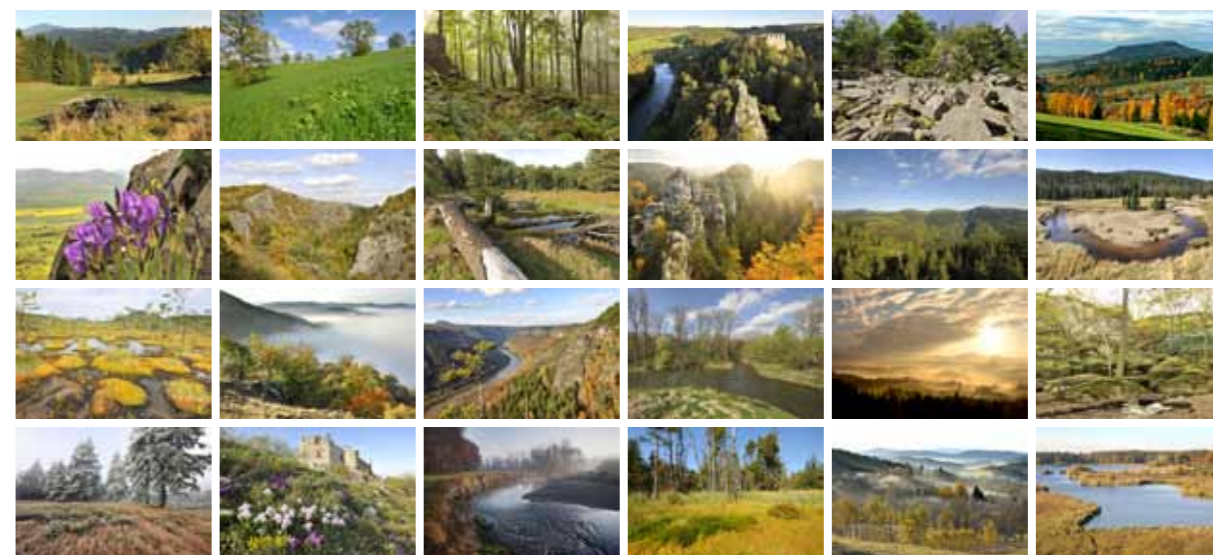
Ambicí výpravné publikace je představit největší pozoruhodnosti naší přírody takovým způsobem, aby zaujaly i naprostého laika. Má proto poměrně netradiční uspořádání. Kromě dvoustránky pro každou chráněnou krajinnou oblast nebo národní park představuje také něco, co by se dalo nazvat výběrem typických biotopů naší krajiny: bučiny a stepi, subalpínská společenstva nebo rybníky atd., každou na příkladu jedné národní přírodní rezervace. Takže třeba přirozené vodní toky prezentuje jedním odstavcem a pěti fotografiemi z NPR Blanice. A nakonec v závěrečných asi padesáti stránkách tento vyhlídkový let doplňuje jakýsi pel-mel větších a velkých momentek rozdělených do několika kategorií, ve kterých by čtenář marně hledal jakýkoli formální systém: endemické rostliny, barevní ptáci nebo spektakulární krajiny včetně geologických útvarů, hořce a horečky, lesní biotopy nebo živočichové.

Přehled konkrétních chráněných území v důsledku pracuje s ucelenými, víceméně geografickými jednotkami, takže se s ním umí identifikovat každý. Orlické hory a Broumovsko jsou kategorie, které používá administrativa AOPK ČR i rodina na výletě. Ovšem výčet biotopů, který na stejnou úroveň klade kategorie jako rybníky, rašeliniště, doubravy a jeskyně, se přinejmenším rozchází s formální klasifikací, na jakou je zvyklá ochrana přírody. A speciálně to platí pro strukturu závěrečného oddílu knihy. Sekce, do kterých editoři použité snímky uspořádali, nemají žádnou souvislost s jakýmkoli formálním tříděním. Endemická květena, Žijí tady kolem nás (tuto část tvoří jakýsi

mišmaš různých živočichů), Pestré lesy nebo Orchideje jsou kategorie, jež víceméně nedávají smysl. Pokud ovšem nejste turista, který krajinou prochází, aniž by měl větší než povrchní znalost přírodních fenoménů, jež kolem sebe vidí. Jeho zážitky se totiž často pohybují přibližně v takovýchto třídách.

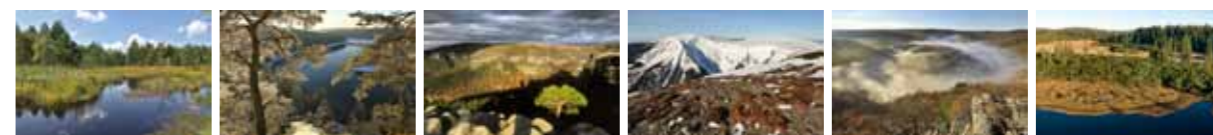
(převzato z recenze Vojtěcha Koteckého pro časopis Ochrana přírody)

Patzelt, Z. & Šulová, K. (eds.), 202 str., Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky 2015. ISBN: 978-80-88076-12-4.

Zdeněk Patzelt, Karolína Šulová & kol.

POKLADY PŘÍRODY ČESKÉ REPUBLIKY CZECH REPUBLIC NATURE TREASURY

Vybudování ptačí pozorovatelny v NPP Chropýňský rybník

Národní přírodní památka Chropýňský rybník nacházející se na okraji města Chropyně nedaleko zámku tvoří Zámecký rybník s ostrůvkem a litorálními porosty. Rybník je významnou ornitologickou lokalitou, přičemž v současné době je zde zaznamenáno více jak 130 druhů ptáků, z toho 31 druhů hnízdících. Převládajícím druhem je racek chechtavý (*Larus ridibundus*), který zde každoročně v jarním období začíná vytvářet „kolonii“ o necelých 2 000 párech. Dále se zde vyskytuje bukáček malý (*Ixobrychus minutus*), chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*) a proužkovaný (*Acrocephalus schoenobaenus*), potápka roháč (*Podiceps cristatus*) a černokrká (*Podiceps nigricollis*), volávka popelavá (*Ardea cinerea*). Z vodních rostlin se hojně vyskytuje kotvice plovoucí (*Trapa natans*), která zde vytváří souvislý „plovoucí“ porost zhruba na dvou třetinách vodní plochy.

V roce 2015 došlo k vybudování ptačí pozorovatelny na břehu rybníka v jeho severozápadní části. Jedná se o dřevěnou čtvercovou stavbu z dubového a modřínového dřeva ukotvenou na betonových základech. Celý prostor pak zakrývá střecha z překládaných prken. Uvnitř pozorovatelny je umístěna lavička pro pohodlnější pozorování a odkládání věcí, dále dvě informační tabule s kresbami ptáků, které lze z pozorovatelny spatřit.

Celkové náklady na realizaci opatření v roce 2015 dosáhly výše 0,25 mil. Kč.

Naučná stezka v Oldřichovských bučinách: vnímejte všemi smysly

Obnovená naučná stezka, která prochází národní přírodní rezervací Jizerskohorské bučiny, návštěvníkům netradiční formou přibližuje procesy, které probíhají v přirozeném lese.

Národní přírodní rezervace Jizerskohorské bučiny je jedinečné místo, jeden z největších komplexů smíšených bukových lesů v Čechách. Člověka uchvacuje nejenom rozmanitost a rozlehlost přírodě blízkých lesů, ale i skalnaté svahy a bystřiny. Naučná stezka návštěvníkům pomáhá pochopit, jak tady funguje příroda bez zásahu člověka.

Na stezce jsou umístěny dřevěné artefakty, každý z nich napovídá něco o fungování přirozeného lesa. Například dutý strom zdobí dřevění dutinová ptáci, kterým může poskytovat úkryt. Lebka s vyrůstajícím stromkem návštěvníkům připomíná, že mrtvé dřevo se stává zdrojem živin pro nový les. Lesní inzertní deska ukazuje, co obyvatelé lesa potřebují ke svému životu. Poskládané kameny naznačují, že relativně přirozený les zde zůstal zachován kvůli skalnatému nepřístupnému terénu.

Nová podoba naučné stezky Oldřichovské bučiny vznikla ve spolupráci se studenty Technické univerzity Liberec, oboru pedagogika volného času, jako interaktivní zážitková stezka, zaměřená na interpretaci přirozeného lesa a jeho funkcí netradiční formou, která návštěvníka vede ke vnímání přírody všemi smysly. Ideový záměr vytvořilo regionální pracoviště AOPK ČR Liberecko, Správa CHKO Jizerské hory ve spolupráci s partnery – Technická univerzita Liberec, Lesy ČR, Suchopýr o.p.s. Návrh zpracoval MgA. Robert Smolík, Divadelní fakulta AMU Praha, dodavatelem byl Ing. arch. Pavel Šturma.

Dům přírody Moravského krasu slouží návštěvníkům

V pořadí již šesté návštěvnické středisko v síti Dům přírody, tentokrát v Moravském krasu, otevřeli v srpnu 2015 ministr životního prostředí Richard Brabec, ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny ČR František Pelc a další hosté. Čtvrt milionu turistů, kteří tu ročně projdou, nyní může nejen poznávat taje jeskyní, ale seznámi se se zdejší jedinečnou přírodou a krajinou v mnohem širších souvislostech.

V moderní expozici se návštěvníci poutavou formou seznámí s historií vzniku krasové krajiny, osídlením v pravěku a vlivem člověka na její podobu. Hravá koláž jim přiblíží zdejší přírodu, film Říše zkamenělého času zachycuje v 3D formátu chráněnou krajinnou oblast ve čtyřech ročních obdobích. Celou expozici doplňují interaktivní prvky, krátké filmy, kvízy a animace. Milovníky map a informací určitě zaujme dotykový stůl, na kterém si mohou návštěvníci prohlížet základní a ortofoto mapy, historické mapy z 19. století, fotografie a informace o zajímavých místech v Moravském krasu.

Připraveny jsou ekoprogramy pro školy a rodiny s dětmi, tematické terénní exkurze či přednášky. Turistům zde také poradí, jaká místa v krasu navštívit, jak si naplánovat výlet nebo kde se ubytovat. V malém obchůdku mohou nakoupit certifikované regionální produkty, průvodce, mapy a drobnosti k potěšení dětského návštěvníka. Pro rodiny s malými dětmi je připravená dětská herna s prolézačkou jeskyně s ukrytými tajemstvími dnešních i dávných jeskynních živočichů.

Dům přírody Moravského krasu je vybudován na Skalním mlýnu a je tak přirozeným nástupištem ke zdejší největší turistické atrakci – jeskyním Punkevním, Kateřinské a propasti Macoše. Jeho součástí je i informační středisko CHKO Moravský kras u propasti Macocha. Zdrojem financí byl Operační program Životní prostředí, SFŽP a MŽP. Provozovateli jsou Dům přírody Moravského krasu, o. p. s., a Správa jeskyní ČR (informační středisko Macocha). Celkové náklady na realizaci celého projektu dosáhly 86 milionů Kč. EU poskytla 71,2 mil. Kč a 4,2 mil. Kč Státní fond životního prostředí ČR. Investorem a příjemcem dotace je AOPK ČR.

Autory projektu jsou P. P. Architects, s. r. o., Sdružení „Expozice pro Moravský kras“, zhotovitelem stavby SYNER Morava, a. s.

6/ Mezinárodní spolupráce

6.1 MEZINÁRODNÍ ZÁVAZKY

6.1.1 Zastupování ČR v rámci agendy spojené s činností Evropské komise

• Komunikace s EK o změnách v národním a evropském seznamu EVL

Probíhající úpravy soustavy Natura 2000 se využívají k provedení potřebných změn ve vymezení lokalit. Pro více než 250 stávajících EVL se navrhuje technická úprava hranice, aniž by současně docházelo ke změnám ve výčtu předmětů ochrany. Cílem těchto změn je zpřesnit vymezení na základě kvalitnějších mapových podkladů, zarovnat na hranice vyhlášených zvláště chráněných území nebo jiných, precizněji definovaných linií (parcel, případně také porostních skupin lesa). V případech, kde to bylo možné a účelné, byly vyjmuty technické prvky (např. tělesa silnic či dráhy) a zástavba. Veškeré navrhované změny byly po zhodnocení AOPK ČR z hlediska souladu s požadavky směrnice o stanovištích (nesmí být dotčeny cíle ochrany ani celistvost EVL) předloženy Evropské komisi k odsouhlasení.

• Účast na jednáních s Evropskou komisí

V červnu 2015 se v Lucembursku konal první debatní seminář pro kontinentální a panonskou oblast v rámci tzv. biogeografického procesu, jehož účelem je podporovat členské státy a relevantní partnery (správce lokalit, majitele pozemků, nájemce apod.) v zajišťování a provádění dostatečné péče. Semináře se účastnili jak odborní zástupci 14 členských států, tak zástupci některých zájmových skupin a nevládních organizací; Českou republiku reprezentovali také zástupci AOPK ČR. Semináře by měly přispívat k výměně zkušeností, vytříbení názorů na možná ohrožení, péči a ochranu a v ideálním případě by měly přinést konkrétní závěry, jaká opatření by mohla vést a vedou ke zlepšení stavu chráněných stanovišť a druhů napříč Evropou. Úvodní celoevropské setkání by mělo přimět členské státy k větší aktivitě, nejen co se týče výměny zkušeností a znalostí, ale také například v realizaci společných projektů.

6.1.2 Ostatní mezinárodní agenda

• Činnosti v rámci Evropského tematického střediska biologické rozmanitosti (European Topic Centre on Biodiversity – ETC/BD)

AOPK ČR spolupracovala v roce 2015 na úkolech, které jsou průběžně orientovány na strategickou úroveň – hodnocení a srovnávání cílů ke zlepšení v oblasti biodiverzity včetně indikátorů biologické rozmanitosti, účast v poradní skupině Evropské environmentální agentury (EEA) pro přípravu zprávy EEA o změně podnebí, jejích dopadech a zranitelnosti v Evropě nebo spolupráce na podpoře vytváření soustavy Smaragd v evropských zemích, které nejsou členskými státy EU (Norsko, Švýcarsko, Ruská

federace, Ukrajina, Gruzie, Ázerbájdžán, Arménie, Moldavsko). Kromě toho byla řešena odborně úzce zaměřená témata týkající se informačních zdrojů o starých lesních porostech (pralesy, lesy ponechané samovolnému vývoji) pro oblast střední Evropy – Německo, Rakousko, Maďarsko, Česká republika, Slovenská republika, Rumunsko a Bulharsko („Scoping document on old-growth forests“) nebo konceptu tzv. „zelené infrastruktury“. V souvislosti se směrnicí o stanovištích probíhala revize přílohy 5 týkající se druhů a spolupráce na zpracování metodiky pro odborné hodnocení.

Podrobné informace poskytuje domovská stránka ETC/BD: <http://bd.eionet.europa.eu/>.

• EUROPARC

Na začátku roku 2015 zanikla česká sekce Federace EUROPARC, kdy se její členové /kromě PíF UP/ stali členy nově vzniklé Sekce pro střední a východní Evropu, sdružující přihlášené členské organizace z ČR, Slovenska, Chorvatska, Polska, Maďarska, Rumunska a Slovinska. AOPK ČR zastupuje ve Federaci 25 chráněných krajinných oblastí. Smyslem vzniku nové sekce Federace EUROPARC je zvýšení vlivu středoevropských chráněných území v mezinárodní ochraně přírody a v rámci Federace, příprava společných projektů, výměna zkušeností a inspirace z praxe. Prezidentem Sekce EUROPARC pro stř. a vých. Evropu je Jakub Kašpar (Správa KRNP) a kontaktní osobou (koordinátorem) je Michael Hošek. Zástupci AOPK ČR se zúčastnili výročního zasedání Federace v německém Regensburgu.

• Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD)

AOPK ČR se i v roce 2015 zapojila do naplňování Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD). Pracovníci AOPK ČR se podíleli na přípravě aktualizované Národní strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky, koordinované MŽP, na zajištění odborných podkladů pro 19. zasedání Poradního orgánu CBD pro vědecké, technické a technologické záležitosti (SBSTTA-CBD, Montreal, listopad 2015), pro poradní skupinu CBD pro informační systém (CHM) a pro zasedání ad hoc odborné skupiny CBD pro indikátory biologické rozmanitosti.

• Informační systém Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD CHM) I v průběhu roku 2015 byla postupně naplňována a aktualizována struktura nové webové stránky CHM (Clearing House Mechanism) obsahem – poskytovat by měla základní informace o mezinárodních úmlouvách a dalších souvisejících tématech týkajících se ochrany biodiverzity, jako je například Nagojský protokol o přístupu ke genetickým zdrojům nebo strategické dokumenty. Stránku naleznete pod tímto odkazem: <http://chm.nature.cz/>

• Úmluva o ochraně evropské fauny a flory a přírodních stanovišť (Bernská úmluva)

Stejně jako v minulých letech také v roce 2015 AOPK ČR zajišťovala odborné podklady pro naplňování závazků, vyplývajících z Bernské úmluvy (problematika invazních nepůvodních druhů, péče o nechráněnou krajinu). Pracovník AOPK ČR působil v roce 2015 jako člen předsednictva Stálého výboru Bernské úmluvy a řídil v rámci vytváření soustavy chráněných území Smaragd dva biogeografické semináře (Petrozavodsk, říjen 2015, Minsk, listopad 2015).

• Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů (Bonnská úmluva)

Rovněž pro realizaci Bonnské úmluvy neboli CMS poskytla AOPK ČR v roce 2015 odborná stanoviska: jednalo se kupř. o problematiku omezování otrav ptáků a dalších obratlovců a o připravovaný program ochrany západní africko-euroasijské tahové trasy ptáků.

• Spolupráce při naplňování závazků vyplývajících z Úmluvy o ochraně a udržitelném využívání Karpat (Karpatská úmluva)

V průběhu roku byly připravovány dva projekty, které mají za cíl řešit fragmentaci krajiny z pohledu velkých savců. Oba projekty byly podány do veřejné soutěže v mezinárodním

dotačním Operačním programu Dunaj. Hlavním cílem projektu ConnectGreen je navržení migračních koridorů pro velké savce v rámci karpatských zemí jednotnou metodikou a vytipování kritických kolizních míst pro migraci, především z pohledu územního plánování. Druhý projekt s názvem TransGreen by měl řešit problematiku migračních koridorů v souvislosti s dopravní infrastrukturou. Detailněji by mělo být řešeno území v několika tzv. pilotních přeshraničních oblastech. Jednou z těchto oblastí je i Jablunkovsko s rozsáhlým navazujícím územím na slovenské straně. Plánováno je např. sledování mortality živočichů na vybraných úsecích silnic nebo dálnic s navržení konkrétních zmírňujících opatření, či sledování migrace a využívání migračních objektů živočichy za pomoci fotopastí.

Další aktivitou bylo podání předběžné žádosti o financování mezinárodní konference na téma velkých šelem v Karpatech. Žádost byla zaslána v rámci Advisory Assistance Programme německého spolkového ministerstva životního prostředí. Hlavními výstupy konference, kde by se setkali i členové pracovní skupiny pro biodiverzitu, by měl být návrh struktury managementového plánu pro velké šelmy v Karpatech a dále ustavení formální spolupráce mezi Karpatskou úmluvou a Mezinárodní organizací pro lov a ochranu zvěře (International Council for Game and Wildlife Conservation).

6.1.3 Významné mezinárodní projekty

• Projekt zahraniční rozvojové spolupráce v Gruzii (Tušsko)

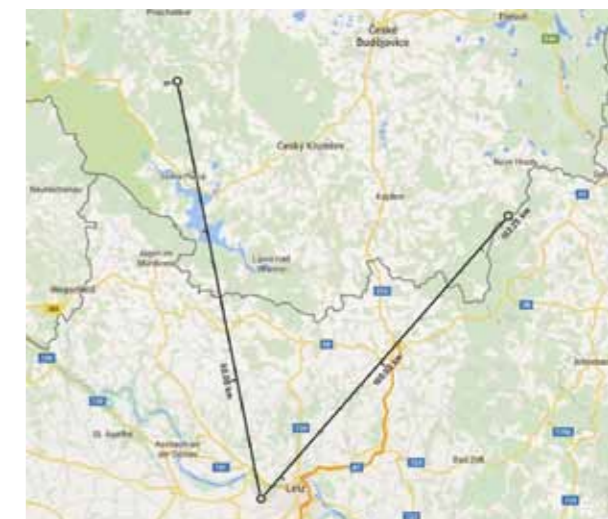
Projekt zahraniční rozvojové spolupráce v Gruzii „Realizace vybraných opatření z plánu péče pro CHKO Tušsko“, podporovaný Českou rozvojovou agenturou (ČRA), se v roce 2015 naplno rozběhl. Plánované aktivity byly soustředěny především na rozvoj turistické infrastruktury a podporu návštěvnosti návrhem základní sítě turistických tras a turistického značení a zaškolením kolegů ze správ tušských chráněných území. Pozornost byla také věnována úkolu vhodně navrhnout základní systém monitoringu a inventarizace lesních porostů napadených kůrovcem.

O aktivitách ČRA se dozvíte více na stránce: <http://www.czda.cz/>.

• Transboundary Lynx Cooperation (“Trans-Lynx-Project”) (2012-2015)

V roce 2015 byl projekt oficiálně ukončen. Většina klíčových míst je však i nadále pokryta fotopastmi, což je důležité pro zachování kontinuity sledování dané populace. Odhad česko-bavorsko-rakouské příhraniční populace rysa je 60-70 jedinců. Byla provedena analýza populační životaschopnosti (PVA) celé přeshraniční populace. Hlavními závěry jsou následující zjištění: 1) nelegální lov je hlavní příčinou stagnace místní populace; 2) populace může v budoucnu čelit velkému vlivu inbreedingu, jenž se ukázal jako velmi důležitý faktor, a pravděpodobnost extinkce populace byla vysoká; 3) na základě těchto zjištění se doporučuje repatriace nových jedinců do oblasti; 4) samotná oblast NP+CHKO Šumava není schopná hostit životaschopnou populaci rysa; 5) je třeba pokračovat v kontinuálním sledování populace s cílem zjistit demografické parametry jako je velikost vrhu, přežívání mláďat/dospělých, frekvence rozmnožování samic a disperzi.

Velmi zajímavým výsledkem bylo opakované zastížení konkrétního jedince rysa na třech různých fotopastech, které byly na Prachaticku, u rakouského Linze a v Novohradských horách. Rys tak musel překonat mnoho migračních bariér jako jsou místní silnice, dálnice A10 a musel se vyhnout městským sídlům. Pozoruhodné je, že musel minimálně dvakrát překonat řeku Dunaj i zmiňovanou dálnici.

Místa zastížení rysa Luďka: Jaro 2015 Prachaticko; Léto 2015 Kurnberger Wald u města Linz; Podzim 2015 Novohradské Hory (facebook AlkaWildlife)

6.2 VĚDECKÝ ORGÁN CITES

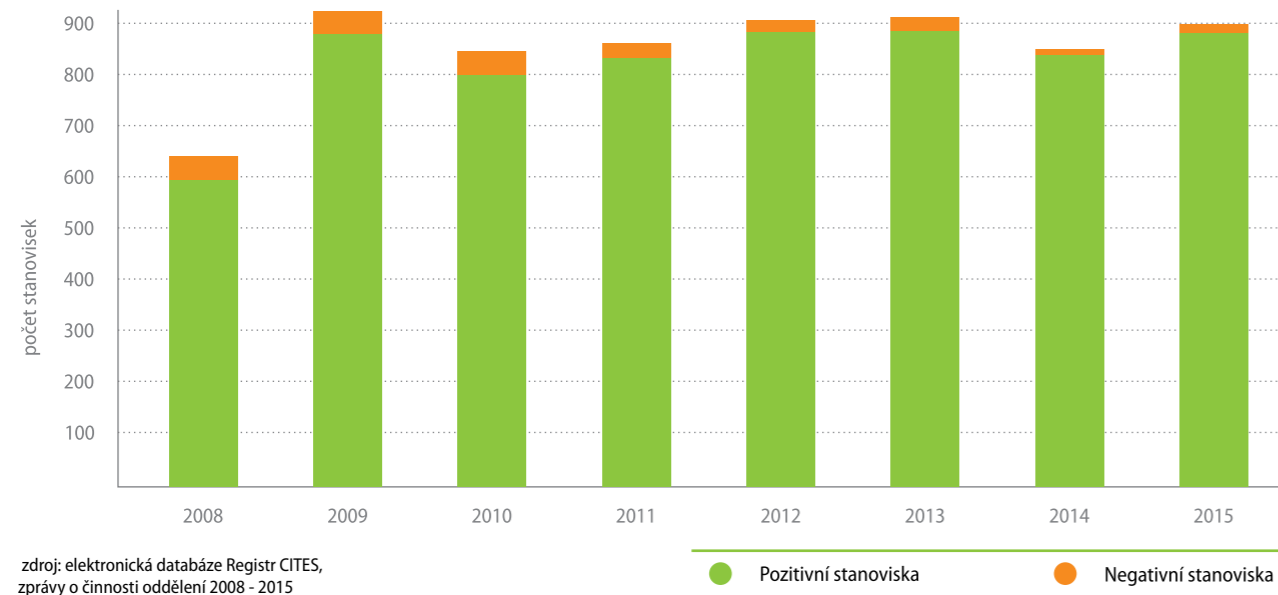
AOPK ČR je podle § 27 zákona č. 100/2004 Sb. o obchodování s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, ustavena tzv. vědeckým orgánem CITES (Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin). Velmi úzce spolupracuje s hlavním tzv. výkonným orgánem CITES (MŽP), výkonnými orgány s další působností (krajské úřady a Magistrát hlavního města Prahy) a kontrolními orgány (ČIŽP, celní správa).

6.2.1 Podpora výkonu státní správy

Převážná většina celkové agendy spočívala ve vydávání stanovisek k výjimkám ze zákazu obchodních činností pro druhy z přílohy A (v rámci nařízení Komise (ES) č. 1320/2014 - přílohy CITES) pro orgány státní správy – další výkonné orgány CITES (KÚ a MHMP). Počet stanovisek k výjimkám ze zákazu obchodních činností v roce 2015 byl 881. Veškerá stanoviska byla vypracována v rámci webových aplikací Registr CITES. Nesouhlasných stanovisek bylo vydáno 15. V rámci posuzování splnění podmínek článku 54 nařízení Komise 865/2006 (exempláře narozené a odchované v zajetí) provedli pracovníci vědeckého orgánu 2 odborná šetření u soukromých chovatelů.

V rámci žádosti o výjimku pro exempláře narozené a odchované v zajetí požadoval vědecký orgán v některých případech k prokázání původu mláďat test parentity (analýzu DNA). Tyto analýzy jsou vyžadovány jen ve výjimečných případech u druhů, které jsou často předmětem nelegálního obchodu nebo u exemplářů, u kterých vzniklo podezření, že nebyly odchované

Počet stanovisek k certifikátům EU (výjimky)

zdroj: elektronická databáze Registr CITES, zprávy o činnosti oddělení 2008 - 2015

v péči člověka. Z druhů z naší přírody je to především jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*), u kterého je požadována analýza rodičovství u první snůšky daného páru a pak u náhodně vybraných jedinců ze snůšek následných. Z druhů exotických je pravidelně analýza DNA vyžadována u arů hyacintových (*Anodorhynchus hyacinthinus*) a amazoňanů rudoocasých (*Amazona brasiliensis*). V roce 2015 vydal vědecký orgán CITES 106 stanovisek k dovozu a vývozu exemplářů do/z České republiky.

Vědecký orgán CITES v roce 2015 vypracoval na žádost členských států EU 6 vyjádření k přemístění živých exemplářů k chovatelům v ČR v souladu čl. 9.2 nařízení Rady (ES) 338/97.

Na žádost MHMP vykonal vědecký orgán dvě odborná šetření za účelem druhové determinace.

6.2.2 Ostatní činnost

Vědecký orgán CITES aktualizoval obecné souhlasné stanovisko pro MŽP na vybrané, často vyvážené (resp. dovážené) druhy. Na základě požadavku MŽP zpracoval vědecký orgán podpůrné stanovisko k možnosti zakázat zpětný vývoz surové slonoviny z ČR. Na základě dostupných zdrojů o legálním a také nelegálním obchodu s touto komoditou je vědecký orgán CITES přesvědčen, že v případě jakéhokoli zpětného vývozu surové slonoviny z ČR existují v souladu s čl. 5 odst. 2 písm. d) NR (ES) č. 338/97 závažné okolnosti týkající se zachování druhu, které mluví proti vydání vývozního povolení.

Na úrovni Evropské komise zpracoval vědecký orgán návrh na zařazení druhu kozorožec kavkazský (*Capra caucasica*) do příloh CITES. Populace druhu v přírodě (Rusko, Gruzie, Azerbajdžán) rapidně klesá a jedním z důvodů je také lov jedinců tohoto druhu pro trofeje. Na úrovni EU získal návrh podporu, o zařazení do příloh CITES bude hlasováno na konferenci smluvních stran v září 2016 v jihoafrickém Johannesburgu.

Dále byl ve spolupráci s ČIŽP aktualizován seznam rizikových druhů tzv. Risk List, který zahrnuje druhy, u kterých je zvýšené riziko nelegálního nakládání. Ze seznamu byl vyřazen druh amazoňan velký (*Amazona oratrix*), naopak byl zařazen tygr (*Panthera tigris*), želva zploštělá (*Malacochersus tornieri*), medvěd hnědý (*Ursus arctos*) a neživé exempláře slonovitých (*Elephantidae*) a nosorožcovitých (*Rhinocerotidae*). Do seznamu byly doplněny požadavky k paretitním testům pro udělení výjimek u konkrétních druhů.

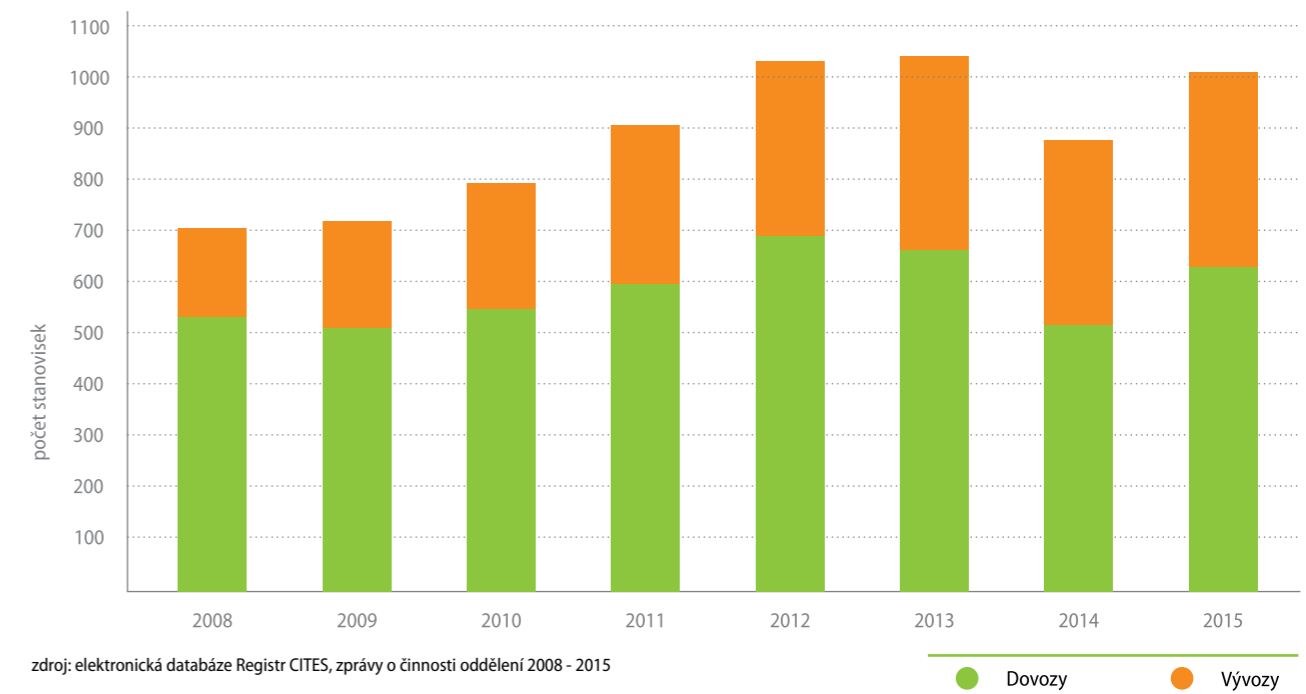
Vědecký orgán CITES v roce 2015 zadal externí zpracování studie k možnosti určování původu plazů podle přítomnosti parazitů při dovozu ze třetích zemí.

Byla zpracována analýza registrovaných exemplářů druhu *Panthera tigris* prostřednictvím Registru CITES v souvislosti se zvýšenou poptávkou po jedincích tohoto druhu (např. využití v tradiční asijské medicíně - TCM).

6. ročník semináře CITESové evergreeny konaného v roce 2015 nesl podtitul „Lovem k ochraně“? a byl zaměřen na hojně diskutované

Počet stanovisek k permitům

Počet stanovisek a vyjádření vydaných AOPK ČR k žádostem o vydání povolení (permitů) k dovozu, vývozu či opětovnému vývozu

zdroj: elektronická databáze Registr CITES, zprávy o činnosti oddělení 2008 - 2015

a mediálně zajímavé téma trofejního lovu. Cílem semináře bylo především prezentovat konkrétní příklady trofejního lovu jako managementového opatření ochrany druhů a formulování obecných principů, kdy je možné živočišné druhy tímto způsobem využívat, aniž by je to ohrožovalo na přežití. Na seminář přijalo pozvání 38 účastníků – především pracovníků v ochraně přírody, zoologů ze zoologických zahrad a zástupců z vysokých škol. Odborná skupina pro CITES se v roce 2015 na dvou pracovních jednáních zabývala přípravou semináře CITESové evergreeny a odbornými podklady pro konkrétní řešení kauzy vědeckého orgánu CITES.

Vědecký orgán poskytl podklady pro vydání již tradičních propagačních materiálů – kapesních kalendářů na rok 2016 s fotografiemi druhů zahrnutých v CITES (ara hyacintový, puštlík bělavý a orlosup bradatý).

7/ Hospodaření a provoz

7.1 ROZPOČET AOPK ČR

AOPK ČR hospodařila v roce 2015 dle schváleného a v průběhu roku upraveného rozpočtu dle pravidel stanovených příslušnou legislativou, především zákonem č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů v aktuálním znění. Na základě zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, většina zaměstnanců organizace průběžně vstoupila do služebního poměru.

AOPK ČR vykázala celkem 242 076 tis. Kč příjmů. Plánovaný limit příjmů ve výši 6 978 tis. Kč byl naplněn 14 270 tis. Kč, zejména příjmy z poskytování služeb a výrobků, z pronájmu pozemků, z pronájmu majetku, příjmy z vlastní činnosti a příjmy z prodeje dlouhodobého majetku.

Ostatní příjmy představují investiční a neinvestiční transfery od veřejných rozpočtů, Evropské unie a ze zahraničí.

Celkový rozpočet výdajů činil 924 623 tis. Kč, čerpání dosáhlo hodnoty 791 591 tis. Kč. Schválený provozní rozpočet výdajů organizace činil 49 744 tis. Kč. Rozpočtovými opatřeními v průběhu roku bylo přiděleno 593 020 tis. Kč a z tohoto limitu byly zejména čerpány projekty programového financování, projekty a ostatní běžné výdaje.

Čerpání nároků z nespotřebovaných výdajů činilo 225 641 tis. Kč a čerpání rezervního fondu dosáhlo výše 22 244 tis. Kč.

Platy zaměstnanců s příslušenstvím činily celkem 240 529 tis. Kč, z toho platy zaměstnanců v pracovním poměru dosáhly výše 138 595 tis. a platy státních zaměstnanců činily 39 633 tis. Náklady na odstupné spojené se snižováním počtu zaměstnanců AOPK ČR dosáhly výše 846 tis. Kč.

Provozní a režijní výdaje 15 regionálních pracovišť a ústředí činily 53 232 tis. Kč. Schválený rozpočet provozních výdajů byl současně posílen díky realizaci projektů. Největší podíl výdajů představovaly položky za nájemné, pohonné hmoty, platby za energie, cestovné, poštovní služby, náklady na opravy, materiálové náklady a další služby.

V roce 2015 pokračovalo zajištění činnosti souvisejících s implementací OPŽP a administrací projektů OPŽP. Smluvní a metodický rámec je stanoven dohodou o výkonu některých činností souvisejících s implementací Operačního programu Životní prostředí (dále jen Trojdohoda). V projektu byli v r. 2015 zapojeni pracovníci AOPK ČR v průměrné kapacitě 47 přepočtených úvazků, z 15 regionálních pracovišť i ústředí. Personální změny probíhaly průběžně, v kompetenci ředitelů RP, a byly každý měsíc reportovány na ŘO (řídící orgán, tedy OFEU MŽP). V průběhu roku byly splněny veškeré stanovené úkoly spojené s administrací OPŽP 2007-2013.

Specifikem projektu Technické pomoci je průběžné vykazování činnosti formou měsíčních a souhrnných zpráv řídicímu orgánu (ŘO).

Doklady k financování mezd přebírá ŘO měsíčně a průběžně kontroluje. Čerpání a uznatelnost běžných výdajů jsou kontrolovány ze strany ŘO jednorázově. V průběhu roku 2015 žádná z kontrol ŘO nekonstatovala významnější nesrovnalosti. Roční rozpočet na pokrytí mzdových a běžných výdajů byl stanoven jako limitní. Jeho čerpání probíhalo průběžně, v souladu s metodikou stanovenou v Trojdohodě. Určitá nerovnoměrnost čerpání v průběhu roku byla způsobena tím, že došlo k souběžnému řešení OPŽP 2007-2013 a 2014-2020. V průběhu roku 2015 se z tohoto důvodu navýšily personální kapacity projektu. V souvislosti s tím došlo v 2. pololetí k nárůstu čerpání. Vyčerpaný objem provozních a režijních prostředků koresponduje se stanovenými podmínkami uznatelnosti nákladů a při současné metodice a struktuře nákladů lze považovat čerpání za maximální. Nedočerpané prostředky nebude vzhledem k ukončení OPŽP 2007-2013 možné využít pro financování navazujících projektů TP OPŽP v roce 2016.

Poskytnuté prostředky na náhradu újmy za ztížení zemědělského a lesního hospodaření dle § 58 zákona č. 114/1992 Sb., v roce 2015 vč. NNV činily 139 191 tis. Kč. Z této částky bylo vyčerpano 137 966 tis. Kč na uhrazení žádostí o náhradu za ztížení hospodaření z let 2007-2015.

Nevyčerpané prostředky 1 225 tis. Kč, byly převedeny do NNV roku 2016.

V roce 2015 bylo z NNV (neúčelových) uvolněno na náhradu újmy 3 834 tis. Kč. Tato částka byla vyčerpana na úhradu dvou žádostí o náhradu újmy za rok 2013 a 2014. Zůstatek 159 tis. Kč byl převeden do NNV roku 2016. V roce 2015 bylo dále uvolněno z účelově vázaných NNV 64 246 tis. Kč, tyto prostředky byly využity na uhrazení žádostí Lesů ČR, s.p. za roky 2009-2015, na úhradu soudních poplatků, nákladů řízení apod. Dále pak také na výdaje spojené s ostatními soudními případy mimo LČR, v celkové výši 63 843 tis. Kč. Nevyčerpané prostředky ve výši 403 tis. Kč byly převedeny do NNV roku 2016. Poskytnuté prostředky na náhradu za ztížení zemědělského a lesního hospodaření dle § 58 zákona č. 114/1992 Sb., v roce 2015 činily 71 111 tis. Kč. Z této částky bylo vyčerpano 70 448 tis. Kč na uhrazení žádostí o náhradu za ztížení hospodaření ostatních žadatelů a několika žádostí LČR., na které již nebylo dostatek finančních prostředků v účelově vázaných NNV. Nevyčerpané prostředky 663 tis. Kč, byly převedeny do NNV roku 2016.

Program péče o krajinu, „Podprogram pro naplňování opatření vyplývajících ze zákona č. 114/1992 Sb. a souvisejících předpisů a ze schválených plánů péče pro zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma, včetně navrhovaných“, dále jen „PPK A a PPK B“ celkem čerpal 80 364 tis. Kč.

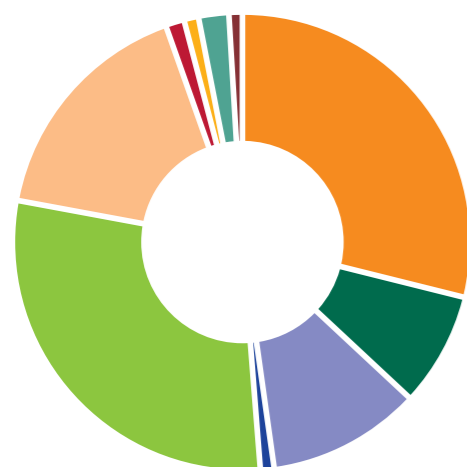
AOPK ČR je Ministerstvem životního prostředí (MŽP) pověřena zajištěním monitoringu ptačích oblastí a vybraných druhů ptáků pro naplnění povinností vyplývajících ze směrnice 79/409/EHS, o ochraně volně žijících ptáků (směrnice o ptácích) a sledováním stavu evropsky významných druhů a biotopů pro naplnění povinností vyplývajících ze směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice o stanovištích). K tomuto účelu jsou ze státního rozpočtu uvolňovány účelově vázané finanční prostředky pro tzv. monitoring, který probíhá celoplošně, jak v rámci soustavy Natura 2000, tak mimo ni. Příslušná ustanovení obou směrnic jsou do české legislativy převedena zejména v § 45f zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Potřeba monitorovací sítě je tudíž ukotvena i legislativně stanovenými závazky vůči Evropské komisi. AOPK ČR obdržela v roce 2015 od MŽP účelově vázané prostředky pro naplňování úkolů souvisejících s implementací obou výše zmíněných směrnic částku ve výši 10 000 tis. Kč. Čerpáno bylo 7 366 tis. Kč.

Projekt zahraniční rozvojové spolupráce v Gruzii naplňuje činnosti v rámci memoranda o spolupráci uzavřeného mezi AOPK ČR a partnerskou organizací v Gruzii Agency of Protected Areas of Georgia. Memorandum o spolupráci bylo pro potřeby plnění projektu uzavřeno také se Správou KRNP. Řízení a koordinace projektu jako celku je v rukou AOPK ČR, která zajišťuje rovněž veškeré formální záležitosti vůči projektovým partnerům a ČRA. V průměru dvakrát do roka jsou organizovány zahraniční cesty do Gruzie, které směřovaly zejména na naplňování povinností,

vyplývajících z legislativy Evropské unie a týkající se ochrany přírody a krajiny a péče o biologickou rozmanitost.

Také v r. 2015 působila AOPK ČR jako partner odborné instituce EU, Evropského tematického střediska biologické rozmanitosti (ETC/BD). Další zahraniční pracovní cesty vyplývaly z naplňování závazků, k nimž se ČR přihlásila jako smluvní strana mezinárodních mnohostranných a dvoustranných úmluv, dohod a protokolů. AOPK ČR při nich průběžně poskytovala odbornou podporu MŽP. Mezinárodní agenda AOPK ČR zahrnovala v r. 2015 také zapojení do vybraných mezinárodních programů, projektů a iniciativ, AOPK ČR byla v roce 2015 nově jmenována národním koordinátorem mezivládní platformy IPBES. Zbývající zahraniční služební cesty zaměstnanců AOPK ČR zahrnují účast na vědeckých a odborných konferencích, pracovních seminářích a terénních, většinou přeshraničních akcích, organizovaných regionálními pracovišti. Celkem se v roce 2015 uskutečnilo 90 zahraničních cest, kterých se účastnilo 141 zaměstnanců AOPK ČR (z tohoto počtu bylo 5 zaměstnanců vysláno na 2 zahraniční cesty přímo Ministerstvem životního prostředí). Část nákladů na zahraniční cesty byla buď přímo hrazena, nebo následně refundována pořadatelem. Celkové výdaje AOPK ČR související se zahraničními cestami v roce 2015 byly ve výši 1 396 tis. Kč (včetně cest z projektů – Gruzie, LIFE+). Tato částka zahrnuje nejen výdaje na cestovné či konferenční poplatky, ale také pojištění zahraničních cest, poplatky za vedení účtu KB, který slouží pro účely zahraničních cest (nákup letenek a rezervace/platba ubytování) a kurzový rozdíl.

Čerpání rozpočtu AOPK ČR k 31. 12. 2015 Výčet nejdůležitějších položek

Položka	Tis. Kč
Platy zaměstnanců v pracovním poměru	138 595
Platy státních zaměstnanců	39 633
Ostatní běžné výdaje - provozní	53 232
Běžné výdaje TA OPŽP	3 337
Újma	139 191
PPK celkem	80 364
Natura 2000	7 366
Gruzie	2 755
Návštěvnická infrastruktura	10 541
Programové financování	226
CELKEM	475 240

7.1.1 Administrace veřejných zakázek

AOPK ČR v roce 2015 administrovala a ukončila celkem 2 nadlimitní veřejné zakázky o celkové hodnotě 10 739 727 Kč bez DPH. Zároveň v prostředí elektronického tržiště administrovala a ukončila 506 veřejných zakázek malého rozsahu a veřejných zakázek ve formě zjednodušeného podlimitního řízení o celkové hodnotě 95 982 174 Kč bez DPH.

7.1.2 Personální agenda

Personální obsazení k zajištění činnosti AOPK ČR v roce 2015 vycházelo ze stanoveného limitu systemizovaných míst AOPK ČR ve vztahu k objemu přidělených mzdových prostředků 551 míst (z toho 489 kmenových míst a 62 míst placených z projektů EU).

7.2 SPRÁVA MAJETKU

K 31. 12. 2015 hospodařila AOPK ČR s movitým a nemovitým majetkem státu o celkové hodnotě 2,09 mld. Kč v následujícím členění:

- dlouhodobý investiční majetek (hmotný, nehmotný, revitalizace) v hodnotě 961 970 503,46 Kč v pořizovacích/reprodukčních cenách;
- dlouhodobý investiční majetek (vyjma pozemků) určený k prodeji v hodnotě 2 414 826,23 Kč v reálných cenách dle ZP;
- drobný hmotný i nehmotný majetek (včetně OOPP a zvířat) v hodnotě 227 277 751,59 Kč v pořizovacích cenách;

- pozemky o celkové hodnotě 901 115 421,22 Kč (v pořizovacích cenách), o celkové výměře 125 870 196 m², celkem 16 467 ks.

V roce 2015 byl vyřazen majetek DHM vč. revitalizací, DDHM, DDNM, OOPP (likvidací, prodejem) v celkové hodnotě 28 655 646,69 Kč. Vyřazený majetek již nesloužil účelu, ke kterému byl pořízen, a byl vyhodnocen pro AOPK ČR jako nepotřebný.

V roce 2015 byly vyřazeny a zařazeny pozemky (prodej trvale nepotřebných pozemků pro ochranu přírody a krajiny, bezúplatné převody mezi organizačními složkami státu (ÚZSVM, SPÚ) a jinými státními organizacemi, komplexní pozemkové úpravy, obnova katastrálního operátu) následovně:

- vyřazení 638 ks, 27 277 205,35 Kč v pořizovacích cenách (u prodejů v cenách stanovených znalcem),
- zařazení 678 ks, 76 994 197,66 Kč v pořizovacích cenách,
- z národního programu SFŽP ČR na podporu výkupu pozemků ve zvláště chráněných územích bylo vykoupeno do vlastnictví České republiky – příslušnosti hospodařit s majetkem státu pro AOPK ČR celkem 105 ks pozemků v ZCHÚ o celkové výměře 1 404 809 m² v celkové kupní ceně 32 242 753 Kč.

Na základě rozhodnutí správního orgánu (SPÚ) dle ust. § 9, odst. 6 zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi bylo k 31. 12. 2015 vydáno celkem 116 ks pozemků o celkové výměře 461 687 m², v celkové ceně 2 341 558,16 Kč. V roce 2015 bylo AOPK ČR prověřeno pro Ministerstvo životního prostředí

Výčet nejdůležitějších položek

Čerpání rozpočtu AOPK ČR k 31. 12. 2015 (v tis. Kč)

Položka čerpání	Upravený rozpočet	Nároky z nespotrř. výdajů	Rezervní fond	Celkem
Platy zaměstnanců v pracovním poměru	122 654	14 908	1 034	138 595
Platy státních zaměstnanců	39 033	94	506	39 633
Sociální a zdravotní pojistné	54 974	5 102	450	60 525
FKSP	1 614	149	13	1 776
Náhrady mezd v době nemoci	615	16	0	631
Odstupné	346	500	0	846
Ostatní běžné výdaje - provozní	48 997	4 235	0	53 232
Běžné výdaje TA OPŽP	2 778	559	0	3 337
Újma	71 111	68 080	0	139 191
PPK celkem	79 896	468	0	80 364
Natura 2000	6 475	891	0	7 366
Gruzie	2 390	365	0	2 755
Návštěvnická infrastruktura	0	10 541	0	10 541
Programové financování	108	118	0	226

–Státní pozemkový úřad a Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových 13 233 ks pozemků podle ust. § 6 zák. č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu a 2 016 ks pozemků podle ust. § 8 zák. č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. V průběhu roku došlo k obnově vozového parku, celkem bylo pro AOPK ČR pořízeno 15 ks osobních automobilů tovární značky Škoda. AOPK ČR využívala k 31. 12. 2015 celkem 133 služebních vozidel, z toho 90 ks osobních a 43 ks terénních. V r. 2015 odbor majetkový pokračoval v procesu plnění povinnosti vlastníka k zápisu vodních děl do evidence v katastru nemovitostí. K 31. 12. 2015 je zapsáno v KN 22 vodních děl v příslušnosti hospodařit AOPK ČR.

V souladu s usnesením vlády ČR č. 954/2012 byly do systému Centrálního registru administrativních budov (CRAB) průběžně aktualizovány údaje o 36 administrativních budovách, se kterými je AOPK ČR příslušná hospodařit. Paralelně pak byla v souladu s nařízením MŽP aktualizována a doplněna databáze (NEMO) veškerých budov (administrativní budovy či prostory, terénní stanice, informační střediska, garáže apod.), které AOPK ČR užívá ke své činnosti.

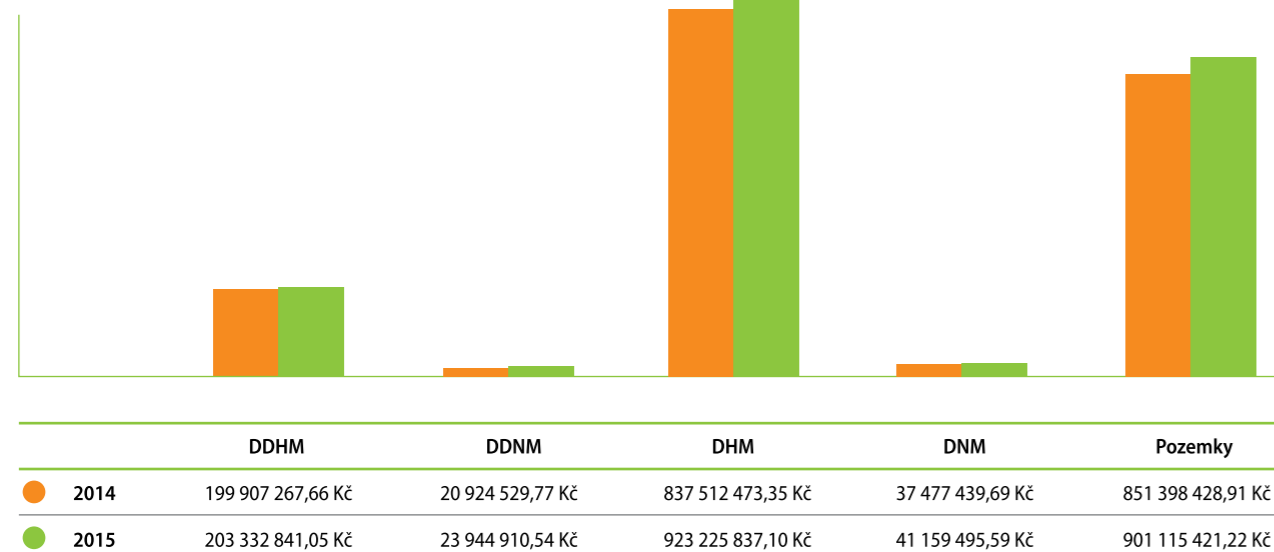
V rámci optimalizace provozních nákladů bylo ukončeno výběrové řízení na prodej 1 nemovitosti, se kterou je AOPK ČR příslušná hospodařit a která přestala sloužit k činnosti AOPK ČR. Jedná se o nemovitost v k.ú. Nové Sady u Olomouce. Zároveň byl v r. 2015 dokončen proces prodeje nemovitostí v Brně, Panská 7, Hrubé Vrbce a Skryjích.

V r. 2015 byl od GFŘ převeden do příslušnosti hospodařit AOPK ČR pozemek p. č. 75, jehož součástí je stavba č.p. 48 v k.ú. Doksy u Máchova jezera.

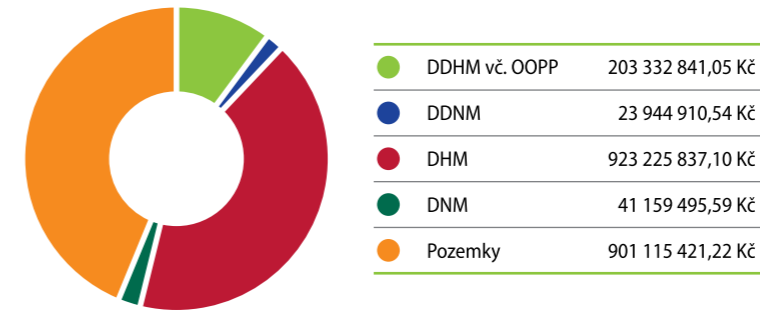
V r. 2015 došlo k ukončení bezúplatného užívacího vztahu v budově ČÍŽP v Hradci Králové, kde sídlilo detašované pracoviště RP Východní Čechy. Zaměstnanci tohoto pracoviště byli nově dislokováni v sídle RP v Pardubicích.

V souvislosti se vznikem CHKO Brdy a dislokace zaměstnanců Správy CHKO byly uzavřeny smluvní vztahy s Ministerstvem obrany a Ministerstvem zemědělství za účelem bezúplatného užívání kancelářských prostor v Jincích a Příbrami a byla započata jednání směřující k bezúplatnému převodu příslušnosti hospodařit z MO na AOPK ČR k budově v Jincích.

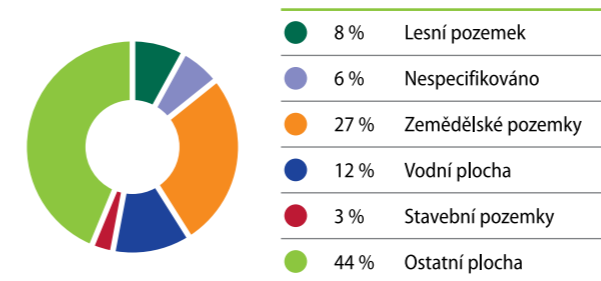
Majetek v evidenci AOPK ČR k 31. 12. 2014 a 31. 12. 2015

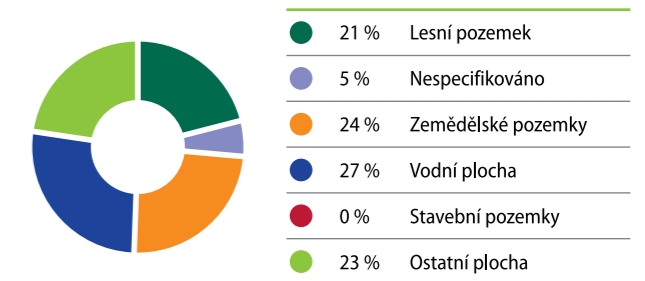
Majetek v evidenci AOPK ČR v Kč - k 31. 12. 2015

Pozemky – počet kusů

Pozemky – výměra v m²

7.3 SPRÁVA A PODPORA ICT

Na všech regionálních pracovištích proběhla výměna serverů a upgrade operačních systémů na Linux CentoOS 7.

V oblasti koncových zařízení byl nasazen nový antivirový systém Symantec Endpoint Protection včetně nasazení jednotné správy politik a monitoringu antiviru a sjednocení verzí kancelářského balíku Microsoft Office.

Ke konci roku se podařilo uzavřít smlouvu na nové služby datového připojení regionálních pracovišť.

Podařilo se vysoutěžit, uzavřít smlouvu a zahájit implementaci nového ekonomického informačního systému JASU CS od firmy MÚZO Praha s.r.o.

V souvislosti se změnou zákona o ochraně přírody a krajiny a na ní navazujícími organizačními změnami, byla do provozu uvedena elektronická centrální evidence dokumentů zveřejňovaných na úřední desce a elektronická centrální evidence občanských sdružení registrovaných v souladu s ustanovením § 70 zákona o ochraně přírody a krajiny.

Proběhla analýza rizik informační bezpečnosti a v souladu se zákonem o kybernetické bezpečnosti a resortní metodikou byl jmenován gestor kybernetické bezpečnosti. Zároveň byly dva informační systémy AOPK ČR identifikovány jako významné.

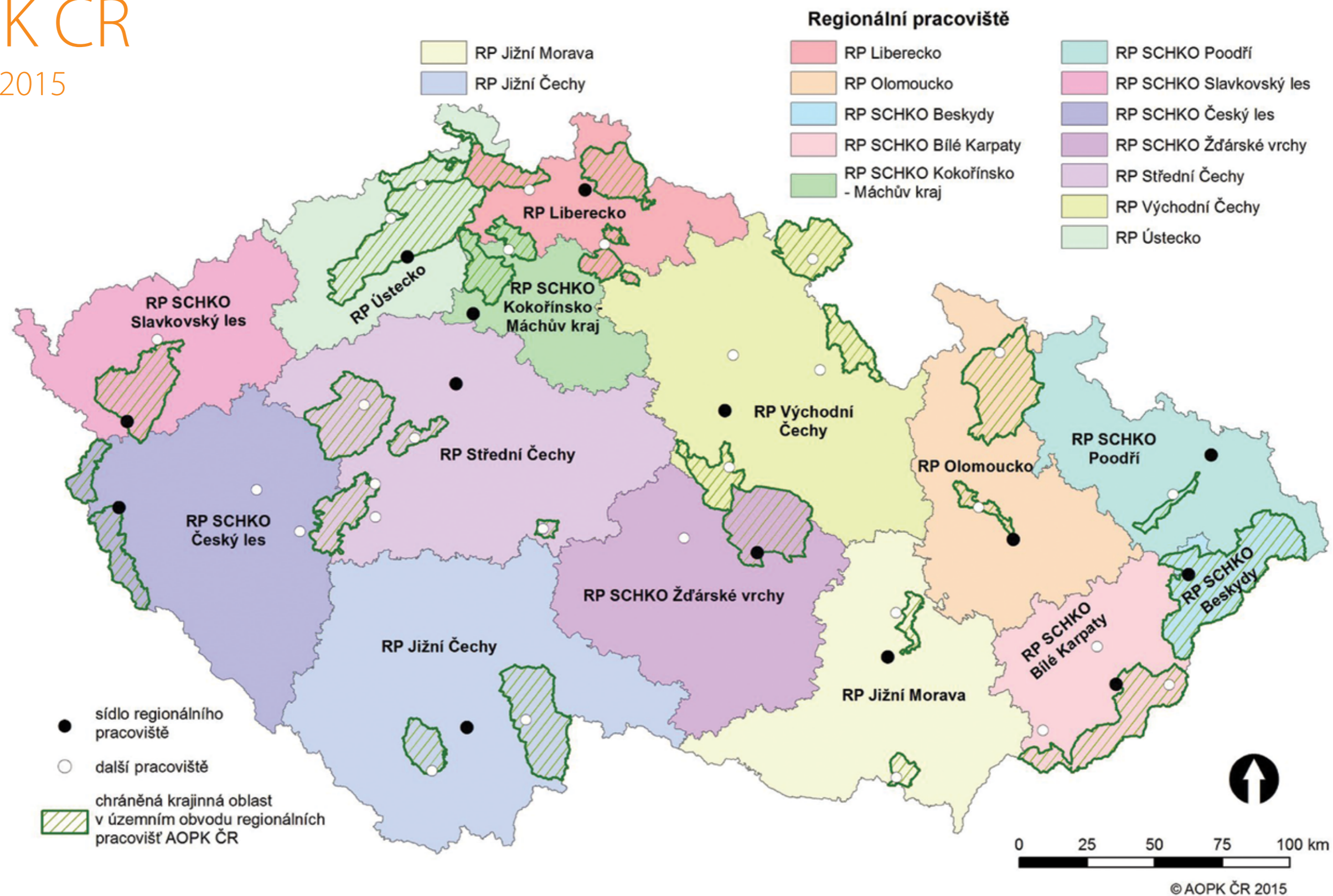
7.4 MATERIÁLNĚ-TECHNICKÉ ZAJIŠTĚNÍ

V roce 2015 bylo realizováno celkem 20 investičních akcí. Proběhla například dílčí rekonstrukce budovy regionálního pracoviště Střední Čechy v Karlštejně, kompletní výměna oken v budově regionálního pracoviště Ústecko v Ústí nad Labem, celkové zateplení objektu regionálního pracoviště Východní Čechy v Rychnově nad Kněžnou či oprava fasády budovy regionálního pracoviště Liberecko v Jablonném v Podještědí.

Regionální pracoviště AOPK ČR

k 31. 12. 2015

Zkratky

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
CBD	Úmluva o biologické rozmanitosti
CITES	Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
DR ÚSOP	Digitální registr Ústředního seznamu ochrany přírody
EEA	Evropská agentura životního prostředí
EK	Evropská komise
EHP	Evropský hospodářský prostor
ETC/BD	Evropské tematické středisko pro biodiverzitu
EUROPARC	Federace přírodních a národních parků Evropy
EVL	evropsky významné lokality
FKSP	Fond kulturních a sociálních potřeb
GIS	Geografický informační systém
CHKO	chráněná krajinná oblast
IUCN	Mezinárodní unie na ochranu přírodu
JESO	Jednotná evidence speleologických objektů
LHC	lesní hospodářský celek
LHP	lesní hospodářský plán
LPIS	veřejný registr půdy
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZCHÚ	maloplošné zvláště chráněné území
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NDOP	Nálezová databáze ochrany přírody
NPP	národní přírodní památka
NPR	národní přírodní rezervace
OLH	odborný lesní hospodář
OOP	orgán ochrany přírody
OPLZ	Operační program Lidské zdroje
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
POPFK	Program obnovy přirozených funkcí krajiny
PPK	Program péče o krajinu
RP	regionální pracoviště
SDO	souhrn doporučených opatření
SFŽP	Státní fond životního prostředí České republiky
ŠOP SR	Státní ochrana přírody Slovenské republiky
UNESCO	Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
ÚSES	územní systém ekologické stability
ÚSOP	Ústřední seznam ochrany přírody
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZOPK	zákon o ochraně přírody a krajiny

Vedení AOPK ČR

k 31. 12. 2015

Ředitel AOPK ČR: RNDr. František Pelc

Sekce ochrany přírody a krajiny

Ředitel sekce: Ing. Pavel Pešout

Sekce vnitřních služeb

Ředitel sekce: Ing. Jan Zohorna

Samostatný odbor OPŽP

Ředitelka odboru: Ing. Anna Limrová

Samostatný odbor právně-personální

Ředitel odboru: JUDr. Ing. Petr Bejček

Samostatný odbor vnějších vztahů

Ředitel odboru: RNDr. František Pojer

Rada AOPK ČR

V roce 2015 v Radě AOPK ČR působili tito externí členové:

RNDr. Libor AMBROZEK – botanik, předseda ČSOP, bývalý ministr ŽP

prof. RNDr. Vladimír BEJČEK, CSc. – zoolog, děkan Fakulty životního prostředí České zemědělské univerzity

PhDr. Robin BÖHNISCH – poslanec, předseda výboru pro životní prostředí PSP ČR

Ing. Jan HŘEBAČKA – ředitel Správy KRNAP

prof. RNDr. Helena ILLNEROVÁ, DrSc. – fyzioložka, bývalá předsedkyně AV ČR a České učené společnosti

Ing. Dan JIRÁNEK – Svaz měst a obcí

Ing. Kateřina KONEČNÁ – poslankyně Evropského parlamentu

Mgr. Vojtěch KOTECKÝ – biolog

prof. RNDr. Pavel KOVÁŘ, CSc. – geobotanik, bývalý děkan Přírodovědecké fakulty UK

Ing. Michal KUČERA – poslanec, člen výboru pro životní prostředí PSP ČR, předseda podvýboru pro ochranu přírody a krajiny

doc. RNDr. Ladislav MIKO, PhD. – Evropská komise, zástupce generálního ředitele Generálního ředitelství pro zdraví a ochranu spotřebitelů a bývalý ředitel pro ochranu přírody Generálního ředitelství pro životní prostředí, bývalý ministr ŽP

JUDr. Svatomír MLČOCH – právní expert, bývalý náměstek ministra ŽP

Ing. Petr MOUCHA, CSc. – expert v ochraně přírody, dlouholetý náměstek ředitele Správy chráněných krajinných oblastí, bývalý vedoucí Správy CHKO Český kras

prof. RNDr. Bedřich MOLDAN, CSc. – ekolog, Centrum pro otázky životního prostředí UK, bývalý ministr ŽP

Ladislav OKLEŠTĚK – poslanec, člen výboru pro životní prostředí PSP ČR

Ing. Marie PĚNČÍKOVÁ – poslankyně, členka výboru pro životní prostředí PSP ČR

PhDr. Ivan RYNDA – sociální a kulturní ekolog, Fakulta humanitních studií UK, vedoucí katedry

prof. Ing. Petr SKLENIČKA, CSc. – krajinný ekolog, proděkan Fakulty životního prostředí České zemědělské univerzity, předseda Rady AOPK ČR

prof. Ing. Dr. Bořivoj ŠARAPATKA, CSc. – krajinný ekolog a pedolog, Univerzita Palackého Olomouc, Přírodovědecká fakulta

Ing. Petr ŠILAR – senátor, člen Výboru pro hospodářství, zemědělství a dopravu

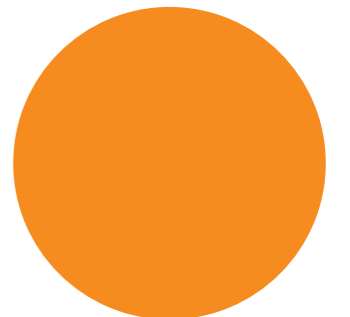
Milan ŠTOVÍČEK – místostarosta Litvínova

doc. Ing. Tomáš VRŠKA, Dr. – expert v lesnické ekologii a pěstění lesa Mendelovy univerzity, Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví

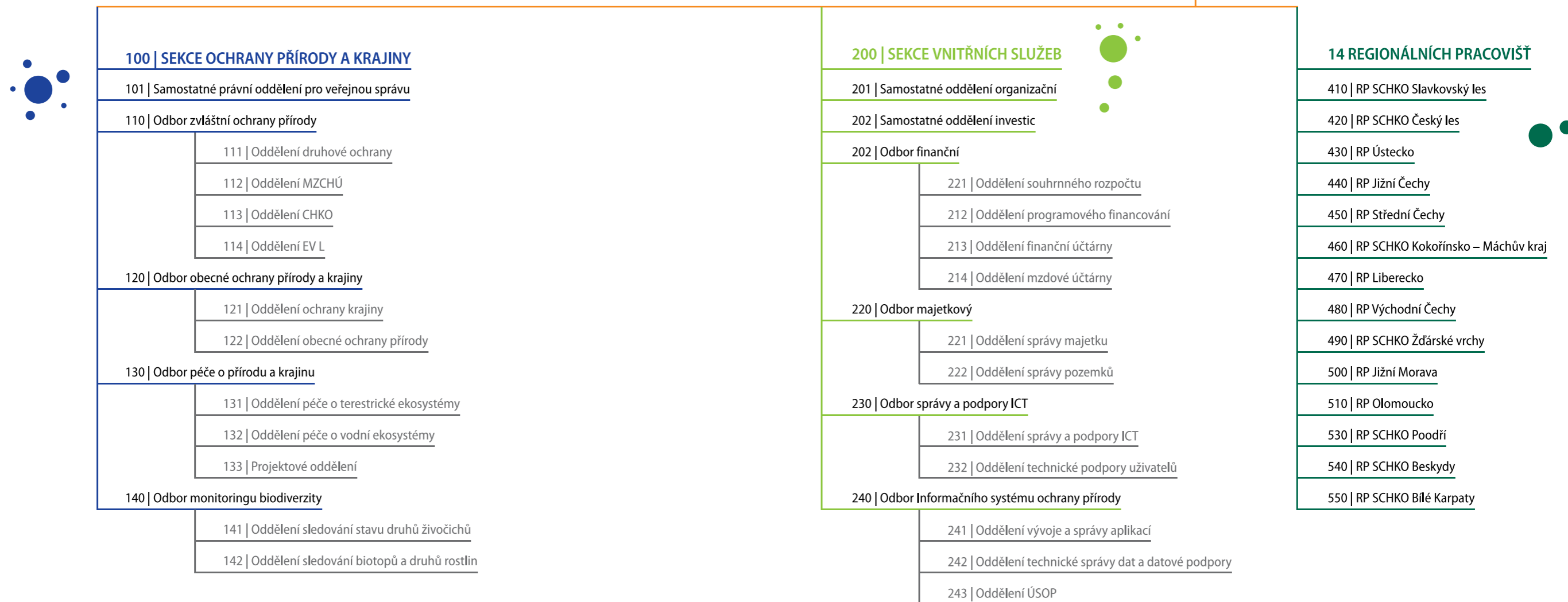
Ing. Miroslav ZÁMEČNÍK – ekonomický expert

Ing. Václav ZEMEK – poslanec, místopředseda výboru pro životní prostředí PSP ČR

Tajemníkem a místopředsedou Rady AOPK ČR je RNDr. František Pojer

Organizační struktura AOPK ČR

Kontakty

k 31. 12. 2015

Ředitel AOPK ČR: RNDr. František Pelc

Sekretariát ředitele

Jiřina Kučerová
Tel.: +420 283 069 242
Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11

Sekce ochrany přírody a krajiny

Ředitel sekce: Ing. Pavel Pešout
Tel.: +420 283 069 205

Samostatné právní oddělení pro veřejnou správu

Vedoucí: JUDr. Jana Kinská dal Borgo
Tel.: +420 283 069 264

Odbor zvláštní ochrany přírody

Ředitel odboru: Mgr. David Lacina
Tel.: +420 283 069 256

Odbor obecné ochrany přírody a krajiny

Ředitel odboru: Mgr. Jaromír Kosejk
Tel.: +420 283 069 230

Odbor péče o přírodu a krajinu

Ředitel odboru: Ing. Pavel Štěrba BcA.
Tel.: +420 283 069 207

Odbor monitoringu biodiverzity

Ředitel odboru: Mgr. & Mgr. Karel Chobot Ph.D.
Tel.: +420 283 069 105

Sekce vnitřních služeb

Ředitel sekce: Ing. Jan Zohorna
Tel.: +420 283 069

Samostatné oddělení organizační

Vedoucí: Ing. Petr Jiran
Tel.: +420 283 069

Samostatné oddělení investic

Vedoucí: Martina Vondráčková
Tel.: +420 283 069 350

Odbor finanční

Ředitelka odboru: Jitka Oborníková
Tel.: +420 283 069 349

Odbor majetkový

Ředitelka odboru: Dagmar Heřmanová
Tel.: +420 283 069 330

Odbor správy a podpory ICT

Ředitel odboru: Jan Vostatek
Tel.: +420 283 310

Odbor Informačního systému ochrany přírody

Ředitel odboru: Mgr. Jan Zárybnický
Tel.: +420 283 069 320

Samostatný odbor OPŽP

Ředitelka odboru: Ing. Anna Limrová
Tel.: +420 283 069 217

Samostatný odbor právně-personální

Ředitel odboru: JUDr. Ing. Petr Bejček
Tel.: +420 283 069 186

Samostatný odbor vnějších vztahů

Ředitel odboru: RNDr. František Pojer
Tel.: +420 283 069 245

Regionální pracoviště

RP SCHKO Slavkovský les

Ředitel RP: Ing. Jindřich Horáček, Ph.D.
Tel.: 354 401 966, jindrich.horacek@nature.cz
Hlavní 504, 353 01 Mariánské Lázně

RP SCHKO Český les

Ředitel RP: RNDr. Tomáš Peckert, Ph.D.
Tel.: 374 611 028, tomas.peckert@nature.cz
Náměstí Republiky 287, 348 06 Přimda

RP Ústecko

Ředitel RP: Ing. Petr Kříž
Tel.: 475 258 322, petr.kriz@nature.cz
Michalská 260/14, 412 01 Litoměřice

RP Jižní Čechy

Ředitel RP: Ing. Jiří Bureš
Tel.: 386 110 718, jiri.bures@nature.cz
Nám. Přemysla Otakara II. 34, 370 01 České Budějovice

RP Střední Čechy

Ředitel RP: RNDr. Jaroslav Obermajer
Tel.: 416 574 600, jaroslav.obermajer@nature.cz
Podbabská 2582/30, 160 00 Praha 6

RP SCHKO Kokořínsko – Máchův kraj

Ředitel RP: Ing. Ladislav Pořízek
Tel.: 315 628 293, ladislav.porizek@nature.cz
Česká 149, 276 01 Mělník

RP Liberecko

Ředitel RP: Ing. Jiří Hušek
Tel.: 482 428 997, jiri.husek@nature.cz
U Jezu 10, 460 01 Liberec

RP Východní Čechy

Ředitel RP: Mgr. Vlastimil Peřina
Tel.: 466 797 581, vlastimil.perina@nature.cz
Jiráskova 1665, 530 02 Pardubice

RP SCHKO Žďárské vrchy

Ředitel RP: Ing. Václav Hlaváč
Tel.: 569 425 007, vaclav.hlavac@nature.cz
Brněnská 39, 591 01 Žďár nad Sázavou

RP Jižní Morava

Ředitel RP: Ing. Stanislav Koukal
Tel.: 547 427 647, stanislav.koukal@nature.cz
Kotlářská 51, 602 00 Brno

RP Olomoucko

Ředitel RP: Ing. Michal Servus
Tel.: 585 238 811, michal.servus@nature.cz
Lafayetteova 13, 779 00 Olomouc

RP SCHKO Poodří

Ředitel RP: Mgr. Jan Klečka, Ph.D.
Tel.: 571 654 293, jan.klecka@nature.cz
Trocnovská 2, 702 00 Ostrava – Přívoz

RP SCHKO Beskydy

Ředitel RP: Mgr. František Jaskula
Tel.: 571 654 293, frantisek.jaskula@nature.cz
Nádražní 36, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm

RP SCHKO Bílé Karpaty

Ředitelka RP: Ing. Jiřina Gatáková
Tel.: 577 119 626, jirina.gatakova@nature.cz
Nádražní 318, 763 26 Luhačovice

Výroční zpráva AOPK ČR 2015
Vydala: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Autoři textů: zaměstnanci AOPK ČR
Titulní fotografie: Zdeněk Patzelt
Fotografie: Jiří Bělohoubek, Lenka Brožková, Michal Jelínek,
Zdena Koberová, Pavel Kolibáč, Petr Koutný, Jaroslav Müller,
Jan Ševčík, Pavel Trnka, Kateřina Trubačová a kolektiv zaměstnanců AOPK ČR
Grafické zpracování: Brand Brand, s.r.o.
Počet stran: 94
Místo a rok vydání: Praha 2016
ISBN: 978-80-88076-33-9

